

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1943. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

SPOMEN NA ALEKSU KOKIĆA

BROJ
645

Subotica, 21. kolovoza 2015. Cijena 50 dinara

TOČKA JE BAČENA!

ROBOTI U VOĆNJACIMA

HRVATI U NOVOM SADU

INTERVJU
DRAGANA KOJIČIĆ

**Oborine stigle
prekasno**

OD SADA IZLAZI PONEDELJKOM!

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

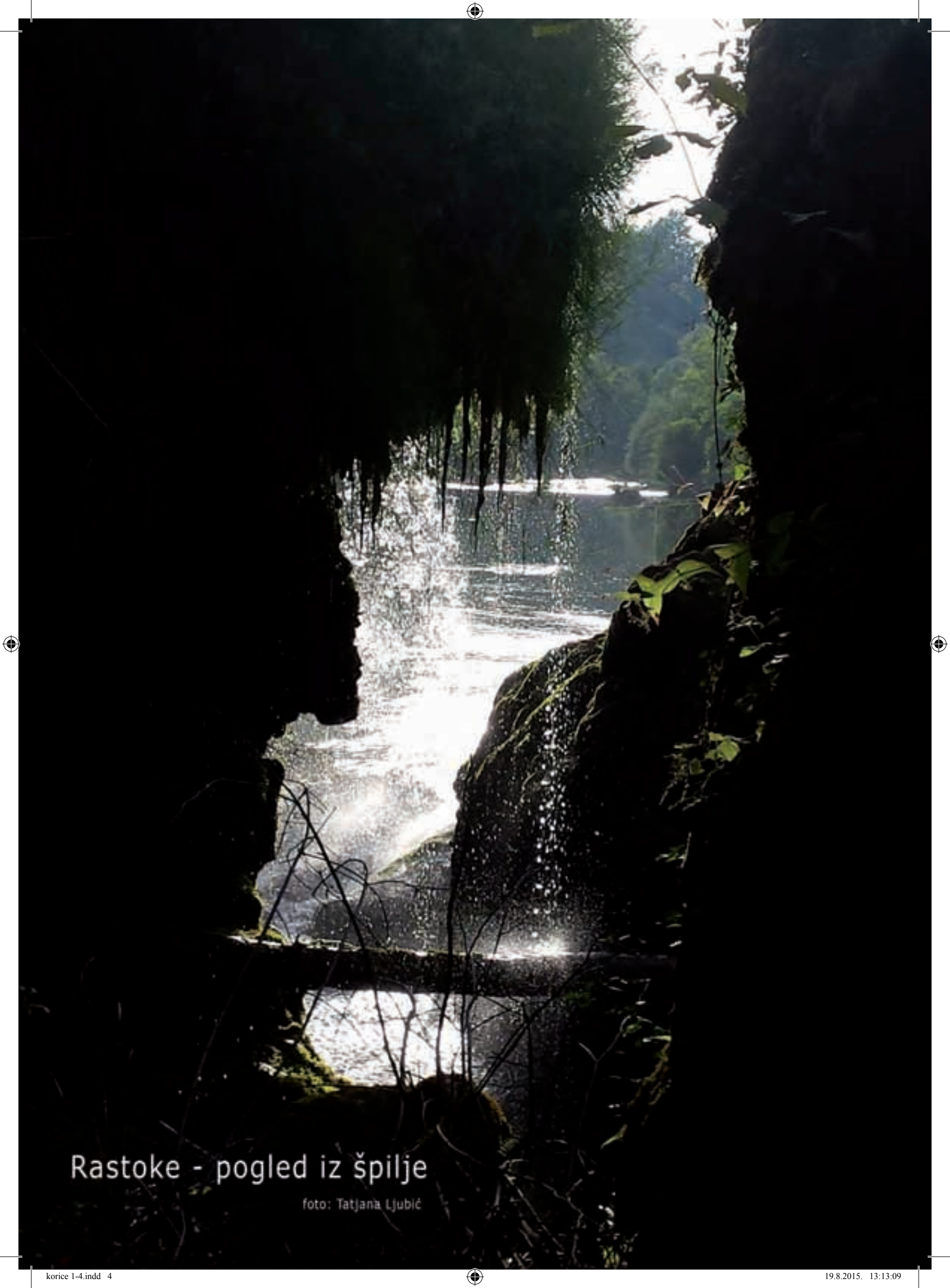
već od

649

din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Rastoke - pogled iz špilje

foto: Tatjana Ljubić

AKTUALNO

Izmjene gradskog Statuta Vukovara ne predviđaju dvojezične table

Oštri prosvjedi srpske zajednice i Srbije ...10

TEMA

Suša desetkovala rod na vojvođanskim njivama

Oborine stigle prekasno..... 8-9

Ostati ili otići – Tomislav Tumbas, student mikroprocesorskih sustava i algoritama

Daleko i nezamislivo, a moguće – roboti u voćnjacima 14-15

INTERVJU

Dragana Kojičić, arhitektica i specijalistica za zemljano gradnju

Otvorili smo poneka vrata 12-13

SUBOTICA

Vjekoslav Ostrogonac, član Gradskog vijeća zadužen za sport, mladež i turizam

Znakoviti porast noćenja 23

ŠIROM VOJVODINE

Pet godina Udruge *Tragovi Šokaca* u Baču

Povratak tradiciji 24-25

KULTURA

Spomen program povodom 75. obljetnice smrti Alekse Kokića

Čovjek tihe adoracije 33

SPORT

Davor Vujković, student i tenisač na Missouri Valley College

Lijepo sam primljen..... 55

Po mostu se gazi

Čitajući razne izjave i tekstove ovih dana o pravima manjina, o odnosima između Srbije i Hrvatske, pomirenju... sjetila sam se kolege s kojim smo prije desetak godina bili na skupu o nacionalnim manjinama u Lovranu. Tada je kolega, koji nas je u bijelom Yugu vozio sve do Lovrana i natrag gdje smo bili gosti Zajednice Srba u Rijeci, govorio o toliko puta ponavljanoj frazi kako su manjine mostovi suradnje među državama. Kazao je kolega Németh kako on ne želi biti most jer se po mostu – gazi. A kao što znamo iz vlastitog iskustva mostovi se, osim što se po njima gazi u miru, u ratu i ruše, uništavaju. I stvarno baš me zanima tko je i kada smislio tu sveprisutnu frazu o manjinama koja se rabi prečesto osobito u svečanim događanjima, bilateralnim susretima u nacionalno mješovitim sredinama. Kada političari nemaju neku bolju ideju tu je uvijek ona stara – manjine su mostovi suradnje... Međutim, i ova kao i svaka druga fraza, u stvari ne govori ništa o stvarnom položaju neke manjine u nekom konkretnom društvu već samo služi kao pomoćno sredstvo za popunjavanje »praznina« u neiskrenoj i neodgovornoj politici i zamagljivanju stvarnog stanja stvari.

A jedan od načina da se pokuša ustanoviti stvarno stanje stvari kada je riječ o položaju manjina u nekoj zemlji su i povremene analize eksperata. Nedavno je objavljeno izvješće o situaciji u oblasti prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji u kojem su predstavljeni nalazi i preporuke Ekspertne misije EU. U izvješću se, među ostalim, u poglavlju pod nazivom sveukupna situacija manjina u Republici Srbiji navodi kako je pravni okvir veoma razvijen i sofisticiran s relativno detaljnim zakonskim odredbama i otvoren je za međunarodne norme, međutim istodobno je veoma složen i sveukupno nedovoljno koherentan što za posljedicu ima da dolazi do sukoba normi koji se rješavaju prije političkim nego zakonskim sredstvima. Drugim riječima ukoliko nemaš političke moći nema niti realizacije prava (vidi problem udžbenika). Također, mišljenje eksperata je bilo da ne postoji jasna podjela institucionalnih nadležnosti, te da je općenito nerazvijena osjetljivost i svijest o pitanjima i pravima manjina kod velikog dijela stanovništva, kako političara i državne administracije tako i šire javnosti. Da bi došli do ovih ocjena stanja stvari eksperti su proveli više dana u Srbiji, posjetili mnoge gradove i razgovarali s predstavnicima vlasti, nacionalnih manjina, nevladinih udruga. Govoreći iz vlastitog iskustva, možemo potvrditi ovakve nalaze jer je evidentno da se u Srbiji, kada se govori o manjinama uglavnom govori o srpskoj manjini u drugim državama i njezinim pravima a »domaće« manjine kao da i ne postoje ili ako se o njima govori često se vide kao problem ili pak folklorni ukras na šeširu. Iz tog razloga možemo se složiti s kolegom s početka teksta. Manjine ne bi trebalo promatrati kao mostove suradnje jer u svakoj situaciji zatezanja odnosa i napetosti između država, a koje bi trebale te iste države rješavati, mostovi pucaju. I manjine od nekih imaginarnih mostova suradnje, ne rijetko, postaju instrumenti ili pak taoci nekih pogrešnih politika.

J. D.

PREDSTAVLJENA PUBLIKACIJA MANJINSKI MEDIJI - GENERIRANJE KAPACITETA

U susret novoj medijskoj realnosti

Manjinski se mediji trebaju udruživati kako bi osigurali opstanak i najbolje uvjete za rad, istaknuto je na prezentaciji

Publikacija *Manjinski mediji – generiranje kapaciteta*, nastala radom III. regionalne konferencije posvećene medijima na jezicima manjina predstavljena je u Novom Sadu na konferenciji održanoj u organizaciji dnevnog lista na mađarskom jeziku *Magyar Szó*, *Heror Media Point* i *Centra za razvoj manjinskih i lokalnih medija*.

Pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje **Slaviša Grujić** je istaknuo da je u ovom trenutku i više nego važno da se manjinski mediji udruže, naročito u Vojvodini, kao multinacionalnoj sredini, kako bi udruživanjem izborili za sebe najbolje uvjete za rad. Danas Radio televizija Vojvodine obavlja svoju funkciju javnog servisa, ali je bitno da i u lokalnim samoupravama mediji izravno s lokalne ili regionalne razine zastupaju interese i informiraju pripadnike nacionalnih zajednica. Neophodno je postojanje ovih medija, njihovo stabilno financiranje i informiranje građana o svemu onome što je bitno, i to ne samo o stanju u svojoj, već i o svemu što se događa i u drugim nacionalnim zajednicama širom Vojvodine, istaknuo je, među ostalim Grujić.

Prezentacija je održana s ciljem da se ukaže na potrebu udruživanja manjinskih medija, radi iznalaženja »adekvatnih

odgovora na sve one izazove, koji su trenutačno pred nama«, rekla je direktorica lista *Magyar Szó* **Rozalia Ekres** i dodala, da je u eri digitalizacije, kada on

Kako je ona istakla, akcent treba staviti na financiranje medija na jezicima nacionalnih zajednica. Kao što je poznato, manjinski mediji financiraju se iz više izvo-

– generiranje kapaciteta veoma značajna kao dokument, s obzirom da se nakon svake održane konferencije o medijima na manjinskim jezicima tiska publi-

Nataša Heror, Rozalia Ekres i Slaviša Grujić

line mediji nemilosrdno prijetite tiskanim medijima, kada se manjinska populacija dramatično smanjuje, opstanak medija na manjinskim jezicima moguć udruživanjem i uz potporu. Rozalija Ekres se ovom prilikom zahvalila Pokrajinskom tajništvu za kulturu i javno informiranje i republičkom Ministarstvu za kulturu i informiranje na potpori.

ra, među ostalim i iz pokrajinskih subvencija, ali veliki dio njihovog prihoda dolazi i s tržišta oglašavanja. Teška situacija za manjinske medije nastaje i iz činjenice da je smanjena populacija pripadnika nacionalnih zajednica, ali i iz navike samih čitatelja.

Direktorica *Heror Media Point* **Nataša Heror** je objasnila da je publikacija *Manjinski mediji*

kacija, koja može svakome poslužiti kao putokaz u daljem radu. Ovom prilikom najavljena je i sljedeća Konferencija koja će biti održana 5. studenog 2015. godine u prostorijama Asocijacije medija Srbije, u Beogradu, pod nazivom *Razvoj medijskih brendova. Da li smo spremni na eksperiment?*.

H.R.

Policajac pretukao novinara

Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) i Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV) zatražili su hitno pokretanje postupka protiv policajaca koji su pretukli niškog novinara **Predraga Blagojevića**.

Dvije novinarske udruge navele su u priopćenju da su zaprepastele policijskom torturom i postupkom policajaca koji su zloupotrebili položaj i pretukli novinara. Predraga Blagojevića je u noći između subote i nedjelje na festivalu *Nišvil* priveo policajac i vodeći ga do »marice«, dvaput ga udario u glavu.

Kako su navodi u priopćenju, Blagojević se na zahtjev policajca

legitimirao pokazujuć novinarsku legitimaciju i objasnio da kod sebe nema osobnu iskaznicu, poslije čega je policajac više puta ponovio »Šta se praviš pametan?«.

Ukazali su da je Blagojević uzeo telefon da pozove nekog kako bi potvrdio njegov identitet, ali mu je policajac uzeo mobitel i stavio ruke na leđa. Udruge navode da je načelnik Policijske uprave u Nišu **Srdan Grekulović** izjavio da je veoma iznenađen ovim što se dogodilo i da se moraju ispitati najsitnije pojedinosti.

Podsjetili su da to nije prvi put da niški policajci zlostavljaju Blagojevića. Prije nekoliko godina su ga držali u policijskom podrumu bez prozora i svjetla, bez toaleta i vode, s izgovorom da provjeravaju njegov identitet.

www.autonomija.info

HKC-U SRIJEM USKRAĆEN NASTUP U SMEDEREVU

Jesu li Hrvati manjina drugog reda?

Kad se danas govori o pravima manjina u Srbiji uglavnom je »sve u redu i prava idu uzlaznom putanjom«. Nažalost, u stvarnosti nije tako. Možda službena politika govori lijepo, ali »ispod žita« radi drugačije. Hrvatski kulturni centar *Srijem - Hrvatski dom* ima izvrsnu suradnju s Gradom Srijemskom Mitrovica i svim njegovim institucijama. Tako, već 12. godinu za redom sudjeluje na

Smederevskoj jeseni. Na žalost, nekoliko dana nakon dogovora, gostoprimstvo Hrvatima u Smederevu je uskraćeno – »mađarski i ukrajinski mogu, hrvatski ne mogu«.

Ovih dana je retorika državnog vrha usijala tenzije između Hrvatske i Srbije, ali izgleda da se ovdje ne staje na retorici. Nitko nije dužan ugoštiti neki folklorni ansambl, ali

ako je netko pozvan, a kasnije poziv uskraćen radi toga što je »hrvatski«, jasno nam je kuda to vodi. Hrvatski kulturni centar *Srijem - Hrvatski dom* nastupao je dosad na puno mjesta u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Njemačkoj i, naravno, najviše u Srbiji. Sudjelovali smo i u emisiji *Šljivik* RTS-a. Nitko nikad nije pravio problem što smo Hrvati.

Naša država Srbija, dok svima govori o »pomirenju u regiji«, u svom dvorištu čini upravo suprotno. Nitko neće moći reći »Srbija ne poštuje prava« jer će službeno uvijek »sve biti u redu«, ali će uvijek postojati taj otpor prema svemu što nosi hrvatsko ime – od nastupa na nekoj minornoj manifestaciji (bez koje HKC *Srijem* svakako može) do zapošljavanja u tvornicama.

Drago nam je da u našem gradu nemamo takvih problema, ali ako državna politika nastavi ovim smjerom, izgleda da ćemo se vratiti u devedesete. Iako u

Srbiji manjine nisu »državljeni drugog reda«, čini mi se da su Hrvati sve češće »manjina drugog reda«.

Kao predsjedniku udruge, žao mi je što se ovo i dan-danas događa jer sam se nadao da djeca koja sad plešu i pjevaju i tako čuvaju hrvatsku kulturu neće morati doživjeti ni trunku onoga što smo mi stariji doživljavali devedesetih.

Ovo je jedan primjer diskriminacije na koji nitko neće reagirati i sigurno ih ima još puno sličnih. Zato mi je, kao članu Odbora za prava manjina u Hrvatskom nacionalnom vijeću, još više žao što se ovaj odbor ni jednom do sada nije sastao niti govorio o politici poboljšanja prava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji ili o njezinim problemima. Valjda imamo važnijih stvari od toga?

Krunoslav Đaković, predsjednik HKC Srijem - Hrvatski dom član Odbora za prava manjina HNV-a

IZBORI U DSHV-u:

Novo Selo i Mala Bosna

Novo Selo – Izborne aktivnosti u Demokratskom savezu Hrvata Vojvodine (DSHV) nastavljene su izbornom skupštinom za MO DSHV-a Novo Selo 13. kolovoza. Za predsjednika MO DSHV-a Novo selo na mandat od četiri godine izabran je **Marinko Miković**, koji obnaša i dužnost predsjednika sportske udruge HAŠK *Zrinjski*. Za zamjenika predsjednika izabran je **Mile Dujmović**. U mjesni odbor izabrani su: **Pero Horvacki, Maja Dujmović, Franjo Dević, Boris Dević i Darko Buljovčić**. Kandidat MO DSHV-a Novo selo za Vijeće stranke je Mile Dujmović, a Pero Horvacki je predložen za člana predsjedništva subotičke podružnice DSHV-a. MO DSHV-a Novo selo je kandidirao Maju Dujmović za *Forum žena* i Darka Buljovčića za predsjedništvo *Mladeži* DSHV-a.

»Boljitak hrvatske zajednice bit će u djelokrugu rada ovog mjesnog odbora, a za to je potrebno otvoriti komunikaciju s onima koji nisu članovi stranke, a pripadnici su naše zajednice. Također trebamo razgovarati sa svima koji su članovi stranke, a nisu aktivni zbog drugačijih stavova«, poručio je predsjednik Marinko Miković.

Mala Bosna – **Branko Ivković** je ponovo izabran za predsjednika MO DSHV-a Mala Bosna na izornoj skupštini koja je održana 14.

kolovoza. Branko Ivković je od osnutka član stranke, a za vrijeme obnašanja prvog mandata predsjednika MO DSHV-a Mala Bosna, lista Hrvatska lista - Demokratski savez Hrvata u Vojvodini na izborima za Skupštinu MZ Mala Bosna je pobijedila. Za zamjenika predsjednika je izabran **Vinko Stantić**. U mjesni odbor izabrani su: **Stipan Dulić, Matilda Pelhe, Ivan Ivković, Antun Nadheđeši i Stana Nemet**. Kandidat MO DSHV-a Mala Bosna za Vijeće stranke je Vinko Stantić, a Antun Nadheđeši je predložen za člana predsjedništva subotičke podružnice DSHV-a. MO DSHV-a Mala Bosna je kandidirao Matildu Pelhe za *Forum žena* i **Marka Dulića** za predsjedništvo *Mladeži* DSHV-a.

Članovi MO DSHV-a Mala Bosna usvojili su program rada predsjednika Branka Ivkovića koji se bazira na jačanju identiteta Hrvata, na očuvanju kulture i hrvatskog jezika.

Izborne aktivnosti u Demokratskom savezu Hrvata Vojvodine (DSHV) nastavljaju se izbornim skupštinama za MO DSHV-a Aleksandrovo danas, 21. kolovoza, koja će se održati u Domu MZ Aleksandrovo s početkom u 19,30 sati.

Z. I.

SUŠA DESETKOVALA ROD NA VOJVOĐANSKIM NJIVAMA

Oborine stigle prekasno

Zbog smanjenja prinosa povećane cijene kukuruza, soje i suncokreta, no ovaj cjenovni skok neće dugo potrajati

Početkom tjedna konačno je stiglo zahlađenje i poslije dužeg vremena kiša. No, štete zbog ekstremno visokih temperatura i suše tijekom srpnja i u prvoj polovici kolovoza više ne mogu biti značajno popravljene, jer su oborine pale prekasno za većinu usjeva. Kolika će preračunato u dinarsku ili europsku valutu biti šteta od ovogodišnje suše još se ne procjenjuje i za sada se ne mogu čuti čak niti okvirne procjene te štete. Podsjećanja radi, posljednja suša većih razmjera bila je 2012. godine, kada je šteta procijenjena na milijardu eura.

NAJVIŠE POSTRADALI KUKURUZ I SOJA

Ove godine nepovoljne uvjete za rast i razvoj imale su sve proljetne kulture, jer je u periodu cvjetanja i nalijevanja zrna nedostajalo oborina. Neke regije, kao što su Sombor, Subotica i Kanjiža, ipak su u boljoj situaciji, jer je u tom kritičnom periodu bilo nešto malo kiše, tek oko 15 do 20 litara po četvornom metru, ali je i to pomoglo žednim usjevima. »Generalno najbolja situacija je na sjeveru Vojvodine, dok su Srijem i drugi dijelovi Bačke i Banata u kritičnoj situaciji i na većini njiva kukuruz je saznao i kiša i zahlađenje s početka ovog tjedna ne mogu više pomoći. Ako usporedimo ovu godinu s 2012. godinom, kada na nekim parcelama berbe kukuruza uopće nije niti bilo, ova godina bit će bolja, ali će prinos biti značajno smanjen i vjerojatno da će biti između 30 i 40 postotaka, pa možda i više«, kaže za naš list dr. sc. **Đorđe Jocković** s novosadskog Instituta za ratarstvo i povr-

tlarstvo. S obzirom na sve učestalije suše koje kukuruz teško podnosi, nameće se pitanje – što bi bila dugoročna preporuka struke proizvođačima kukuruza, koji je još uvijek najzastupljenija ratarska kultura. »Navodnjavanje je za proizvodnju kukuruza skupa agrotehnička mjera, ali se poslje-

dr. sc. Đorđe Jocković

dice suše mogu smanjiti drugim mjerama. Prvo, tu je analiza zemljišta, zatim prilagođavanje gustoće sjetve. Mi ne možemo ići na gustoću sjetve 70x17, jer sve ispod 20 su visoke gustoće koje zahtijevaju i povoljne uvjete. Na njivama koje su pjeskovitije, gdje nema adekvatnog gnojiva, mora se sijati rjeđe kako bi i u ovakvim stresnim godinama imali kakav-takav prinos. Agrotehnika je još uvijek naša najveća rezerva i njena pravilna primjena može ublažiti posljedice ekstremnih godina«, kaže Jocković.

Manje i neujednačene prinose imat će i proizvođači soje. »Rod će biti od 500 kilograma, pa do 2,5 tone po hektaru u nekim regijama gdje je ipak bilo nešto padalina. Ovotjedna kiša pomoći će, donekle, samo tamo gdje su zasijane kasne sorte koje su još zelene. Suša koja je, praćena visokim temperaturama, trajala skoro dva mjeseca učinila je svoje, pa se neki dobri prinosi ne mogu očekivati. U usporedbi s

prošlogodišnjom proizvodnjom, kada je Srbija imala prosječan rod od 3,5 tone po hektaru, ova godina biti će znatno lošija, sa smanjenjem prinosa od 50 postotaka. Ako ovo usporedimo s višegodišnjim prosjecima, koji su 2,5 tone, onda će ovogodišnji rod biti manji za 20 do 25 postotaka. Još jednom kažem da će ovogodišnji rod biti neujednačen, varirati će od regije do regije, pa i od njive do njive«, kaže dr. sc. **Miloš Vidić**, voditelj Odjela za soju Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo u Novom Sadu. Glede perspektive u proizvodnji soje Vidić kaže da je soja zauzela svoje mjesto kod naših proizvođača. Iduće godine može doći do smanjenja sjetvenih površina zbog problema u ovogodišnjoj proizvodnji, ali to smanjenje ipak neće biti značajnije. »Kada su prinosi niži, cijena je nešto viša, pa proizvođači nađu svoju računi-

rijetko se govorio tome kakve su štete pretrpjeli proizvođači povrća. To i ne čudi jer je u Srbiji povrćem zasijano tek 10 do 15 posto obradivih površina. Cijena i kvaliteta povrća na dnevni red obično stigne kroz reagiranje kupaca na tržištima. Kupci su nezadovoljni zbog visokih cijena i loše kvalitete. Po svemu sudeći visoke cijene i loša kvaliteta pratit će i ovogodišnju proizvodnju povrća, što nam potvrđuje i **Dragiša Radovanović**, dopredsjednik Udruge povrtlara Bačke. »Najviše štete ima u proizvodnji graha i oni povrtlari koji nisu navodnjavali po jutru imaju tek oko 150 kilograma graha. Tamo gdje je navodnjavano situacija je bolja i rod se kreće i do 1,7 tona po jutru. Rod krumpira za sada je rano procjenjivati, rajčice je dobar, ali je zato smanjena proizvodnja luka i paprike. Generalno, rod povrća bit će manji od 20 do 70

REGIJA SOMBORA

Sombor spada u regije gdje je situacija nešto povoljnija glede padalina. Prema podacima meteorološke postaje tijekom srpnja palo je 12 litara kiše, a u kolovozu, do početka tjedna, 7,5 litara. Ovotjedno zahlađenje i naoblaka donijela je dodatnih 20 litara oborina.

cu. Primjer je 2012. godina koja je bila slična ovoj. Prinosi su bili niski, ali je cijena bila i preko 70 dinara po kilogramu. Ove godine neće biti tako visoka cijena, ali će djelomice nadoknaditi smanjene prinose«, smatra Vidić.

KUKAJU I POVRTLARI

Kada se govori o suši i njenim posljedicama povrtlarska proizvodnja obično ostaje po strani i

postoji, ovisno od vrste povrća i od toga je li proizvodnja u uvjetima navodnjavanja. Pokazalo se i ove godine da stabilne proizvodnje nema bez navodnjavanja, a to je problem koji proizvođači mogu riješiti samo uz potporu države«, kaže Radovanović.

CJENOVNE OSCILACIJE

Prinosi ostvareni na njivama diktiraju i kretanje cijena poljo-

privrednih proizvoda, te su tako burzanske cijene kukuruza i soje, usjeva koji će pretrpjeti najviše štete od suše, već povećane. No, procjene su da će ovaj cjenovni skok biti kratkotrajan, s obzirom da na cijene na našem tržištu utjecaja ima ne samo ostvareni rod već i kretanje cijena na svjetskoj burzi. »Izvjesno je da će soja pretrpjeti najveće štete, zatim kukuruz i najmanje suncokret. Sve te procjene kažu da će prinos u odnosu na prošlogodišnju proizvodnju biti manji za 20 do 40 posto. To znači da bi ovogodišnja proizvodnja kukuruza na nivou Srbije bila oko šest, ili nešto iznad šest milijuna tona. Proizvodnja suncokreta i soje bila bi na nivou od oko 400.000 tona. To su ozbiljni podbačaji koji su doveli do reakcije tržišta, pa je početkom tjedna cijena kukuruza dostigla 18,50 dinara po kilogramu, što je na nivou najviših ovosezonskih cijene-

Žarko Galetin

na kukuruza. Cijena soje je bitno porasla i s 37,38 dinara za desetak dana cijena je dostigla 43 dinara i 80 para. Do sada nismo imali niti jedan ugovor za trgovanje suncokretom preko burze, ali cijena je već 42,43 dinara po kilogramu. Samo usporedbi radi, lani je cijena suncokreta u žetvi bila 27 dinara. To je jednostavno reakcija tržišta«, kaže za Hrvatsku riječ direktor Produktne burze u Novom Sadu **Žarko Galetin**. Njegove procjene su da će cijene ipak padati, jer će se situacija na svjetskoj tržnici odraziti i na naše cijene. »Cijene na domaćem tržištu ipak će se usuglasiti s cijenama na regionalnim i svjetskim tržištima. Treba reći da je ova elementarna nepogoda

praktički zahvatila samo Europu, koja je u odnosu na cijelo svjetsko tržište relativno mala regija, iako značajna po proizvodnji žitarica i uljarica. Međutim, sve ostale regije u svijetu, a prije svega američki kontinent i zemlje bivšeg Sovjetskog Saveza nisu zahvaćene lošim vremenskim prilikama. Procjene američkog Ministarstva poljoprivrede kažu da će prinosi na svjetskom nivou biti relativno dobri. Čak će se u proizvodnji soje ostvariti rekordan rod, prinosi suncokreta su nešto manji, a prinos kukuruza tek nešto manji od lanskog,

kada je po rodu kukuruza bila rekordna godina. Shodno tome cijene na međunarodnom tržištu su relativno niske. To znači da će se i naše tržište upodobljavati s kretanjima na svjetskoj tržnici na kojoj su bilance svih značajnijih ratarskih kultura stabilne. Moramo zato biti potpuno realni i reći da ovaj skok cijena, koji je posljedica suše i smanjenja prinosa, neće dugo potrajati. Mi smo značajni izvoznici kukuruza i moramo biti pri tom izvozu cjenovno konkurentni i naša cijena ne može biti veća od cijena na svjetskom tržištu. U protivnom

nećemo naći kupce na svjetskoj tržnici, a procjene su da ćemo za izvoz imati nešto preko dva milijuna tona kukuruza«, kaže Galetin i još jednom podcrtava da se cjenovne turbulencije mogu očekivati neposredno prije i za vrijeme žetve, ali dugoročno cijene će se usuglasiti sa svjetskim cijenama.

Iz ovog se da zaključiti da ratari ove godine smanjene prinose neće moći nadomjestiti većim cijenama, pa će ovo biti jedna teška proizvodna godina.

Zlata Vasiljević

IZMJENE GRADSKOG STATUTA VUKOVARA NE PREDVIĐAJU DVOJEZIČNE TABLE

Oštri prosvjedi srpske zajednice i Srbije

Ustavni sud Republike Hrvatske je 11. kolovoza 2014. obvezao vukovarsko Gradsko vijeće da u roku godine dana u Statutu Grada Vukovara izrijekom propiše i uredi, za cijelo područje odnosno za pojedini dio ili pojedine dijelove područja Grada Vukovara, individualna prava pripadnika nacionalnih manjina na službeni uporabu svoga jezika i pisma

Vukovarsko Gradsko vijeće većinom glasova (11 naspram 10) izglasalo je u ponedjeljak izmjene gradskog Statuta po kojima nisu predviđene dvojezične table na gradskim ustanovama, institucijama, trgovima i ulicama u Vukovaru. Izmjenama Statuta trebala bi se ispoštovati prošlogodišnja odluka Ustavnog suda da vukovarsko Gradsko vijeće u roku godine dana riješi pitanje dvojezičnosti u tome gradu.

Gradsko vijeće obvezano je da razmatra u listopadu svake godine dostignuti stupanj »razumijevanja, solidarnosti, snošljivosti i dijaloga među građanima Vukovara, te da u skladu s raspravljenim i donesenim zaključcima donosi odluku o mogućnosti, odnosno potrebi proširivanja opsega osiguranih individualnih prava pripadnika srpske nacionalne manjine koji žive u Gradu Vukovaru novim pravima«. U Statut je ugrađena i obveza da Gradsko vijeće svake, a najkasnije svake druge godine, donosi dopunu Statutarne odluke kojom se pripadnicima srpske nacionalne manjine na području Vukovara priznaju prethodno dogovorena nova prava.

SNV: Izmjene protivne Ustavnom zakonu

Zamjenik predsjednika Srpskog narodnog vijeća (SNV) Saša Milošević najavio je kako će SNV upozoriti Ministarstvo uprave i Ustavni sud, ali i međunarodne institucije, na, kako tvrdi, nezakonite izmjene Statuta Grada Vukovara.

Milošević je Hini kazao kako je tim dokumentom razina manjinskih prava u Vukovaru pala ispod razine propisane statutom iz 2009. godine, kada su Srbi u tome gradu činili manje od trećine ukupnoga stanovništva potrebne za primjenu dvojezičnosti po sili zakona.

Takvu situaciju smatra paradoksalnom i podsjeća da je Hrvatska zajamčila manjinska prava, među ostalim, i pristupnim sporazumom s EU, a radi toga se SNV namjerava obratiti tijelima Europske unije.

»Obratit ćemo se i Savjetu Vijeća Europe nadležnom za provedbu Okvirne konvencije o pravima nacionalnih manjina, ali i UN-u, s obzirom da je riječ o kršenju Erdutskog sporazuma, za čiju je implementaciju bio zadužen UNTAES«, kazao je Milošević.

Vijećnici SDSS-a statutarne su izmjene ocijenili protivnima Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, po kojemu se na Statut mogu žaliti Ministarstvu uprave.

Prosvjedna nota Srbije

Ministarstvo vanjskih poslova Republike Srbije je najoštrije prosvjedovalo zbog odluke vukovarskog Gradskog vijeća o promjeni statuta grada i najavilo prosvjednu notu Hrvatskoj.

»Povodom današnje odluke Gradskog vijeća Vukovara o promjeni statuta grada, kojom nisu predviđene dvojezične table na gradskim ustanovama, trgovima i ulicama Vukovara i kojom se zahtijeva da svako obraćanje na ćirilicom pismu podliježe posebnoj molbi i plaćanju takse, Ministarstvo vanjskih poslova Republike Srbije uputit će danas Republici Hrvatskoj najoštrije prosvjed«, objavljeno je na službenoj internetskoj stranici Ministarstva vanjskih poslova RS.

Ministarstvo vanjskih poslova smatra da se usvojenim izmjenama vukovarskog gradskog statuta »izravno niječe ravnopravnost uporabe jezika i pisma, čime se krše temeljna ljudska i manjinska prava Srba«.

»Republika Srbija upozorava Republiku Hrvatsku da je dužna poštovati svoje međunarodne preuzete obveze i tražimo hitnu reakciju državnih tijela Hrvatske na ovu odluku vlasti u Vukovaru«, navodi se u prosvjedu, dodajući da su najviši predstavnici Grada Vukovara »ovih dana, u godini kada cijeli svijet slavi 70 godina pobjede nad fašizmom, postali poznati široj javnosti po pjevanju ustaških pjesama iz vremena fašističke Neovisne Države Hrvatske«.

Savjet za nacionalne manjine RH osudio izmjene Statuta

Izmjene Statuta osudio je i Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske, koji smatra da je Srbima u Vukovaru Gradsko vijeće onemogućilo ostvarivanje Ustavom i zakonom zajamčenih im prava.

»Ne ulazeći u ovlasti i način rada tijela jedinica lokalne samouprave, razvidno je da je izglasanim izmjenama povrijeđeno zakonom zajamčeno pravo pripadnika manjina na služenje svojim pismom u službenoj uporabi odnosno pravo na ravnopravnu službeni uporabu pisma na području jedinice lokalne samouprave kada čine najmanje trećinu stanovnika jedinice«, stoji u priopćenju Savjeta.

Savjet se zalaže za punu primjenu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina i upozorava da manjinska prava ne smiju biti predmet dnevnopolitičkih prepucavanja.

EU nije nadležna za ćirilicu u Vukovaru

Zaštita manjina je važna vrijednost za Europsku uniju, ali Europska komisija nema opću nadležnost u pogledu manjina, jer ta nadležnost pripada državama članicama EU koje donose odluke o manjinama, navela je Tove Ernst iz medijske službe Europske komisije. Ernst kaže da je zaštita manjina princip koji se izričito spominje u Ugovoru o EU, ali da Komisija nema opću nadležnost u pogledu manjina.

»Povelja o osnovnim pravima u EU zabranjuje diskriminaciju na osnovu pripadnosti nacionalnoj manjini. Međutim, Komisija nema opću nadležnost u pogledu manjina, naročito u odnosu na pitanja priznavanja statusa manjina, njihovo samoopredjeljenje i autonomiju, odnosno uporabu regionalnih ili manjinskih jezika«, izjavila je Ernst Tanjugu, odgovarajući na molbu upućenu EK da prokomentira izmjene Statuta Grada Vukovara koji više ne predviđa postojanje dvojezičnih tabla, odnosno ćirilicom pismo, na gradskim ustanovama, institucijama, trgovima i ulicama u tom gradu.

Prema njenim riječima, države članice zadržale su opće ovlasti pri donošenju odluka o manjinama, a odredbe Povelje osnovnih prava tiču se država članica EU samo kada se primjenjuju zakoni EU.

DAN SJEĆANJA NA ZATOČENIKE LOGORA OBILJEŽEN U VUKOVARU I NEMETINU

Drugi rođendan

Svečanom akademijom u Vukovaru i odlaskom u Nemetin na mjesto razmjene, 14. kolovoza je obilježen Dan sjećanja na zatočnike neprijateljskih logora tijekom Domovinskog rata i 23. godišnjica od posljednje velike razmjene logoraša iz srpskih koncentracijskih logora.

Obilježavanje je organiziralo Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora (HDLSKL) čiji je predsjed-

nik **Danijel Rehak** podsjetio na 300 ubijenih u logorima i njih 2500 koji su tijekom zatočenja umrli. Dok je po evidencijama Republike Hrvatske kroz srpske koncentracijske logore prošlo nešto manje od osam tisuća ljudi, u HDLSKL-u govore o 30 tisuća zatočenih, a Rehak pojašnjava da dosta logoraša iz okolnih sela nije upisano u državne evidencije. Ukupno je, prema onome što je istražilo HDLSKL, na prostoru

bivše Jugoslavije bilo 70 logora.

»Obilježavanje ovoga dana za bivše zatočene ima posebno značaj, nama je to svojevrсни drugi rođendan, a ove godine ima i dodatno značenje jer osim što obilježavamo 20 godina od osnutka HDLSKL-a, slavimo i 20 godina od vojno-redarstvene akcije *Oluja*«, istaknuo je Rehak. Do današnjeg dana nitko nije odgovarao za zločine počinjene u srpskim koncentracijskim

logorima, unatoč činjenici da je HDLSKL još prije devet godina podiglo kaznenu prijavu u Republici Srbiji. Stoga su u ovoj udruzi najavili da će uskoro protiv Srbije dizati tužbe na hrvatskim sudovima.

Na obilježavanju su bili i ministar branitelja **Predrag Matić**, i sam bivši zatočenik srpskih logora, te brojni županijski i gradski dužnosnici.

H.R.

Poboljšanje studentskog standarda

Studentski dom *Europa* (*Európa Kollégium*) u Novom Sadu otvorit će svoja vrata prvim studentima u listopadu ove godine, istaknuto je prilikom potpisivanja ugovora o uređivanju međusobnih prava i obveza osnivača te ustanove studentskog standarda.

Ugovor su potpisali predsjednik Pokrajinske vlade dr. **Bojan Pajtić**, pred-

ta koji studiraju na nekom od fakulteta Univerziteta u Novom Sadu, a koji su osnovno ili srednje obrazovanje stekli na mađarskom jeziku, kao i srpskih studenata iz Mađarske. Također, u ovom domu će biti smješteni i gostujući profesori i studenti iz Europe i svijeta. Izgradnju su financirale Pokrajinska vlada s 572 milijuna dinara, država Mađarska s 110 milijuna dinara,

sjednik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine mr. **Jenő Hajnal** i upravitelj Fondacije *Europa* **Gyula Kis**.

»Ovim ugovorom Pokrajinska vlada je prenijela prava na Nacionalno vijeće mađarske nacionalne zajednice i Studentski dom *Europa*, jer je važno da nacionalne zajednice same definiraju svoje prioritete u oblasti kulture, obrazovanja, uporabe jezika i pisma«, istaknuo je predsjednik Pajtić.

Novoizgrađeni studentski dom na Telepu primit će oko 350 studena-

dok je Rimokatolička biskupija Bačka dala zemljište na kom je izgrađen objekt.

Predsjednik Pajtić je istaknuo da je, osim toga što će osigurati visoku razinu studentskog standarda, ovaj objekt posebno značajan zbog toga što će osigurati uvjete za očuvanje identiteta mađarske nacionalne zajednice, čiji se broj dramatično smanjuje na teritoriju Vojvodine, kao što se smanjuje i broj pripadnika svih zajednica u pokrajini.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE
TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 50. Zakona o planiranju i izgradnji (Službeni glasnik RS, br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14) i člancima od 54. do 67. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja (Službeni glasnik RS, br. 64/15) oglašava

JAVNI UVID

U NACRT IZMJENE PLANA DETALJNE
REGULACIJE ZA KOMPLEKS
REGIONALNOG DEPONIJIA NA
LOKACIJI K.P. BR. 2635 K.O. BIKOVO U
SUBOTICI

Javni uvid može se obaviti od 24. kolovoza do 22. rujna 2015. godine, radnim danima od 8-15 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1. Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan i dobiti informacije o Planu u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Gradska kuća, ured br. 202/1. Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 22. rujna 2015. god.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 7. listopada 2015. godine u 13 sati u zgradi Gradske kuće (u Plavoj dvorani), Trg slobode br.1. Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

DRAGANA KOJIČIĆ, ARHITEKTICA I SPECIJALISTICA ZA ZEMLJANU GRADNJU

Otvorili smo poneka vrata

*Bilo je trenutaka kad sam bila skoro spremna od svega odustati * Najvećim uspjehom smatram činjenicu da dosta njih, koji su smatrali da je ideja suluda, danas kažu da i sami razmišljaju o gradnji prirodnim materijalima*

Arhitektica **Dragana Kojičić** od 2010. godine radi na promociji i podizanju svijesti o bogatom lokalnom graditeljskom naslijeđu od zemlje i tehnikama gradnje zemljom. Svojim predavanjima, radionicama, ljetnom školom zemljane arhitekture nastoji skrenuti pažnju na važnost očuvanja tradicionalnih zanata u ovoj oblasti. Nakon početnih poteškoća i nerazumijevanja stvari su se pokrenule i, kako kaže arhitektica Kojičić, ima pomaka i ovaj aspekt gradnje postaje sve interesantniji.

HR: Kako ste zadovoljni rezultatima Vašega rada na promociji zemljane arhitekture? Jesu li danas ljudi svjesniji dobrih osobina ovakve gradnje i značaja njenog očuvanja?

U početku je bilo veoma teško, ljudi nisu imali sluha za zemljanu arhitekturu ili su smatrali da ideja neće imati nikakav odziv kod nas. Čak su i stanovnici zemljanih kuća, kada sam željela čuti što imaju kazati, pokazivali stid i sramotu zbog kuća u kojima žive, sve dok ne bi shvatili da me njihovi odgovori iskreno zanimaju. Onda bi postajali ponosniji, otvoreniji u želji da objasne kako se i što radilo i kako oni danas održavaju svoje kuće.

Ipak, u odnosu na prije pet godina, moram priznati da je pomak veoma očigledan – sve je više ljudi koji žele saznati više, obučiti se i graditi u vlastitoj režiji... Najvećim uspjehom smatram činjenicu da dosta njih, koji su smatrali da je ideja suluda, danas

kažu da i sami razmišljaju o gradnji prirodnim materijalima. Osim toga, čini se da su se, generalno, stvari u posljednjih par godina u Srbiji pokrenule, da se ljudi sve više okreću prirodi na svim planovima, te da je i ovaj aspekt gradnje sve interesantniji.

HR: U Vojvodini je dosta prisutna ovakva gradnja kuća, naslijeđe na od ranije, i ljudi će uglavnom pohvaliti njihove osobine (ljeti su hladne, zimi se lako ugriju), no malo tko želi u njima živjeti. Svi žele tzv. čvrstu gradnju i moderne materijale. Koje su prednosti gradnje zemljom i tradicionalnim tehnikama u današnje vrijeme?

Zemlja ima mnogobrojne lijepe osobine: zdrav, topao i plemenit materijal; sveprisutna je i lako dostupna, stoljećima upotrebljavana na ovim prostorima i gotovo svaka je pogodna za gradnju. Potpuno je podložna reciklaži, pod uvjetom da nije stabilizirana neorganskim stabilizatorima (vapnom i cementom), ne troši energiju za proizvodnju (osim ljudske snage). Ima visok akustični komfor, otporna je na požare, omogućava gradnju u vlastitoj režiji, a nosi u sebi ogroman kreativni i socijalni potencijal...

Često čujem kako ljudi kažu da je zemlja dobar izolator, što nije točno (izolatori su materijali poput trske i slame). Zemlja ima sposobnost termoregulacije okoline, što znači da prima višak vlage iz zraka, pa je potom, po potrebi, oslobađa. Svojom ter-

malnom masom doprinosi da kuće zimi griju, a ljeti hlade.

Tradicionalne tehnike gradnje su isto tako izuzetno važne – ljudi su, kroz serije pokušaja i pogrešaka, dolazili do najboljih rješenja, receptata i sastojaka, koji su se onda prenosili s generacije na generaciju i čuvali kao najveće vrijednosti.

Naši preci su osluškivali prirodu, dobro su razumjeli pojavu nepogoda, pa su se tome prilagođavali, te, na primjer, tehniku naboja nećemo naći u seizmički aktivnim područjima – tamo će graditi drvetom, a zemlju će koristiti samo kao ispunu, jer znaju da zemlja ne podnosi dobro horizontalne potrese... takva su se znanja, nažalost, previdjela i zaboravila, pa se onda čudimo velikim katastrofama i našoj nepripremljenosti na njih.

HR: Najveći problem u ovakvim kućama je vlaga, odnosno kada su građene nije urađena hidroizolacija. Kakva rješenja su moguća? Griješe li ljudi kada ih presijecaju i prekrivaju zidove umjetnim materijalima?

Moramo pogledati širu sliku, pa shvatiti da voda sama po sebi nije uzročnik svih problema, nego više naš nemar i nepošto-

vanje nasljeđa. U Vojvodini su, proteklih decenija, zatrpani mnogobrojni kanali koji su odvodili vodu iz naselja, a potom, kad je došlo do podizanja nivoa vlage u kućama i do poplava, »optužena« je kuća od zemlje kao nepostojana.

Osim toga, iz nekoliko izvora sam čula da je **Marija Terezija** izdala naredbu da se uz svaku kuću posadi dud, jer njegov korijen raste u dubinu, a ima sposobnost upijati vlagu! Mislila sam da je to samo jedna legenda, dok u nekim francuskim priručnicima za obnovu nisam pronašla da savjetuju sadnju drveća, najmanje pet metara od kuće, kako bi izvlačili vlagu, ali da ne mogu oštetiti temelje.

Voda u bilo kom obliku, što kapilarna iz zemlje, što kroz kišu, jest najveći 'neprijatelj' zemlje.

Danas se kod nas, kao rješenje ovog problema, rade ili presijecanje zidova ili uporaba specijalnih paropropusnih žbuka. Presijecanje zidova izaziva velike polemike, jer neki smatraju da narušava statiku objekta. Također, presijecanje ima smisla samo u slučaju da se ispod presječenog dijela nalazi pečena cigla, a iznad zemlja (naboj, čerpič), jer u slučaju da su i temelji od naboja,

presijecanjem se rizikuje da se donji dio naboja jako navlaži, a da ta vlaga nema gdje izaći; te nakon nekog vremena može doći do potpunog urušavanja objekta.

Prakse u Francuskoj, Portugalu, Španjolskoj ne odobravaju tehniku presijecanja, dok se u zemljama poput Slovačke, Njemačke i Češke ova metoda koristi, iako ga i tamo stručnjaci za zemlju ne odobravaju.

Što se paropropusnih žbuka tiče, one nisu trajno i efikasno rješenje, budući da poslije nekog vremena gube paropropusnost.

Kolege u Francuskoj najčešće primjenjuju drenažu oko objekta, a često i upotrebu sloja krupnog šljunka u objektima, što dodatno ventilira zidove, a sprječava penjanje vlage kroz podove.

Postoje još neke druge male »tajne« koje se primjenjuju, samo što sve to iziskuje vrijeme i strpljenje – u ovom današnjem ubrzanom načinu života ljudi su zaboravili poštovati sam proces, te traže instant rješenja, što, u ovom slučaju, nije moguće.

HR: Kakva je općenička to zaštita baštine u Vojvodini odnosno Srbiji po Vašem mišljenju? Ako bi se usporedili sa zemljama Zapadne Europe koliko oni rade na tom planu a koliko mi na zaštiti graditeljske baštine? Zašto je važno štiti graditeljsku baštinu?

Bez želje da omalovažim ili umanjim značaj bilo koga, smatram da je zaštita baštine građene zemljom bila (i da je i dalje) u veoma lošem stanju. Naravno, razlozi za to su višestruki: prije svega, nama kao budućim stručnjacima nitko nije ukazao na postojanje zemlje kao materijala i zemljanog graditeljstva (osim na predmetu Ekologija građene sredine; i to u Vojvodini gdje je zemlja bila osnovni, a često i jedini materijal za gradnju!), do toga da ne postoje jasne smjernice kako očuvati i štititi ove objekte, pa do toga da se oni, uglavnom, nalaze u ruralnim sredinama, da se za njihovu obnovu i očuvanje ne izdvajaju dovoljna sredstva, do nepostojanja majstora koji znaju raditi sa zemljom na pravi način,

a potom su tu i brojna neriješena pravno-tehnička pitanja oko vlasništva tih objekata itd... dakle, čak i ako postoji želja da se ova baština očuva, puno je prepreka i komplikacija na tom putu.

Ipak, čini se da se posljednjih nekoliko godina prepoznaje vrijednost njihovog očuvanja, te imamo predivan primjer obnove kuće **Savića** u Nešinu i izgradnju nekoliko pratećih objekata kako bi se oformio Muzej na otvorenom (radove vodi Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture), preko kuće **Stepe Stepanovića** u Kumodražu (Zavod za zaštitu spomenika kulture Beograda), a radeći na ovim objektima, čini mi se da smo potakli i druge da razmisle, da se uključe u ovakve i slične radove i izazove... Interesantan primjer su i jedine dvije preostale crkve na teritoriju Zrenjaninskog zavoda, od kojih je jedna u Ečki, a druga u Botošu, građena tehnikom »busenje«, što je rijedak preostali primjer.

Mislim da se sa zemljama Zapadne Europe ne možemo usporediti, većina njih nije ni izgubila ovaj kontinuitet u očuvanju i obnovi, što je predivno, ali vjerujem da nam mogu poslužiti kao inspiracija i primjer da je sve moguće uraditi na adekvatan način i autentičnim materijalima, što je jedan od velikih problema kod nas – zemlja se, kao po naredbi, obično zamjenjuje ili kombinira betonom, što je nedopustivo, jer su to materijali koji potpuno drugačije reaguju.

Da budem iskrena, ja nisam ni veliki pobornik pojave »kvazi etno« stila koja se kod nas javlja posljednjih godina, jer smatram da je besmisleno praviti replike nečega što je bilo relevantno prije nekoliko stotina godina, osim ako nije u svrhu muzeja.

Smatram da se očuvanje tradicije ogleda u njenom stalnom unapređenju, prilagođavanju suvremenom načinu života, radeći istodobno s lokalno dostupnim prirodnim materijalima. Mislim da je tradicija i baština nešto što treba rasti i razvijati se, a ne stagnirati i biti odvojeno od današnjice.

HR: Kakav je odaziv na radionice? Odakle dolaze polaznici? Jesu li to uglavnom stručnjaci, ili ljubitelji ovakve arhitekture? Koliko država, fonderi, poduzeća imaju sluha za ovakve projekte?

Odaziv na radionice je sve bolji iz godine u godinu, mada i to varira. Moram priznati da je najviše volontera do sad bilo iz inozemstva (preko volontiranja na organskim farmama WWOOF Serbia), ali se situacija poboljšava u posljednje vrijeme, pa nam se priključuju i volonteri iz naših krajeva.

Što se sudionika organiziranih radionica tiče, dosta je ljudi iz Srbije, Hrvatske, Bosne... Iako je veliki broj njih iz arhitektonске branše, ipak dolazi i dosta studenata srodnih struka, a često i sudionici koji nemaju nikakve veze s gradnjom – zaljubljenici u prirodu i prirodan način života, ljudi koji planiraju otići na selo, graditi u vlastitoj režiji itd.

Čini mi se da država i fonderi sve više prepoznaju značaj ovakvih projekata, što me raduje. Ne odnosi se to samo na obnovu kuća, nego i na obuku, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju majstora, što smatram da je podjednako bitan aspekt. Također, studentima, koji, uglavnom, nemaju dovoljno prakse, ovaj vid susreta s gradilištem može biti od velike koristi.

Mislim da poduzeća još uvijek nisu prepoznala ove koncepte, ali vjerujem da hoće u budućnosti.

HR: Već više godina financijske potpore ustrajavate na Vašoj ideji formiranja Centra zemljane arhitekture, a nedavno ste osnovali i poduzeće koje se bavi isključivo ovom vrstom arhitekture. Kako danas vidite – imaju li šanse ovakvo poduzeće i centar opstati i razvijati se? Tko Vam daje potporu i od koga je u budućnosti očekujete?

Bilo je ovo teških 5 godina. Utješna mi je bila konstatacija jedne prijateljice: gledaj na to kao na izazov tvojoj kreativnosti, sa svakim novim neuspjehom osmišljavaju novu ideju, nove projekte,

nove načine... I bila je u pravu, mada je bilo trenutaka kad sam bila skoro spremna od svega odustati. Ipak, sad vjerujem da za sve treba vrijeme, da ljudi čuju i prepoznaju ideju, da shvate da smo uporni i istrajni i da ne odustajemo od svojih ideja.

Mediji su dosta u tome pomogli, proširili priču i, čini mi se, otvorili poneka vrata...

Za sad Centar (još uvijek udruga *Klub finih zanata*) ima više šanse za uspjeh, rekla bih, jer smo dobili sredstva, prepoznati smo, do kraja godine planiramo završiti sve grube radove na objektu... Kad sve bude dovedeno u koliko-toliko pristojno stanje, imat ćemo jedan dobar primjer, te vjerujem i da će se poduzeće početi razvijati, ima sve više ponuda za obnove starih kuća. S druge strane, istina je i da veliki broj onih koji razumiju ovaj koncept i način življenja obično ni sami nemaju dovoljno novca, a oni koji ga imaju – nemaju sluha za ovakve stvari. Ipak, vjerujem da će sve to krenuti svojim tokom.

Što se potpore tiče, uglavnom je sve išlo preko natječaja: kuća je dobivena na natječaju ženskog časopisa *Cosmopolitan* za čitateljku godine, Pokrajinsko tajništvo za arhitekturu, urbanizam i zaštitu životnog okoliša nas je podržalo prethodne, od ove godine Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova podržalo je čak tri natječaja (*Noć muzeja* i *Dani zemlje*, *Žene u zemljanoj arhitekturi* i *Zemljane predrasude*), a projekt obnove *Od babe-djevojka* podržali su Ministarstvo građevinarstva, prometa i infrastrukture, Pokrajinsko tajništvo za arhitekturu, urbanizam i zaštitu životnog okoliša, kao i Carlsberg & Dunderski fondacija.

Iako ćemo sigurno nastaviti konkurirati na sve ove natječaje u regiji, nadam se da ćemo u budućnosti postati samoodrživi i da će se Centar i poduzeće moći samofinancirati održavanjem kurseva, radionica, ljetnih škola, a od sljedeće godine, nadam se i organiziranju treninga i izdavanju ECVET certifikata za gradnju zemljom.

OSTATI ILI OTIĆI – TOMISLAV TUMBAS, STUDENT MIKROPROCESORSKIH SUSTAVA I ALGORITAMA

Daleko i nezamislivo, a moguće – roboti u voćnjacima

Tomislav je sudjelovao na natjecanju robotike u Švicarskoj kao član tima iz Novog Sada koji nosi naziv Mevristor i broji petnaest članova
Moguće je povezati voćarstvo i svijet informatike: učiniti poljoprivredu što više automatiziranom kako bi u što manjoj mjeri zahtijevala fizičko prisustvo i vrijeme*

Povod za razgovor s **Tomislavom Tumbasom** je natjecanje u robotici na kojem je sudjelovao, ali podjednako važno, ako ne i važnije, jest sve ono što je tome prethodilo, prije svega razlog radi kojega je otišao u Novi Sad na studij mehatronike.

Interes za elektroniku pobudio mu je otac **Antun**, koji je imao servis gdje je Tomislav proizvodio dosta vremena i upoznao prvi programski jezik, čuveni *Basic*. Ta se preokupacija nastavila i tijekom gimnazijskih dana, jer je upisao prirodno-matematički smjer u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici. Sadašnji smjer na Fakultetu tehničkih znanosti u Novom Sadu nosi naziv Mikroprocesorski sustavi i algoritmi, u okviru kojega se projektiraju i dizajniraju čipovi. Master rad također planira raditi na Fakultetu tehničkih znanosti u Novom Sadu, jer mu je ovdje ponuđeno i mjesto znan-

stvenika istraživača. Štoviše, plan mu je raditi dva mastera, jedan iz mikroprocesorskih sustava i algoritama, a drugi bi bio iz softvera, računalna tehnika.

NATJECANJE U ŠVICARSKOJ

Tomislav je sudjelovao na natjecanju robotike u Švicarskoj kao član tima iz Novog Sada koji nosi naziv *Mevristor* i broji petnaest članova. Tim je formiran samo radi europskog natjecanja koje se održava jedanput godišnje. Svaki tim na natjecanju ima po dva robota koji imaju određene zadatke koje moraju ispuniti. Cilj je zadatke ispuniti precizno i što brže, a da se pri tome roboti međusobno ne dodiruju jer se u tom slučaju tim diskvalificira. Za jednim se stolom nalaze dva suprostavljena tima s po dva robota. Broj članova tima nije ograničen, ali se pokazalo kako je najbolje rezultate ostvario novosadski tim sastavljen od tri

člana. Tim Tomislava Tumbasa je bio drugi u Srbiji i deseti u Europi od ukupno pedeset timova koji su također prvo morali proći kvalifikacije u državama iz kojih dolaze. Natjecanje traje dva dana i obično se organizira u Švicarskoj, Njemačkoj i ponekad u Rusiji. Ovo posljednje je održano u Švicarskoj i trajalo je

maju u razmatranje one kandidate koji ne znaju raditi u timu, bez obzira na genijalnost. Velika prednost *Mevristora*, ali i bilo kojeg drugog tima, jest da te uči raditi skupa s drugima.

Osvajanje visokih pozicija na ovakvom natjecanju umnogome ovisi i o kompliciranosti robota, što posljedično ovisi o broju

Iznenadjujuće, Tomislav nije sklon ideji odlaska iz zemlje.

Samom činjenicom da želi nastaviti angažman oko voćnjaka je već odstupanje od konvencionalnog stava prosječne mlade osobe na Balkanu: »Ukoliko je osobni razvoj ili provedba neke ideje onemogućen, odlazak tamo gdje uvjeti za to već postoje nema alternativu.«

dva dana od kojih je prvi bio dan kvalifikacija kada su osvojili sedmo mjesto. Timski rad oduzima dosta vremena, ali prilikom upošljavanja kompanije ne uzi-

sponzora i njihovih donacija. Bilo je lako pretpostaviti da timovi iz Srbije nemaju naročitu podršku u tom pogledu, ali i pokraj toga, začudo, ostvaruju zavidne rezul-

Ekipa iz Novog Sada – deseta u Švicarskoj

ANALOGNI DANI U TAVANKUTU

Svakodnevni život u Novom Sadu je ispunjen obavezama, kako onim ugodnim, tako i onim koje pomalo opterećuju, te je povremeni dolazak u Tavankut svojevrsna izolacija i odmor. Biti sa svojim, tatom Antunom i mamom *Mirom* koji su uvijek bili oslonac i pružali mu potporu. Ili, kako Tomislav voli reći, »vrijeme provedeno u Tavankutu su analogni dani«. Dio slobodnog vremena upražnjava fizičkim aktivnostima u teretani što je postala i nužnost, imajući u vidu kako pisanje softvera podrazumijeva višesatni sjedeći položaj. Takav način života ostavlja neželjene posljedice i Tomislav koristi svaku slobodnu priliku da ih fizičkom aktivnošću preduprijedi. Dokolica se ipak često i sasvim spontano pretvori u razmišljanja i pokušaje kako nešto popraviti, učiniti da neki »engine« radi bolje – ukratko, kod Tomislava se nedvojbeno očituje velika posvećenost studiju i budućem poslu.

Nezaobilazna tema je bila i najveća dilema mladih u Srbiji: ostati ili otići. Zaposlenje u struci podrazumijeva razvijeno tržište robotike, a to u okolnostima Srbije nije slučaj. Odlazak na praksu u Beograd u trajanju od tri mjeseca prvi je korak k mogućem zaposlenju, bez odlaska u drugu državu. Nije vezan ugovorom, što ostavlja prostor neopterećene posvećenosti poslu kojim će se baviti, a u ovom slučaju je to digitalni kod čipova i njihova verifikacija, odnosno njihovo testiranje. Prednost ovog posla jest što se može raditi u Srbiji i time je želja Tomislava Tumbasa da ipak ostane, ostvariva. Novac je, kako sam kaže, precijenjen i nije vrijednost po sebi. Slijediti ideju, ustrajati i kada nemate podršku, jest životni motiv kojim se Tomislav vodi.

Dubravko Bilinović

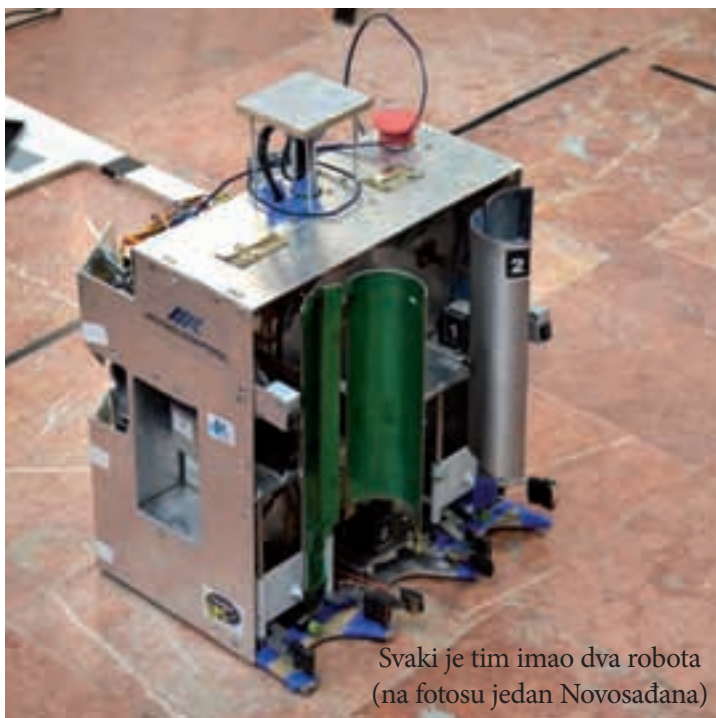
VOĆARSTVO I INFORMATIKA

Otac Antun je odavno angažiran u podizanju zasada voća, pretežito jabuka. Tomislav bi želio nastaviti u tom pravcu, ali ne na štetu svoje pasije – mehatronike. Štoviše, smatra kako je moguće povezati voćarstvo i svijet infor-

potpuno automatiziranim strojevima kojima bi se moglo upravljati s velikih udaljenosti, iz ove perspektive djeluje nadnaravno, ali sudeći po brzini i intenzitetu razvitka ove industrijske grane, pomisao na ovakav vid poljoprivredne djelatnosti je itekako uzbudljiva. Štoviše, Tomislav je uvjeren kako to nije tako daleka i nezamisliva budućnost i narav-

tate. Velika prednost ovog natjecanja jest to što je ono Tomislavu veliki motiv da ustraje na studiju. Štoviše, Tomislav ističe da je tijekom priprema mnogo više naučio o robotici nego tijekom samih studija. Sama priprema je dovoljno izazovna da ga poduže drži budnim u nastojanju da svom timu osigura plasman i što bolju prezentaciju na europskoj razini.

Mnogi ovakav vid natjecanja doživljavaju samo kao zabavu, kreativno ali neupotrebljivo upražnjavanje dokolice studenata robotike, ali je ova grana itekako upotrebljiva. Autoindustrija odavno koristi blagodati robotike, ali kako Tomislav predviđa, informatički se svijet tek zahuktava i ulazi u našu svakodnevnicu. Efekti ovih nastojanja će se naročito pokazati u arhitekturi prostora i gradnji »pametnih« kuća, pri čemu će naglasak biti na što efikasnijoj iskorištenosti energije u prostorima gdje obitavamo. Okolnosti u našem društvu ne daju naslutiti da je pred nama takva uzbudljiva budućnost. Tomislav s primjetnim žarom opisuje kako se ovakav oblik sinergije arhitekture i ekologije već uvelike može vidjeti primjere u Bavarskoj, i gotovo svatko bi pretpostavio da je njegova želja što prije napustiti Srbiju, ali njegova vizija budućnosti je ipak znatno drugačija.

Svaki je tim imao dva robota (na fotosu jedan Novosađana)

matike: učiniti poljoprivredu što više automatiziranom kako bi u što manjoj mjeri zahtijevala fizičko prisustvo i vrijeme. Ideja o

no, već ima konkretne ideje kako sustav navigacije koji bi u ovu svrhu služio, popraviti i učiniti savršeno funkcionalnim.

Točka je bačena!

*Cijela priča oko novog zakona pokrenuta je zbog toga da se investitorima omogući dugoročno izdavanje državnog zemljišta u najam * Mogućnost prodaje zemljišta malim poljoprivrednim gospodarstvima samo naizgled privlačna*

Koliko je državi stalo do mišljenja poljoprivrednika i struke glede nacrtu o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu najbolje pokazuju dvije stvari: vrijeme i rok za održavanje javne rasprave. U tri tjedna i u vrijeme onoga što se još uvijek naziva godišnjim odmorom upakirane su konstruktivne kritike iz kojih obično slijede i dobronamjerni prijedlozi i to samo kako bi se ispunila forma koju nalaže donošenje jednog ovako važnog pravnog akta.

A koliko su stvari već unaprijed riješene najbolje pokazuju riječi dvojice dobro upućenih ljudi u ovu problematiku, ili, preciznije rečeno, problem. Poslužimo se prvo izjavom predsjednika Upravnog odbora Asocijacije poljoprivrednika **Miroslava Kiša** kako je cijela ova procedura i pokrenuta zbog dogovora Vlade i njemačke kompanije *Tennis* kojoj – da bi uložila u razvoj ovdašnjeg stočarstva – nedostaje »osnovni element« za to: zemlja. Ništa manje upečatljive nisu niti riječi zamjenika predsjednika Odbora za poljoprivredu u Skupštini Srbije **Árpáda Fremonda**, koji je na javnoj raspravi u Domu Mađara u Subotici rekao kako će, bez obzira na primjedbe ili prijedloge, zacrtani Zakon i tako biti usvojen.

NAJAMNICI NA PAPIRU, GAZDE U PRAKSI

Onaj tko pozornije prati cijelu ovu problematiku vjerojatno

će lako opet doći do dva zaključka i prije nego li je počnemo obrazlagati. Prvi se odnosi na, u javnosti pomalo već zaboravljenu, prošlogodišnju priču o »prodaji zemlje« kompaniji *Al Dahra* iz Ujedinjenih Arapskih Emirata. Sjećamo se, naime, koliko je ovaj međudržavni ugovor (za kog pravnici kažu da je iznad još uvijek postojećeg zakona) izazvao negodovanja u javnosti, napose kod poljoprivrednika. Čistom logikom država se nakon toga konačno odlučila na izmjenu Zakona o poljoprivrednom zemljištu, koji je i prije toga bio predmetom mnogih kritika.

Sve, dakle – a pokazat će to i suština upravo završene javne rasprave – ide na ruku državi da provede ono što je Fremond rekao. Sam nacrt izmjena i dopuna Zakona sadrži nekoliko bitnih odrednica, među kojima je najbitnija svakako ona koja se tiče izdavanja zemljišta u najam investitorima. Sudionike javnih rasprava (u organizaciji države bilo ih je tri: u Beogradu, Nišu i Novom Sadu) najviše smeta mogućnost izdavanja zemljišta na 30 godina jednom (!) investitoru, pri čemu su lokalne samouprave za te namjene dužne odvojiti čak 30 posto obradivih površina na svom teritoriju, a koje su u državnom vlasništvu! Po tumačenju većine poljoprivrednika ovakvom mogućnošću širom se otvaraju vrata inozemnim ili domaćim investitorima (ili: »investitorima«) da na povlašten (dakle, lak) način dođu do zemljišta kog će nakon tri desetljeća, ako bude na prodaju, moći

kupiti po pravu prvenstva ili, u za njih najgorem slučaju, produžiti najam na za sada nepoznato vrijeme. Nije ova odredba u nacrtu Zakona naišla samo na kritike poljoprivrednika. Na raspravi u Novom Sadu pokrajinski tajnik za poljoprivredu **Branislav Bogaroški** koji je rekao kako je nacrt izuzetno loš, jer se na ovaj način od korištenja 30 posto (vjerojatno visokokvalitetnog) zemljišta isključuju fizičke osobe, koje trenutačno čine više od tri četvrtine zakupaca poljoprivrednog zemljišta i to tako što, bez jasnih pravila, Ministarstvo poljoprivrede sebi daje diskrecijsko pravo (kao u slučajevima *Al Dahre* ili *Tennis*), i to dok zakon još nije niti usvojen) odlučivanja o tomu s kim će i pod kojim uvjetima sklapati poslovne aranžmane. Kakva je da je, država je ipak pokazala da ima kakav-takav odgovor na ove objede. Naime, Ministarstvo poljoprivrede u »obranu investitora« navelo je da će oni svojim ulaganjima državi donijeti prijeko potreban svjež novac, pri čemu će koristiti od toga imati i lokalni poljoprivrednici koji će im biti neka vrsta kooperanata.

PRVO SKOČI, PA RECI – STOP!

Sudionici rasprave, koja je u ponedjeljak održana u Regionalnoj gospodarskoj komori u Subotici, ovo su pitanje posebno razmotrili. Ne upuštajući se previše u priču oko toga je li puno ili malo odvojiti 30 posto obradivog zemljišta za

investitore, oni su se pozabavili pitanjima zašto nije ostavljena mogućnost davanja iste površine zemljišta (u slučaju Subotice to je čak oko 5.000 hektara!) na korištenje većem broju osoba, te kakve su garancije da će investitor, kroz suradnju s poljoprivrednicima (otkupom njihovih proizvoda, primjerice) pridonijeti razvoju lokalnih sredina. Ovo, kao i još nekoliko pitanja, tajnik Odbora za poljoprivredu u Regionalnoj gospodarskoj komori **Ivan Vojnić Tunić** uputio je nakon rasprave u formi zaključaka Vladi na razmatranje.

Osim dijela o »investitorima«, veliku pozornost javnosti privukla je i odredba koja se tiče mogućnosti prodaje državnog zemljišta. Po mišljenju dobrog dijela javnosti ovaj dio jednako je važan kao i prethodni, jer je neraskidivo vezan za sudbinu poljoprivrednika. Naime, zamisao pis(a)ca nacrtu mogla bi se tumačiti i kao dobra volja da se pomogne malim obiteljskim gospodarstvima, jer je nacrtom predviđena mogućnost kupovine zemljišta u maksimalnoj površini do 20 hektara, i to samo onima koji trenutačno nemaju više od 30. To je, recimo, kao najveću vrijednost iz budućega zakona izvuкао državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede **Attila Juhász**. No, ukoliko u obzir uzmemo riječi Ivana Vojnića Tunića, a koji se tiče nastavka ovoga dijela, mnoge stvari i nisu tako primamljive kako se na prvi pogled mogu učiniti. On je naveo kako je rok otplate od 5 godina, uz potpuno nejasne uvjete (kamate, primje-

ITU PROTEKLA UZ BROJNE PRIMJEDBE I PRIJEDLOGE

rice) izuzetno kratak. Navodeći primjer da netko želi kupiti 20 hektara državnog zemljišta, on ga za cijenu od 10.000 eura po hektaru, mora platiti 200.000 eura. Podijeljeno na pet, bez kamata, to iznosi 40.000 eura na godišnjoj razini. Tu cijenu ratari (pa čak niti stočari) kod nas ne mogu platiti i zbog toga, kako kaže, ovaj dio budućeg zakona nije usmjeren na dobrobiti malih poljoprivrednika. Isto tako pragmatičan primjer iznio je i **Josip Anišić** iz Zemljoradničke zadruge *Salaš 024*. On je, pozivajući se na dosadašnja iskustva s izdavanjem državnog zemljišta u najam, postavio pitanje tko će spriječiti one koji imaju novca (a to su velika gospodarstva) da svoja imanja na papiru podijele na bližu i dalju rodbinu kako bi ih u stvarnosti dodatno uvećali. Anišić, među ostalim, tvrdi da je brojka od 650.000 poljoprivrednika u Srbiji, 14.000 u Sjevernobačkom okrugu, odnosno 5.500 u Subotici nerealna, jer su se mnogi registrirali (među njima i odvjetnici, liječnici, radnici...) samo zarad dobivanja poticaja. Ističući kako ni u jednoj zemlji Europske unije, kojoj Srbija deklarativno teži, u strukturi stanovništva nema 30-40 posto poljoprivrednika, Anišić kaže kako je neminovno da će veliki dio malih gospodarstava propasti, prije svega zbog svoje nekonkurentnosti na tržištu, te je stoga i potrebno da država proda dio zemlje onima koji je mogu platiti.

GLOBALNI INTERES, A LOKALNE BRIGE

Prodaja zemljišta zanimljiva je i sa stajališta lokalnih samouprava, koje će morati provesti najveći dio budućeg zakona. A kakav je odnos države prema njima najbolje svjedoče riječi voditelja Odsjeka za poljoprivredu u Subotici **Grgura Stipića** koji kaže da predstavnike lokalnih samouprava nitko ne samo da nije uključio u izradu nacrtu nego ih nije zvao niti na jednu javnu raspravu. To je, međutim, manji problem u odnosu na činjenicu da, kako je istaknuo, lokalne samouprave po pravilu ne raspolažu elementarnim podacima, a koje bi trebale dobiti od čitavog niza državnih institucija (Republički geodetski zavod, katastar, Uprava za trezor pri Ministarstvu financija...). Stipić kaže da se od njih i sada traži (a tek će se tražiti) da doslovce primjenjuju zakon, a da pri tome uopće ne raspolažu ili raspolažu podacima koji se u praksi međusobno potiru. Primjerice, nedavno je ministrica poljoprivrede **Snežana Bošković** – **Bogosavljević** izjavila kako Subotica raspolaže s oko 24.000 hektara državnog zemljišta, dok svi, osim nje, znaju za postojanje oko 16.000 hektara.

I ovaj podatak na najbolji način ilustrira oprečnost u komunikaciji državnih tijela na višoj i nižoj razini, jer će se, ako stvarno dođe do prodaje zemlje, postaviti pitanje otkud se (samo u Subotici) stvorilo novih 8.000 hektara i o

čijem će trošku to ići? Oko prodaje državne zemlje i inače vladaju oprečni stavovi. Jer, koliko god Anišić bio u pravu da Srbija ne može u Europsku uniju s 40 posto poljoprivrednog stanovništva, od čega je bar 80 posto nekonkurentno (on tvrdi da u Subotici 22 gospodarstva posjeduje većinu zemljišta), nisu bez utemeljenja niti stavovi onih koji misle suprotno. Logika je jednostavna: ukoliko država prihvati prijedlog lokalne samouprave da proda zemlju, trajno se gubi prihod najma. U toj situaciji najveći gubitnik je sama lokalna samouprava, koja od iznajmljenog zemljišta dobiva 40 posto sredstava (a ostalih 60 dijele Pokrajina i Republika), jer se novac od prodaje ne dijeli nego kompletan iznos ide u republički proračun. Koliko god tu stvari izgledale kristalno jasne (da lokalne samouprave ne bi trebale predlagati prodaju zemljišta), nije mali broj ljudi koji tvrdi da će se to ipak dogoditi. Logika je opet jasna: i u lokalnim samoupravama sjede ljudi koji su po stranačkoj osnovi vertikalno povezani s Republikom, a i do sada je bilo na stotine primjera (i u Subotici, naravno) da su političari – zbog toga što su »na izvoru informacija« – za jeftine novce kupili zemljište koje se kasnije može pokazati višestruko skupljim.

Veoma zanimljiva je i činjenica, koja potiče iz Ministarstva poljoprivrede, da u Srbiji trenutačno 49 posto državnog zemljišta nije izdano u najam. To znači da je od oko 240.000 hektara (ukoliko su ovi podaci, naravno,

točni) državnog zemljišta nenaplaćeno skoro 120.000. To dalje znači da to zemljište uopće nitko ne obrađuje ili ga obrađuje, ali ga legalno ne plaća, što bi se reklo: uzurpira ga. Zakonodavac je tu možda i bio najprecizniji, jer je predviđeno da se zemljište koje tri godine nije bilo izdavano u najam izdaje na korištenje bez naknade. Međutim, i tu postoji jedno ključno pitanje: pod kojim uvjetima? Osnov da bi se tako nešto uradilo, a da bi bio sužen prostor za manipulaciju, po riječima člana Gradskog vijeća zaduženog za poljoprivredu **Simona Osztrogonca**, je raspisivanje oglasa. Međutim, i onda se moraju definirati pravila: kome i pod kojim uvjetima? Jer, ukoliko se zemljište izdaje na korištenje besplatno, nije nemoguće zaključiti da će se na oglas javiti više zainteresiranih.

Ali, ako povjerujemo Fremundu (a malo je razloga da to ne učinimo), javna rasprava o ovom zakonu i tako je poslužila više za ubijanje dosade onima koji to vrijeme nisu proveli na plaži nego što će se zastupnici u Skupštini Srbije pozabaviti – kao što vidite – brojnim primjedbama i prijedlozima na napisani nacrt. Uzmemo li u obzir i to da je tijekom javne rasprave veoma malo riječi bilo o tome da se prvo mora provesti Zakon o restituciji, pa tek onda najam i prodaja (tuđeg) zemljišta, točku na ovaj tekst mogli smo staviti još prilikom spominjanja interesa Vlade i jedne njemačke kompanije.

Z. R.

HRVATI U NOVOM SADU

Očekujemo snažniju potporu

*Hrvati u Novom Sadu očekuju veću prisutnost i potporu DSHV-a i HNV-a u svojoj sredini *
Novosadski Hrvati udrugu s nacionalnom odrednicom osnovali 2005. godine*

Novi Sad je najveći i glavni grad Autonomne Pokrajine Vojvodine i sjedište pokrajinskih tijela vlasti. Grad se nalazi na granici Bačke i Srijema, na obalama Dunava i Malog bačkog kanala, u Panonskoj ravnici i na sjevernim obroncima Fruške gore. Na posljednjem službenom popisu iz 2011. godine sam grad je imao 231.798 stanovnika. Na općinskom području Novog Sada, uključujući i prigradska naselja, broj stanovnika je 2011. godine iznosio 341.625. Osnovan je 1694. godine, a danas je veliko industrijsko i financijsko središte ekonomije, sveučilišni grad i školski centar, kulturni, znanstveni, zdravstveni, politički i administrativni centar Autonomne Pokrajine Vojvodine, grad domaćin mnogih međunarodnih i domaćih gospodarskih, kulturnih, znanstvenih i sportskih manifestacija, kao i grad muzeja, galerija, knjižnica i kazališta.

HRVATI U NOVOM SADU

Po službenim podacima s popisa iz 2002. godine, na općinskom području Grada Novog Sada zabilježeno je prisustvo 2,09 posto Hrvata, a 2011. taj je postotak pao na 1,8. U razgovoru s jednim od onih koji su ponosni na svoju nacionalnu pripadnost, **Draganom Lekom**, doznajemo kako se osjetan broj pripadnika ove etničke zajednice krije među onima koji su se izjasnili kao Jugoslaveni ili ostali. »Rođen sam prije 50 godina u Novom Sadu,

u obitelji došljaka. Otac i majka mi potječu iz Vrgorca, Republika Hrvatska, a svoje podrijetlo i nacionalnu pripadnost nikada nisu prikrivali, a tako su naučili i mene i sestru. Živjeli smo u vremenu kad to nije bilo ni potrebno, svatko je poštovao svakoga. Već od Jogurt revolucije sve se okrenulo naglavce. Završio sam elektrotehničku školu i odmah dobio uposlenje, pa sam svjedočio i tim događanjima. Kasnije sam izgubio i posao. Ne mogu decidirano tvrditi kako je do toga došlo zbog nacionalnosti, ali već tijekom devedesetih bili smo na udaru, pa su se mnogi plašili izjašnjavati kao Hrvati, nego su

Dragan Leko

bježali među Jugoslaveni i ostale. Nisu nas poprijeko gledali naši susjedi, starosjedioci, probleme su nam stvarali došljaci, osobito poslije *Oluje*«, prisjeća se Leko života u Novom Sadu u vrijeme strahovitih transformacija s kraja prošloga stoljeća. Danas je član i jedan od osnivača MO DSHV-a Novi Sad i član petrovaradin-

skog HKPD-a *Jelačić*. Vjernik je, pa je vidljivo i njegovo stalno prisustvo u crkvi. »U crkvu idem otkad znam za sebe, vjera je duboko ukorijenjena u mojoj obitelji i među mojim precima. U crkvu sam odlazio i u vrijeme kad je to čovjeku moglo stvoriti itekakve probleme i kad nas je na bogoslužjenjima bilo nazočno jako malo ljudi, a danas u prvim redovima vjernika gledam one koji su se jako dobro prikrivali

motiv za daljnji rad«, završava priču Dragan Leko.

KATOLIČKA ZAJEDNICA
NEMA POTPORE

Tijekom i nakon ratova iz posljednjeg desetljeća prošloga stoljeća ne samo novosadski Hrvati, nego i pripadnici ostalih manjinskih zajednica rimokatoličke vjeroispovijesti osjetili su na svojoj koži ostricu brojnih nacio-

U Novom Sadu od rujna 2005. godine djeluje i društvo s hrvatskom odrednicom u nazivu, Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo *Stanislav Preprek*. Prostorije su im u dvorištu crkve Ivana Kapistrana u Ulici cara Dušana 4, predsjednik im je **Marijan Sabljak**. Društvo priprema drame, izdaje knjige, ima žensku pjevačku skupinu, a utemeljitelj je sada već prepoznatljive manifestacije *Preprekovo proljeće*.

u opasnim godinama, ne usuđujući se nigdje javno eksponirati«, priča Leko. Od samog osnutka, jedan je od najaktivnijih članova MO DSHV-a Novoga Sada. »Dušom i srcem sam dočekao osnutak mjesne organizacije naše stranke. Ni sada nas u stranačkim redovima nema onoliko koliko sam očekivao da će nas biti, no to bih pripisao i čelnštvu stranke, jer oni nikako ne shvaćaju da nam je neophodno puno veće prisustvo čelnika stranke među nama i samo to većini naših članova i potencijalnih članova može biti snažan

nalističkih ispada. Prva katolička crkva u Novom Sadu datira s početka XVIII. stoljeća, a kako je bila skromna, privremena građevina, porušena je 1742. godine i na istom mjestu izgrađena je nova. Poslije pada Beograda u turske ruke 1739. godine ovamo se doselilo puno imućnih katolika, koji su nastavili sa svojim poslovima, pa su uskoro od svojih prihoda mogli odvajati i za gradnju crkve. Katolički nadbiskup **Gabriel Patarčić** osvetio je novu crkvu 1742. godine. U bombardiranju 12. lipnja 1849. godine i ona je bila zapaljena i srušen joj

Novosadska crkva
Imena Marijinog

je toranj. Godine 1891. gradska Skupština je donijela odluku da se dotadašnja crkva poruši i na istom mjestu izgradi nova, koja će priličiti gradu. Tada najiskusniji arhitekt **Georg Molnar** izradio je planove tijekom 1892. i nije za taj opsežan posao tražio nikakvu materijalnu nadoknadu. Iste godine stara je crkva porušena, a građevinski poduzimači, majstori

neznanih počinitelja, oštećen auto. »Teško mi je procijeniti sveukupan položaj, osobito društveni, mojih vjernika u Novom Sadu, jer sam u ovoj župi tek od prije dvije godine. S pozicije župnika i novosadskog dekana mogu reći kako je crkva i dalje ostala središte okupljanja i čuvanja vjerskog i nacionalnog identiteta svih zajednica katoličke vjeroispovijesti. Osobito me raduje što su Novosađani vjernici spremni su sve učiniti i puno toga se odreći u cilju očuvanja svojega identiteta. U svakom momentu moramo biti svjesni da Novi sad nije Subotica i da smo mi u puno čemu teška dijaspora. S teškoćama se puno teže nosimo, ali se uporno borimo za svoje mjesto i za svoje dostojanstvo«, kaže vlč. Erhard.

Iako deklarativno svaka vlast podržava manjinske zajednice, pa tako i novosadaska, u stvarnosti je to vrlo mlaka, ili nikakva potpora. »Kao župna zajednica ne bismo se baš mogli pohvaliti tom suradnjom, odnosno potporom. Signala, ili možda nekog znaka dobronamjernosti i otvorenosti nema ni na vidiku. U razgovorima s gradonačelnikom predočio sam mu naše probleme i brige, te da bi se suživot u našoj sredini mogao dići na neku višu razinu. Konkretni odgovore nikada nisam dobio, niti u riječima, niti u djelima«, završava priču vlč. Erhard.

Ivan Andrašić

vlč. Róbert Erhard

Stefan Gusek i Karl Lerer, pod nadzorom glavnoga projektanta Molnara, već u studenome 1893. godine završavaju građevinski dio posla. U listopadu 1894. godine na toranj je podignut osvećeni pozlaćeni krst, a tadašnji izgled crkve Imena Marijinog zadržan je do današnjih dana. Još i danas pripadnici katoličke zajednice u Novom Sadu, po pisanjima ne samo lokalnih medija, suočeni su s brojnim provokacijama na vjerskoj i nacionalskoj osnovi, a nedavno je novosadskom dekani i župniku crkve Imena Marijinog vlč. **Róbertu Erhardu**, od strane uvijek

ISPRAVAK

Gosti Dužionice

Temeljem čl. 83. st. 1. i čl. 96. st. 1. Zakona o javnom informiranju i medijima, molim da u istoj rubrici, na istoj stranici, sa istom opremom i pod naslovom »ispravak« objavite ispravak sljedeće informacije.

Nije istinita informacija objavljena u *Hrvatskoj riječi* br. 642 od 31. srpnja 2015. na str. 19 u antrfileu *Gosti Dužionice* u članku o *Dar Božji* i nadnaslovom *Dužionica u Somboru: osamdeset prva proslava zahvale za žito i kruh*, koju je izrekao **Mata Matarić**, predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora u rečenici »Žao mi je što pozvani čelnici hrvatske zajednice nisu došli, ali koga nema bez njega se mora i može«.

Naime, Hrvatskom nacionalnom vijeću nije upućen poziv na proslavu Dužionice u Somboru 26. srpnja 2015.

dr. sc. Slaven Bačić, predsjednik HNV-a

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, na osnovi članaka 10 i 29 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O PODNESEKOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt UPRAVLJANJE OTPADNIM VOZILIMA, koji se planira u postojećem objektu na katastarskoj čestici 11336/2 K.O. Donji grad Subotica (46.07539° 19.67809°) nositelja MOMIRA VASILJEVA PR DEMONTAŽA OLUPINA, POPRAVKA MOTORNIH VOZILA I TRGOVINA VASILJEW, SUBOTICA.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226). Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, na osnovi članaka 10 i 29 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O DONESEKOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt *Izgradnja postaje za snabdijevanje motornih vozila tečnim gorivom – benzinska crpka*, na katastarskoj čestici 2636/2 KO Đurđin, u Ulici Jovana Mikića 3, Đurđin (45.944180°, 19.535600°), nosioca projekta SANDEX DOO, Novi Žednik, Petra Kočića br. 11.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-259-2015.pdf

Kako suša utječe na poljoprivredne usjeve?

MIRKO OSTROGONAC,
stručni suradnik za poljopriv-
redu, Subotica

Kukuruz najugroženiji

Usporedimo li ovu s 2012. godinom, razlika je uočljiva već u startu. Prije tri godine bile su slabe zalihe vlage iz prethodnog razdoblja, dok je 2014. u Subotici bilo između 850 i 930 litara oborina po četvornom metru, što je dvostruko više u odnosu na dugogodišnji prosjek. I početak ove godine bio je vrlo vlažan, napose siječanj i veljača, a nastavilo se i u ožujku te svibnju. To je bilo od presudnog utjecaja za razvoj strnih žita, koja su ove godine ostvarili rekordne prinose, ali i za vegetaciju proljetnih usjeva. Međutim, u lipnju, a napose u srpnju i kolovozu, itekako se osjetio nedostatak oborina, koji je u tom razdoblju iznosio tek između 30 i 40 posto u odnosu na višegodišnji prosjek. Osim izostanka oborina, u dva-tri navrata u srpnju i kolovozu bilo je razdoblje progresivnog rasta temperatura i do 39 stupnjeva. Kulminacija svega je to, bar kada je riječ o kukuruza, da je od 13. do 15. kolovoza na velikom broju njiva došlo do potpunog sušenja lisne mase i prinudnog sazrijevanja klipova. Stoga možemo računati sa značajnijim umanjnjem prinosa kukuruza, koji će se na najvećem broju njiva kretati između 4 i 4,5 tona po hektaru. Ipak, moram reći da kod kukuruza vlada veliko šarenilo što umnogome ovisi i od količina oborina, rokova sjetve i sorte kukuruza, ali i od primjene agrotehničkih mjera. Značajnije umanjnje prinosa bit će i kod soje i šećerne repe, dok već prvi rezultati žetve suncokreta pokazuju da možemo očekivati razmjerno dobar rod od 2,7 do 2,8 tona po hektaru.

Z. R.

JOSIP BUKOVAC,
poljoprivrednik, Sonta

Teška godina

Učenik sam srednje poljoprivredne škole u Osijeku, a radim i s ocem na poljoprivrednom gazdinstvu. Imamo zaokružen proces, proizvodimo stočnu hranu i tovimu junad. Rekao bih da je spoj mogega svježe stečenoga i u praksi primijenjenoga znanja i očeva iskustva dobitna kombinacija. No, ova toliko atipična godina jača je i od te kombinacije. Suša, ovoga ljeta dulja od dva mjeseca, uzima danak, negdje manje, negdje više. Nitko nije pošteđen. Oranice imamo u više dijelova sončanskog atara, pa nam suša nije na svim njivama nanijela istu štetu. Od kultura koje smo zasijali, imali smo odličan prinos zobi. Kukuruz i soja su pretrpjeli najviše štete. Negdje je to, po slobodnoj procjeni, 10 do 30 posto, a na jednoj njivi soju možemo potanjirati. Puno toga smo uspjeli sačuvati u dobroj mjeri zahvaljujući tretmanu oranica. Stručnjaci kažu da je protiv suše vrlo efikasna kombinacija stajnjaka i umjetnih gnojiva, a otac i ja upravo to i primjenjujemo. U tovu junadi nusproizvod je velika količina stajnjaka, kojega razbacimo po oranicama, pa dodamo potrebne količine umjetnog gnojiva. Kako kažu naši najstariji paori, njiva hrani stoku, a stoka njivu. Glede situacije izazvane sušom zakazala je i država, odnosno Ministarstvo poljoprivrede. Ovako duga i jaka suša morala bi biti proglašena za elementarnu nepogodu, međutim, nitko se na to niti ne osvrće. Vlada ove države očito ne namjerava takvom mjerom izaći u susret poljoprivrednicima, ali razne nesuvisle namete uvodi čak i retroaktivno.

I. A.

VLADIMIR SABADOŠ,
direktor PSSS, Sombor

Desetkovan rod

Definitivno je ova suša najviše štete nanijela usjevima kukuruza, soje i šećerne repe. Suncokret je biljka koja lakše podnosi ovako stresne uvjete tako da je on relativno dobro podnio razdoblje suše i visokih temperatura. Teško je sada govoriti u kom postotku će rod biti umanjen, jer usjevi ne izgledaju jednako. Poljoprivrednici koji su koristili punu agrotehniku, koji su uložili u proizvodnju, kao i uvijek imaju bolje usjeve i na takvim njivama posljedice suše će se na prinos odraziti u manjem postotku. Što se tiče hibrida tu velike razlike nema.

Spomenuo bih ovdje i povrtlarsku proizvodnju, koja će bez obzira na navodnjavanje, zbog ovako visokih temperatura u srpnju i kolovozu također podbaciti ove godine. Ne samo da će prinos biti manji već će i rod biti lošije kvalitete, a doći će i do ranijeg sazrijevanja. Krumpir je sada pred vađenjem, za manje od tjedan dana početak će berba paprike za zimnicu. Jednostavno zbog visokih temperatura dolazi do brže vegetacije i sazrijevanja.

Ima ovdje na našem području zapadne Bačke regija na kojima je povremeno bilo nešto oborina, pa ima dijelova gdje usjevi bolje izgledaju. Isto tako područje uz Dunav, od Bezdana do Odžaka, područje je gdje su posljedice suše manje izražene i gdje će onda i prinosi biti solidniji, jer su na tom području poljoprivrednici maksimalno iskoristili postojeće sustave za navodnjavanje. No, kako je nivo Dunava već nekoliko mjeseci nizak, manjak je i vode za navodnjavanje, te je i tu bilo problema.

Z.V.

RAZGOVOR POVODOM IZBORA U DSHV-U

SLAVEN DULIĆ, PREDsjedNIK
MO DSHV-A GAT

Kampanja za svaki glas

Za novog predsjednika MO DSHV-a Gat izabran je **Slaven Dulić**, koji je u DSHV-u obnašao dužnosti predsjednika Mladeži i dopredsjednika DSHV-a do 2003. godine. Poslije izbora s njim smo razgovarali o ciljevima i planovima ove mjesne organizacije, o mogućim koalicijskim partnerima.

Na izbornoj skupštini izabrali ste na dužnost predsjednika MO DSHV-a Gat. Koji je program vašeg rada?

Mislim kako je MO Gat iznimno važna mjesna organizacija DSHV-a u Podružnici Subotica, možda i najvažnija. Obnašati dužnost predsjednika te mjesne organizacije je velika čast, ali nosi i veliku odgovornost jer je MZ Gat mogući izvor

velikog broja glasova za stranku. Na prvom mjestu trebamo ojačati ulogu mladeži i žena na ovoj najnižoj razini organiziranja stranke. Pratit ćemo stanje i ostvarivanje prava Hrvata u MZ Gat u području školstva i službene uporabe jezika. U području kulture i informiranja koji nisu razvijeni u Gatu, napraviti ćemo program i početi ga provoditi.

U prvim mjesecima rada slijedi revizija članstva, planiramo pozvati pojedinačno sve članove stranke da s njima razgovaramo na koji se način žele uključiti u rad stranke i mjesnog odbora. Znači, napraviti ćemo jezgru onih koji žele raditi, onih koji su sigurni glasovi. Zatim, krećemo u kampanju za svaki glas za izbore koji slijede za Skupštinu Grada Subotice.

Za sve izbore koji slijede osnovat ćemo izborni stožer MO DSHV-a Gat. U sam rad uključivat ćemo ljude koji su neovisni o dnevno-političkim zbivanjima i događajima, koji se ne mogu ucjenjivati poslom i privilegijima. Naša MO aktivno sudjeluje u stranačkim izborima na svim razinama i ponudili smo kvalitetne kandidate za Vijeće stranke i Predsjedništvo subotičke Podružnice.

Također MO DSHV-a Gat će se sastajati jednom mjesečno, a polugodišnje ću podnositi izvješće o svom radu i radu MO, tako da će svaki član imati mogućnosti preispitati kako moj rad, tako i rad članova mjesnog odbora.

Osim navedenog potrebno je povećati koalicijski potencijal na razini MZ Gat. Smatram da trebamo podržavati decentralizaciju na svim razinama.

Do 2003. godine obnašali ste dužnost dopredsjednika DSHV-a. Kakav je osjećaj nakon 13 godina obnašati dužnost u DSHV-u?

Meni nije stran taj osjećaj, i kada sam bio član druge stranke, članovi moje obitelji su bili aktivni članovi DSHV-a. Prihvatio sam poziv uključiti se u rad mjesnog odbora kao član, a ne radi obnašanja funkcije. Za razliku od udruga, u DSHV-u postoji kontinuitet izbora, demokratičnosti i kontrole rada. To se mnogima ne sviđa, a najviše onima koji su osnovali udruge radi zadovoljenja osobnih interesa i privilegija. Smatram da se svi oni koji su bili nekada aktivni u DSHV-u trebaju uključiti u rad ove stranke. U svakom slučaju, želim iskoristiti ovu priliku i poslati poruku onima koji su zbog nesuglasica i drugačijeg pogleda na vođenje stran-

ke napustili stranku: Nikada ne odustajati od DSHV-a!

Izbori u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini su u tijeku. Što biste savjetovali novoizabranom predsjedniku i dužnosnicima da im bude prioritet u radu stranke?

DSHV ima infrastrukturu, ali taj proces traje i nikada se ne može smatrati završenim. Pojačavanjem infrastrukture, jača i stranka i njen politički utjecaj.

U idućem vas razdoblju očekuje konstituiranje Skupštine MZ Gat. Hoće li DSHV sudjelovati u koaliciji koja će biti dio vlasti ili ćete biti oporba?

Iako smo dobili najveći broj glasova na ovim izborima u odnosu na prethodne, DSHV nema većinu u Skupštini MZ Gat i nismo u mogućnosti sami formirati većinu. Do sada nismo imali razgovor, niti smo konzultirani u svezi s koalicijom. No, sigurno je da nećemo po svaku cijenu sudjelovati u vlasti. Sudjelovat ćemo ako se prihvate naši prijedlozi u svezi s funkcioniranjem MZ Gat.

S kojim strankama DSHV treba sklapati koalicije?

Vječno je pitanje s kim trebamo stupati u koalicije. Smatram da po tom pitanju i mi trebamo biti fleksibilni, kao primjerice što je Savez vojvođanskih Mađara (SVM). DSHV se uvijek zalagao za ulazak u Europsku uniju i zaštitu nacionalnih manjina po standardima EU. Strankama u Srbiji je EU služila samo za dobivanje glasova. DSHV treba ulaziti u koaliciju sa strankama koje će i primijeniti zakone o zaštiti prava manjina i provoditi potpisane sporazume o zaštiti hrvatske nacionalne manjine.

Zlatko Ifković

Stoljeće i katovi jedne škole

Iz istog kuta, iz pravca prostora na kojem se danas nalazi Mliječna tržnica, ne može se u cijelosti sagledati kompletna fasada lijepog školskog zdanja u Ulici Zrinjskog i Frankopana 2, kao što je to moguće na staroj fotografiji.

U ovom starom zdanju, dobro održavanom i očuvanom, nalazi se Školski centar s domom učenika *Dositej Obradović*. U zapisima o subotičkim toponimima **Lászlo Szekeres**, pozivajući se na **Iványijeve** tekstove o povijesti grada, bilježi kako se nekada na ovoj lokaciji nalazila jedna trgovačka radnja mješovitom robom čiji je vlasnik bio **Kákás**. Na mjestu te radnje je 1891.–1892. godine izgrađena osnovna škola, a u narodu je, povremeno i danas, ostao naziv *Kakaš škola*.

Ubrzo je u ovoj zgradi otvorena Trgovačka akademija. U bedekeru iz 1928. godine inž. **Koste Petrovića** zapisana je 1907. kao godina osnutka Trgovačke akademije. »Učenici imaju svoju banku *Napredak d.d.*«, bilježi Petrović. Akademija 1928. godine ima 200 učenika, 9 nastavnika, 5 odjela. Nakon Drugog svjetskog rata tu je Ekonomski tehnikum, potom Ekonomska srednja škola. U to vrijeme objekt je još uvijek jednokatni, kao na fotografiji između dva svjetska rata, a još jedan kat dobiva šezdesetih godina dvadesetog stoljeća. U jednom dokumentu Povijesnog arhiva navodi se kako je kat dograđen, i obavljene i druge adaptacije u razdoblju između 1959. i 1962. godine. Nadograđen je kat, ali s ravnim krovom i panoramskom terasom. Kosi krov postavljen je kasnije. Od 1962. godine u ovom objektu smješten je pokrajinski Školski centar za odgoj slušno oštećenih osoba.

NEKAD
i
SAD

K. K.

21. kolovoza 2015.

VJEKOSLAV OSTROGONAC, ČLAN GRADSKOG VIJEĆA ZADUŽEN ZA SPORT, MLADEŽ I TURIZAM

Znakoviti porast noćenja

*Povišenoj brojci inozemnih gostiju pridonose tzv. tranzitni gosti među kojima dominiraju Poljaci *
Bilježimo rast noćenja u travnju i svibnju, glavnim mjesecima kongresnog turizma *
Simbioza sporta i turizma donosi odlične rezultate*

Nakon razdoblja turističke stagnacije Subotica i obližnje Paličko jezero, koje ponovno ima status toplica, iz godine u godinu bilježe porast broja gostiju koji posjećuju sje-

ove dvije cjeline zajednički sagledaju vidljiv je porast od 27 posto, što Suboticu s ostvarenih 72.564 noćenja za prvih šest mjeseci tekuće godine ponovno vraća u red vrlo atraktivnih turističkih

SPORTSKI TURIZAM

Zahvaljujući odličnoj ograničenoj brojnih domaćih i međunarodnih sportskih manifestacija, tzv. sportski turizam značajno sudjeluje u postotku ostvarenih noćenja. Kako na ovu nadasve korisnu simbiozu gleda član Gradskog vijeća u čijem su resoru upravo sport i turizam?

»Prošle godine smo započeli, a ove nastavili objedinjavanje djelatnosti vezanih uz resore sporta i turizma, i zajedničko nastupanje je donijelo vrlo dobre rezultate, osobito kada su u pitanju organiziranje većih sportskih manifestacija poput, primjerice, Europskog kadetskog prvenstva u hrvanju, Svjetskog juniorskog boksakog kupa ili predstojećeg Balkanskog prvenstva u odbojci za juniorke. Sva ta natjecanja, uz naravno i druga kojima je Subotica u proteklom razdoblju bila domaćin, donijela su hotelima prihod od 50 milijuna dinara, od čega bi se u

navedenih sportskih aktivnosti i na taj način najbolje pridonose promociji našega grada. Također, osim sportskih gostiju tijekom održavanja većih manifestacija i natjecanja bilježimo i porast broja klubova i nacionalnih selekcija koje dolaze na pripreme u naš grad. Izdvojio bih mlade boksače Rusije i odbojkaše Saudijske Arabije, te juniorske odbojkaške reprezentacije Rusije i Srbije, koji su baš izabrali Suboticu za svoju pripremnju bazu.«

KONGRESNI TURIZAM

Uz povećanje broja gostiju u glavnoj špici sezone itekako je važno imati dobre rezultate i u tzv. pred i postsezoni, gdje Subotica i Palić već odavno njeguju kongresni turizam.

»Bilježimo rast noćenja u travnju i svibnju, glavnim mjesecima kongresnog turizma u prvom dijelu godine, dok novi porast gostiju tek očekujemo tijekom rujna i listopada. Upravo u tome se ogleda i turistička prednost Subotice, jer nije sredina koja se bazira isključivo na jedan dio godišnje sezone, već tijekom cijele godine ima mogućnosti i programe za sve vrste turista koji se odluče za posjet ovim krajevima. Također vrlo važnu kariku u proširenju turističke ponude predstavlja i sve veći razvoj ruralnog turizma u kojemu sa svojim turističkim potencijalima i kapacitetima sudjeluju i prigradska naselja, gdje bih primjerice istaknuo Tavankut koji bilježi ozbiljniji rast ostvarenih noćenja«, kazao je na koncu razgovora Vjekoslav Ostrogonac, član Gradskog vijeća zadužen za sport, mladež i turizam.

Dražen Prčić

ver Bačke. Vrlo su ohrabrujuće brojke koje konkretno prikazuju povećanje ostvarenih dolazaka, a napose noćenja, što u konačnici donosi značajan prihod, kako hotelijerima tako i gradskom proračunu.

Prosječni broj ostvarenih noćenja na teritoriju subotičke općine se u 2013. godini kretao između 95 i 98 tisuća, 2014. godina je bila najbolja do sada s ostvarenih oko 135.000 noćenja, ali dosadašnji rezultati navješćuju kako bi ova, 2015. godina mogla premašiti sve druge s očekivanih 150 – 160.000 noćenja. Što se tiče dolazaka u Suboticu u prvih šest mjeseci imamo rast od 24 posto, dok Palić bilježi rast od 5 posto. Kada su u pitanju noćenja grad bilježi porast od 27,5 posto, dok je Palić u padu od 7 postotaka u odnosu na prošlu godinu, što dokumentira činjenicu kako imamo više gostiju ali oni kraće ostaju na Paliću. Ipak, kada se

destinacija u našoj regiji, priopćio nam je **Vjekoslav Ostrogonac**, član Gradskog vijeća zadužen za sport, mladež i turizam.

DOMAĆI I INOZEMNI GOSTI

Je li subotička regija interesantnija domaćim ili inozemnim gostima?

»Evidentan je ozbiljan porast u broju dolazaka i domaćih i inozemnih gostiju, s tim što ohrabruje podatak kako u prvom dijelu ove godine imamo čak 40 posto više inozemnih gostiju nego lani, dok je broj domaćih gostiju veći za 17 posto. Povišenoj brojci inozemnih gostiju pridonose tzv. tranzitni gosti među kojima dominiraju Poljaci, koji borave na Paliću, odnosno Subotici, jedan dan i nakon odmora nastavljaju dalje prema željenim morskim destinacijama.«

PLANOVI

»Realno je za očekivati da ćemo do konca godine stići do nekih 160.000 ostvarenih noćenja, što predstavlja rast od respektabilnih 25–30 posto.«

gradskom proračunu trebala naći značajna sredstva ostvarena od ove turističke djelatnosti. I treći resor koji se nalazi u mojoj nadležnosti – resor mladeži je preko ureda za mladež uključen u sve ove aktivnosti gdje brojni mladi volonteri svakodnevno sudjeluju u realiziranju brojnih aktivnosti vezanih za organizaciju svih

PET GODINA UDRUGE TRAGOVI ŠOKACA U BAČU

Povratak tradiciji

Tragovi Šokaca tri godine zaredom uspješno organiziraju stručni skup o ženskom tradicijskom češljanju

Bač je mjesto u kome danas živi oko tisuću Hrvata Šokaca, a nekada su Hrvati bili većinsko stanovništvo u ovom bačkom gradiću. U tom je mjestu prije pet godina osnovana Udruga *Tragovi Šokaca*. Predsjednica **Stanka Čoban** kaže kako je udruga osnovana iz želje da se očuva baština Šokaca. Prvo je osnovana ženska pjevačka skupina, koja od osnutka njeguje izvorne, stare šokačke pjesme. Posljednje tri godine prepoznatljiva i jedinstvena manifestacija ove udruge je žensko tradicijsko češljanje Hrvatica u regiji. Zanimljivih ideja u ovoj udruzi imaju i za iduće razdoblje.

OTRGNUTO OD ZABORAVA

Okosnica udruge je pjevačka skupina koja njeguje tradicijsko pjevanje Šokaca iz Bače i okolice. »To su stare pjesme, koje su do nas stigle usmenom predajom, jer je tih pjesama malo ostalo zapisanih. To što nemamo notnih zapisa ono je što nas najviše i opterećuje, jer sve radi-

u Baču. »Važno je da ostane zabilježeno, jer te se pjesme više ne pjevaju u samostanu, a ovo bi bio način da našim pokoljenjima ostavimo sačuvano to naslijeđe«, kaže naša sugovornica. Osim u pjevačkoj skupini,

Stanka Čoban

TUZLA

Članovi *Tragova Šokaca* redovito hodočaste u Gradovrh kraj Tuzle početkom osmog mjeseca, a nastup na Danima Velike Gospe u Breškama kraj Tuzle bit će njihov prvi nastup u Bosni. Dobri su i domaćini hodočasnicima iz Tuzle koji dolaze u Bač.

mo po sjećanjima«, kaže Stanka Čoban. U ovoj udruzi zato žele zapisati i sačuvati crkvene pjesme koje su se na ikavici pjevale u Franjevačkom samostanu

članovi *Tragova Šokaca* aktivni su u sekciji zlatoveza, udruga ima i staru kovačku radionicu koja služi za edukaciju školske i predškolske djece. No, kao svoju

glavnu manifestaciju oni ističu stručni skup *Žensko tradicijsko češljanje Hrvatica u regiji*. »Tu smo manifestaciju osnovali prije tri godine, a svake godine teme su različite. Prve su godine to bile pletenice djevojaka, lane češljanje mladenki, a ove godine oglašava mladih udanih žena. Ove smo godine imali 13 sudionica, ali ono što je nama u toj manifestaciji važno su kvalitetne radionice, kako bi se vratila ona kvaliteta oglašava, frizura, nošnje, oblačenje, kakva je nekada bila. To nam je važno, jer je barem na ovim našim prostorima primijećeno

UG *Tragovi Šokaca* već nekoliko godina održava prijateljske odnose s Udrugom *Društvo Breščana* iz Breške (Tuzla), s kojom je sklopljen sporazum o suradnji i partnerstvu u projektima. Dvije godine se Udruga *Društvo Breščana* uspješno predstavila u Baču na manifestaciji Stručni skup – žensko tradicijsko češljanje i oglašja Hrvatica u regiji, a 14. kolovoza ove godine članice pjevačke skupine UG *Tragovi Šokaca* nastupile su na folklornoj večeri na Danima Velike Gospe, koje organizira Udruga *Društvo Breščana* i Župa Breške.

kako se ubacuju strani elementi koji ne pripadaju šokačkoj nošnji. Zato na našim radionicama imamo ljude od struke i bake koje su to radile kako bi nas naučili da se oblačimo onako kako treba. Kada obučete jednu nošnju vi predstavljate jedan narod i ako tu nošnju ne oblačimo kako treba mi podcjenjujemo cijeli taj narod. To se nama nije svidjelo i zato je i osmišljena ova manifestacija», kaže predsjednica udruge iz Bača. A koliko su bili u pravu kada su osmislili ovakav projekt svjedoči i to što njihovu ideju sada u Bosnu planiraju pronijeti njihovi prijatelji, dragi gosti ove manifestacije, a poticaj su dali i Udruzi *Šokačka grana* iz Osijeka da ovaj segment tradicije istraže u Slavoniji.

KATALOG, NOSAČ ZVUKA

Zanimljivih planova u ovoj udruzi imaju i za sljedeće razdoblje. »Svake godine poslije manifestacije

Tradicijsko češljanje Hrvatica u regiji napravimo snimke svih frizura i na kraju godine izradimo kalendar. Želja nam je za godinu-dvije kada sakupimo dovoljno materijala sa stručnim suradnicima uraditi kvalitetan katalog kako bi to ostalo trajno zapisano», kaže naša sugovornica koja napominje kako organiziranje ovakve manifestacije zahtijeva višemjesečni rad, od odabira teme, do poziva sudionicima, stručnim predavačima. I pokraj toga želja im je manifestaciju proširiti kako bi tema bila ne samo tradicijsko češljanje Hrvatica u regiji, već bi program bio proširen na sve nacije koje žive u općini Bač.

Stanka Čoban otkriva nam i želju *Tragova Šokaca* da na nosaču zvuka ostanu zabilježene stare pjesme, ne zato da bi oni postali popularni, već da bi se trajno očuvao ovaj dio tradicije Hrvata na tim prostorima.

Z. Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Tko laže?

Svojevremeno je jedan poznati somborski boem, od one sorte koja je već odavno izumrla, i ljubitelj ženskog svijeta zatečen u neprimjerenom ženskom društvu u jednoj somborskoj kavani. A zatekla ga je, a tko drugi, nego njegova rođena žena. Na svu njenu viku i dreku i s druge strane njegovu obranu da nije to što ona misli, on je na koncu smireno odgovorio: »Kome ti vjeruješ? Svojim očima ili meni?« Ova priča se i dan-danas u Somboru prepričava kao anegdota, jer je spomenuta žena povjerovala, a kome drugom nego svom mužu. Sjetila sam se ovih dana te anegdote, jer nekako je baš i meni došlo pitanje – kome vjerovati, onom što vidim ili onom što mi kažu? Na sreću, to moje pitanje nema veze s mojim mužem, već nekim sasvim drugim stvarima. A nekako baš ih se nakupilo ovih dana.

Prvi me put, ili točnije reklama koju sam čula, odvela u jedan poznati dućan s obućom. A privukla me obavijest da je u tijeku sniženje cijena od 70 postotaka. Dakako da zvuči primamljivo i zašto se po tako sniženim cijenama ne bih na koncu ljeta ponovila kojim parom sandala. No, slika u dućanu nije ni približna onoj koja se mogla čuti u obavijesti. Jer zapravo to sniženje od 70 postotaka znači sniženje tek nekoliko pari obuće i to takvih veličina da bi u njih mogla stati dva moja stopala. Nije prošlo ni dan, dva kad me dokona šetnja po centru Sombora odvede u jedan drugi dućan. Ovoga puta s odjećom. To moje nehajno razgledanje, u stilu da mi prođe vrijeme, prekine prodavačica uz komentar kako sam odabrala baš lijepu i modernu tuniku koja je uz to od prirodnog materijala, kao stvorena za ove tople dane. Kako mi je navika da uvijek sve dobro pogledam prije nego i pomislim nešto kupiti, vrtim tu tuniku i vidim etiketu na kojoj lijepo piše (a i da ne piše vidi se) kako je u pitanju viskoza i to sto posto. Uzalud uvjeravam prodavačicu da vidim da piše viskoza i da viskoza nije sto posto prirodni materijal jer se dobiva kemijskom obradom celuloznih vlakana, ne da se dokazati »ukopana« u svojoj tvrdnji kako baš viskoza jest pravi prirodni materijal. Dignem ruke od daljnjeg objašnjavanja i dućan napustim uz onu spasonosnu rečenicu – još ću razmisliti o kupovini.

I tako u krug. Barem jednom u tjednu vas uvjeravaju u nešto za što vi sasvim sigurno znate da nije tako. Možda je zato bolje ponašati se kao ona gospođa s početka priče – vjerovati u ono što vam kažu. Možda je život tako lakši. Za one koji mogu podnijeti da im drugi lažu.

Z. Vasiljević

JOSIP LOGARUŠIĆ, DOBITNIK GODIŠNJE NAGRADE SRIJEMSKJE PRIVREDNE KOMORE

Poslovanje širimo i izvan granica

*Josipu Logarušiću i Šidprojektu ovo nije jedino niti prvo priznanje *
Od samog osnutka ovog poduzeća 1979. godine, njih prati konstantna linija uspjeha*

Na svečanosti koja je održana 15. srpnja u Srijemskoj Mitrovici, kada je Srijemska privredna komora obilježila 40 godina postojanja i rada, uručene su godišnje nagrade najuspješnijim gospodarskim društvima i pojedincima u srijemskim općinama. Za uspješne rezultate ostvarene u 2014. godini nagrade su uručene predstavnicima sedam gospodarskih društava u Srijemu, a **Josipu Logarušiću**, direktoru Šidprojekta doo Šid, uručena je nagrada kao uspješnom gospodarstveniku i direktoru tog poduzeća, koji od osnutka vodi stručni tim i uspješno posluje u gotovo svim gradovima Srbije i izvan nje.

Djelatnost ovog poduzeća je projektiranje, odnosno izrada i kontrola tehničke dokumentacije, vršenje tehničkih pregleda izvedenih objekata, vršenje stručnog nadzora na izvođenju radova, pružanje konzultantskih i drugih inženjerskih usluga, izgradnja objekata za tržište po sustavu inženjeringa. Josipu Logarušiću i Šidprojektu ovo nije jedino niti prvo priznanje. Od samog osnutka ovog poduzeća 1979. godine, njih prati konstantna linija uspjeha.

DOPRINOS SVIH ZAPOSLENIKA

Šidprojekt doo Šid dobitnik je plakete Privredne komore Vojvodine za značajna gospodarska ostvarenja u Vojvodini za 1998. godinu, plakete Privredne komore Srijema za značajna

gospodarska ostvarenja 2004. i 2008. godine, a Josip Logarušić je kao pojedinac i kao direktor Šidprojekta dobitnik plakete Privredne komore Srbije 2009. godine za postignute rezultate u razvoju i unapređenju gospodarstva Republike Srbije i godišnje nagrade Srijemske privredne komore za gospodarska dostignuća u 2014. godini. Kako Logarušić navodi, sve nagrade i priznanja tom radu doprinose svi zaposlenici. Do sada su svi skupa izradili značajan broj tehničko projektne dokumentacije, prema kojoj su izgrađeni značajni objekti ne samo u Srbiji nego i u inozemstvu: »Za nas je svaki projekt značajan. Ali u proteklih 36 godina Šidprojekt doo Šid je izradio projektne tehničku dokumentaciju po kojoj je izgrađen objekt Veletžnice u Beogradu, prodajni centar Imos u Šidu, prodajni centar u Indiji, nekoliko robno carinskih terminala, Trgovačko poslovni centar u Šidu za koji je Šidprojekt bio investitor, više stotina kilometara cesta i pratećih cestovnih objekata, nekoliko desetina mostova, stotine kilometara vodovodne i kanalizacijske mreže, elektro vodova i postrojenja, stotine tisuća četvornih metara stambenog, poslovnog, reprezentativnog, prodajnog i proizvodnog prostora, niz zgrada zdravstvenih i kulturno-obrazovnih ustanova i sportsko-rekreacijskih objekata, objekte naplatnih postaja na auto-cesti E-70 i E-75, kao i projekte za izmještanje naplatne postaje Bujanj Potok. Također, s Centroprojektom iz Beograda

izradili smo glavne projekte Trgovačkog centra s garažama površine oko 40.000 m² u Krasnodaru i hotelski kompleks u Kazanju površine 27.000 m² u Rusiji. Trenutačno radimo projekte za izgradnju objekta Hitne pomoći u Novom Sadu, projekte sanacije Narodnog muzeja u Pančevu, sanaciju nekoliko

i preko 50 zaposlenih inženjera i tehničara u tom poduzeću: »Poslovanje Šidprojekta karakterizira domaćinsko poslovanje i permanentno stručno usavršavanje zaposlenika, kao i neophodno ulaganje u opremu i nekretnosti. Suвремена hardverska oprema s licenciranim softverom, i dvanaest putničkih automobila,

crkava i čitav niz objekata«, kaže Logarušić.

PREKO 50 INŽENJERA I TEHNIČARA

S obzirom na dosadašnje ostvarene značajne projekte, prema kojima su izgrađeni mnogi važni stambeni, vjerski, gospodarski i infrastrukturni objekti, pitali smo ga u čemu je tajna uspjeha njega kao pojedinca, kao

omogućava Šidprojektu poslovanje na svakoj lokaciji kao u sjedištu tvrtke. Misija Šidprojekta je osigurati održiv razvoj, rast i profitabilnost poduzeća, ojačati ime i ugled na svim tržištima, razvijati ljudske resurse i unapređivati radno okruženje vodeći poslove u duhu suradnje i partnerstva. Vizija nam je razviti poslovni sustav sa zadovoljnim zaposlenicima koji će poduzeću omogućiti da daje doprinos

društvenoj zajednici i da bude jedan od lidera u projektiranju, inženjerinju, izgradnji i upravljanju projektima, partner investitora i integralni dio njihova uspjeha.« Ova projektantska kuća do sada je izradila i gotovo sve projekte za sanaciju i izgradnju vjerskih objekata na području kako šidske, tako i ostalih općina u Vojvodini. Tako su izrađeni projekti za izgradnju pravoslavne crkve u Šidu, dogradnju tornja i krova katoličke crkve u Šidu, adaptaciju slovačke crkve također u Šidu, a trenutačno je u tijeku izrada projekta za sanaciju katoličke crkve u Moroviću i projekt sanacije objekta crkve svete Terezije Avilske u Subotici.

KONSTANTAN POSLOVNI USPJEH

Od samog dana osnutka, *Šidprojekt* doo Šid nikada nije bilo u blokadi i stalno je poslovao s dobitkom. Interesiralo nas je kako je mogu-

će ostvarivati konstantan poslovni uspjeh, pogotovo u vrijeme ekonomske krize: »*Šidprojekt* najveće prihode ostvaruje od projektiranja, usluga, vršenja tehničkog nadzora i tehničke kontrole. Stopa poslovne dobiti koja se dobiva iz odnosa poslovne dobiti i neto prihoda prodaje je optimalna i iznosi 8,1 posto (prema podacima iz 2013. godine). Pokazatelji tekuće i ubrzane likvidnosti su na zadovoljavajućoj razini. Pružanje usluga *Šidprojekt* vrši po principu partner-

skih odnosa. Nije samo cilj izraditi projekt za investitore po njihovim projektnim zadacima, već se trudimo dati najbolje sveukupno rješenje pri čemu smo aktivno uključeni i zainteresirani u realizaciji izrađenih projekata do njihova stavljanja u funkciju.« Kako Josip navodi, politika poduzeća je zasnovana na težnji da se kvaliteta usluga koje pružaju izjednači s kvalitetom usluga vodećih poduzeća iz područja projektiranja i inženjeringa, kao i da svi procesi budu usklađeni po principima zaštite životnog okoliša i sigurnosti na radu. Za ostvarenje tih ciljeva potrebno je da svi zaposlenici sudjeluju u zajedničkim nastojanjima i zalaganjima za stalnim unapređenjem u procesu pružanja usluga. U tom poduzeću opredijeljeni su za stalno unapređivanje poslovanja i primjenjuju integrirani sustav menadžmenta ISO 9001:2008, ISO 14001:2004, OHSAS 18001:2007, kao i ISO/IEC 27001:2013 standard za sigurnost informacija certificiran od strane TUV NORD i ISO 26000.

Ne treba zanemariti da ovo poduzeće izdvaja značajna sredstva za humanitarne svrhe, zdravstvo, kulturu, obrazovanje, sport. Kako Josip ističe, teški usvjeti poslovanja na našim prostorima i želja za angažiranjem mladih stručnjaka zahtijevaju od njih da stipendiraju čak i generacije, buduće stručnjake u njihovoj djelatnosti, da pomažu kulturne manifestacije, ljude ugrožene u elementarnim nepogodama, bolestima i da u skladu s njihovim mogućnostima pruže određenu vrstu pomoći svima onima kojima je pomoć potrebna. Na kraju razgovora, pitali smo ga za planove u dolazećem razdoblju, kao i hoće li nagrada koju je dobio kao upješan gospodarstvenik, biti poticaj za daljnji rad: »Imamo planove naše poslovanje proširiti i van granica države. Poslovanje u idućem razdoblju to traži od nas. Jer, granice na koje vi mislite, neće biti prepreka za poduzeća koja se mogu nositi s konkurencijom na globalnom tržištu. Svi radimo za profit, a priznanja predstavljaju obvezu za daljnje dokazivanje, jer su priznanja potvrda da ste dobro radili i da ste radili bolje od drugih i podsjećanje da treba raditi još bolje.«

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Sjećanje na rudare

Nedavno je u Vrdniku obilježen Dan rudara polaganjem vijenaca na spomenik posvećen stradalim rudarima. Vijenci se polažu u znak sjećanja na petoricu rudara koji su 24. ožujka 1958. godine nastradali u rudniku. Dan rudara ustanovljen je u znak sjećanja na 6. kolovoza 1903. godine kada su se rudari Senjskog rudnika, kod Despotovca, štrajkom izborili za povratak na posao trojice otpuštenih kolega, za skraćeno radnog vremena i besplatno ulje za lampe za osvjetljavanje jama, koje su do tada sami plaćali. Poslije zatvaranja rudnika ugljena 1968. godine osnovano je poduzeće, koje je imalo svoje i dobre i loše dane. Lokalna vlast je na dan sjećanja obećala da će poduzeće uvijek imati podršku općine, jer je nositelj ekonomskog razvoja, ali i kulturno-povijesnog naslijeđa tog kraja. Rudnik je, kazano je, kao i svako drugo poduzeće na području tog dijela Srijema, šansa za razvoj. Rečeno je da će spomen obilježje posvećeno stradalim rudarima uskoro biti obnovljeno i predstavljat će dio obilježavanja 700 godina od osnutka naselja. Obećano je da će Mjesna zajednica Vrdnik će uz pomoć Općine Irig i Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje podići spomenik rudaru. Inače, rudnik u Vrdniku imao je 17 okna, a svako okno je bilo rudnik za sebe. Vadio se ugljen, betonit, šljaka, vapno, pa čak je i jalovina bila dobra za pravljenje čerpića. Od 5. listopada 1931. godine, kada je krenula termomineralna voda u južnom oknu, Vrdnik je postao topličko, pa i turističko mjesto. Ruda u Vrdniku je otkrivena 1804. godine, kada je počela eksploatacija. Rudnik je zatvoren 1968. godine nakon čega je otvoreno Rudarsko građevinsko poduzeće. Ono je privatizirano 2009. godine, jedna privatizacija je poništena, a posljednji vlasnici - RDS Bor, kupili su ga prije nekoliko godina. U momentu kada je kupljeno, Rudarsko građevinsko poduzeće je dugovalo 17 plaća. Plaće su isplaćene, a prema najavama očekuje se još nekoliko poslova poput tunela u Crnoj Gori i ponovno otvaranje teranice u Makedoniji. Trenutačno ima dvadesetak zaposlenih, a cijela RDS grupa ima oko 150 ljudi. Svakako, ne treba zanemariti sjećanje na značajne povijesne datume i na činjenicu da je Vrdnik nekada bio poznati rudarski kraj. Danas je ovo malo lijepo mjesto u blizini Iriga pravi turistički raj. Termalni izvori, bazeni i novi hotelski kompleksi, sve češće su mjesta posjeta ljudi iz svih gradova Srijema, pa i šire. Onaj tko prvi puta danas dođe u Vrdnik, i tko ne poznaje njegovu povijest, nikada ne bi niti pomislio da su tu postojala rudarska okna.

S. Darabašić

NA MORE U HRVATSKU STAROM CESTOM: (I. DIO)

Prekrasne Rastoke i tama Baračevih spilja

Napisala i snimila: Tatjana Ljubić

Odluka da idemo na more u Hrvatsku starom cestom bila je uzbudljiva – odmah nam je bilo jasno kako ćemo tako vidjeti mnoga mjesta koja auto-cestom zaobiđemo jer jurimo koncentrirani samo na odredište, a manje na sve ono što nas okružuje tijekom

samog puta. Na preporuku prijatelja iz Zagreba odlučili smo se za Rastoke kraj Slunja, kao svoje prvo odredište, dok je Skradin bio sljedeća postaja. Kratko istraživanje ovih mjesta na internetu obećavalo je mnogo uzbuđenja i ljepota.

STARI DUD

Prva stanica bila je na seoskom imanju *Stari dud*. Našli smo ga na internetu i djelovao je odlično za ručak i sat-dva odmora s djecom. Na 50-ak kilometara od Siska i isto toliko od Zagreba, pa starom cestom koja se pretvara u makadam stižemo na prekrasno veliko imanje s vinogradima, livadama, pašnjacima, kokošima, ovcama, guskama, konjima... Drvenu lovačku kuću

u središtu imanja ukrašava preparirana glava divlje svinje, jele, par fazana. A pokraj – drveno igralište za djecu. Gazda je bio u stalnom pokretu, odlazeći po goste u zagrebačku zračnu luku. Kaže kako će biti kod njega tjedan dana, na jahanju. Ima, izgleda, ozbiljnu ergelu, a i ljude koji baš takav odmor i traže. Gostiju ima. Za to vrijeme uslužile su nas dvije gospođe, **Dužanka** i **Ljiljana**. Bilo im je drago vidjeti Subotičane. Živjele su u Indiji i

Totem iz Winnetoua

Beogradu. Tamo su bile izbjeglice. Vratile su se kući u Topusko gdje, kažu, nema života jer nema ni mnogo posla. No, otrese su tu tugu sa sebe i donijele nam pravi seoski ukusan ručak.

POGLAVICA WINNETOU

Nastavili smo do Rastoka, koje su na slikama izgledale prelijepo. I doista je prizor od kojeg zastane dah. Mnoštvo slapova koji su okruženi drvenim mlinarskim kućicama – prizor izgleda potpuno bajkovito. Tu, na mjestu gdje se rijeka Slunčica ulijeva u Koranu, prije 300 godina stvoreno je vodeničarsko naselje. Slunčica je rastočena u brojne slapove i jezerca, pa se mjesto zbog toga i zove Rastoke. Kažu i kako je predvorje Plitvica, koje su udaljene samo 33 kilometra. Kao scena nekog holivudskog filma fantastije u kojem oko vas lete vile i vilenjaci. A tako je sigurno izgledalo i ljudima koji su tu i ranije živjeli, jer su stvorili brojne legende o vilama. I priča kaže kako se kod slapa Vilinska kosa noću upravo one skupljaju, sa svojim prekrasnim srebrnim kosama i kupaju u ovom slapu.

Na jednom od otočića unutar tih slapova nalazi se veliki totem, dio scenografije njemačkog western filma iz 1962, *Winnetou*. Ličani su vrlo, vrlo ponosni što

Rastoke

se i kod njih snimao, a nakon uspješno snimljenog legendarnog filma njemačka produkcijska kuća u Rastokama ostavila je totem.

ULAZAK U DOBA JURE

Sakrivene od pogleda u tom labirintu slapova i jezeraca nalaze se spilje, odnosno usjekline između stijena koje je voda napravila, ali više tuda ne teče. Između uskih stijena i drvenih stepenica put do dolje nije lagan, posebice ne u japankama. No, pogled je veličanstven. S neko-

šene građevine. Taj prizor ne dominira, ali je još prisutan. Kod Rakovice je skretanje za Baračeve spilje koje se nalaze oko šest kilometara istočno.

Ulazak u spilje se naplaćuje, ali uspijevamo dobiti grupni popust, a i domaći smo pa nam ne naplaćuju punu cijenu. Dok čekamo, na raspolaganju su nam reketi za badminton i lopte. Čini mi se kako su na sve mislili. Tu izvire i mali potok Baračevac, koji je toliko hladan da ruke i noge zaboje nakon 10-ak sekundi. Prema usmenoj predaji ovdašnjih ljudi, ime spi-

9 stupnjeva. Uključuje se agregat s nekoliko lampi, dovoljno da možemo vidjeti fantastičnu unutarnjost sa stalaktitima i stalagmitima. Napominju kako je zabranjena upotreba blica, jer na mjestima gdje je spilja osvijetljena raste mahovina, pa se nastoji očuvati prirodna unutarnjost. Prvo mjesto gdje zastajemo zove se *Zmajev ždrijelo*. Velika jama u kojoj su nađene kosti nosoroga, lava, medvjeda... Nakon toga dolazimo do veličanstvene dvorane, kako je zovu, *Dvorana izgubljenih duša*. Tu su nađene ljudske kosti i pretpostavljaju kako su

Seosko imanje Stari dud

liko okolnih stijena spuštaju se mali slapovi vode, a kamen je obrastao mahovinom i sve izgleda vrlo staro, sakriveno i potpuno se zaboravi da se na 20-ak metara iznad odvija život i teče magistralna cesta.

BARAČEVE SPILJE

Nastavljajući iz Rastoka prema moru susrećemo još uvijek vrlo vidne tragove rata. Rupe na kućama od streljiva, razru-

lja potječe od nekog Barača koji je kod ovih spilja u »junačkom megdanu« savladao bijesnog turskog gorostasa, te zaslužio tu čast. No, vodič nam kaže kako su na ovom području živjeli Mađari s Hrvatima i bili su u dobrim odnosima. Kako *barát* na mađarskom znači prijatelj tako su, kažu, i ove spilje imenovane.

Spilja ima nekoliko, ali je samo jedna otvorena za javnost. S kacicama na glavama vodič nas uvodi u potpuni mrak i ugodnih

se ovdje neki ljudi nekad davno izgubili. Potom su ugasili sva svjetla na par minuta. U takvom potpunom mraku za 15-ak minuta osoba potpuno gubi orijentaciju i rijetko tko nađe izlaz, upozorava nas vodič. Na izlasku iz spilje srećemo i jednog od stanovnika – šišmiša. Nije uplašen i okačen na vrh ulaska u spilju vrti se u krug.

Nastavljamo dalje, ka Skradinu i slapovima Krke...

(drugi dio slijedi u sljedećem broju)

Pet godina HKPU Zora

VAJSKA – U Vajskoj će sutra (subota, 22. kolovoza) biti obilježeno pet godina postojanja i rada tamošnje Hrvatske kulturno pjevačke udruge *Zora*. U okviru proslave bit će priređeno i nekoliko drugih programa: stručni skup na temu *Život i djelo Josipa Benaka iz Bođana*, promocija knjige **Josipa Dumendžića Meštra** iz Bođana, te likovna kolonija *Vajska 2015*.

Program proslave će biti održan u Vatrogasnom domu, s početkom u 19 sati.

Etno kamp Hrvatske čitaonice

SUBOTICA – VIII. Etno kamp Hrvatske čitaonice za učenike osnovnoškolske dobi bit će održan 24. do 28. kolovoza Subotici. Kao i prijašnjih godina planiran je jednodnevni izlet te rad s djecom u brojnim radionicama (dramska, recitatorska, glazbeno-folklorna, kreativno-manualna...) koje će realizirati obučeni radioničari. Posljednjeg, petog dana, 28. kolovoza, djeca će prirediti prodajnu izložbu svojih uradaka te završnu priredbu na kojoj će pokazati što su naučila u kampu.

Umjetnička kolonija Stipan Šabić 2015.

SUBOTICA – V. saziv Umjetničke kolonije *Stipan Šabić 2015*. bit će održan od 25. do 29. kolovoza na Paliću, u vili DDOR. Sudjelovat će dvadesetak akademskih umjetnika iz Srbije, Hrvatske, BiH, Mađarske, Rumunjske, Češke, Njemačke i Australije. Koloniju će u utorak 25. kolovoza u 19 sati otvoriti **Neven Marčić**, konzul gerant Republike Hrvatske u Subotici. Zatvaranje kolonije je u subotu 29. kolovoza, u 18 sati, a likovnu će manifestaciju zatvoriti **Valéria Ágoston Pribilla**, savjetnica gradonačelnika Grada Subotice za kulturu.

U programu otvorenja i zatvaranja kolonije sudjelovat će članovi Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* i recitatori Hrvatske čitaonice iz Subotice.

Organizator kolonije je Hrvatska likovna udruga *Cro art*.

Deseti HosanaFest u Subotici

SUBOTICA – Jubilarni, deseti Festival hrvatskih duhovnih pjesama – *HosanaFest 2015*. bit će održan 20. rujna u 20 sati u sportskoj dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* (MEŠC) u Subotici. Slogan ovogodišnjeg festivala je *Snagom ljubavi*. Ulaznice će se moći nabaviti pri ulasku u dvoranu, a cijena ulaska iznosi 200 dinara. Sudionici *HosanaFesta*, po redoslijedu nastupa, su sljedeći:

1. Rastimo u ljubavi – Anima Una (Zagreb)
2. Ljubim Te do kraja beskraja – Marija Kovač (Subotica)
3. Kao rijeke – vlč. Anđelko Cindori (Čepin-Osijek)
4. Pjesmom Te slavim – Tamara Babić (Subotica)
5. Moj Bog – Unitas (Osijek)
6. Amor est victoria – Imakulata (Gromiljak-Sarajevo)
7. Dan pun nade – Novo Nebo (Zenica)
8. Providnost – Antonija Odeljan (Zagreb)
9. Oče naš – Ana Ivanković Radak (Subotica)
10. Trag – Trinity (Čepin-Osijek)

11. Svetim imenom – Matheus (Bizovac-Osijek)
 12. Tražim ljubav – sestre Grubišić (Dugo Selo-Zagreb)
 13. Traži – Miljana (Subotica)
- Vidikovac ljubavi – Jelena Barić (Tugare-Omiš)
Moj Gospode – Marko Milas (Čepin-Osijek)

Natječaj za novi logo subotičke knjižnice

SUBOTICA – U okviru programa obilježavanja 125 godina od osnutka Gradske knjižnice Subotica, raspisan je natječaj za izradu novog vizualnog identiteta – logoa najstarije ustanove kulture u tom gradu. Kako je predviđeno, novi logo bi u svom rješenju trebao sadržavati Telcsove atlase koji na prepoznatljiv način obilježavaju građevinu koju je projektirao **Ferenc Reichl** i u kojoj je danas smještena knjižnica. Pravo sudjelovanja na natječaj imaju dizajneri i grafičari. Za najbolje idejno rješenje predviđena je nagrada od 50.000 dinara. U povjerenstvu koje će odlučiti o najboljem grafičkom rješenju novog vizualnog identiteta Gradske knjižnice Subotica nalaze se istaknuti grafičari **Gábor Szilágyi**, profesor **Aleksandar Botić** i **László Kapitány**. Natječaj je otvoren do 5. rujna 2015. godine.

Detalje natječaja pročitajte na mrežnoj stranici subotičke knjižnice www.subiblioteka.rs.

ISPRAVAK

U vašem cijenjenom tjedniku, u broju 639 od 10. srpnja 2015. godine, na stranici 31 objavljen je tekst S. Žebića »Susreti književnih kritičara u Đakovu – Rapsodija panonske riječi«, u kojemu je navedena pogrešna informacija da su izdavači knjige **Tomislava Žigmanova** (Ne)sklad(a)ni divani DHK Osijek i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica.

Točna informacija glasi: nakladnici knjige Tomislava Žigmanova (Ne)sklad(a)ni divani su Hrvatsko akademsko društvo, Subotica, Kuća na Mrginju, Čikerija i Društvo hrvatskih književnika - Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, Osijek.

Sukladno Zakonu o informiranju, molimo da objavite ovaj ispravak kako ne bi došlo do obmane javnosti i pogrešnog shvaćanja djelokruga rada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

PREMINUO MIROSLAV SLAVKO MAĐER (1929.-2015.)

Odlazak plodnog i nagrađivanog književnika

Hrvatski književnik **Miroslav Slavko Mađer** preminuo je prošloga petka, 14. kolovoza, u Zagrebu, u 86. godini života. Rođen je 1. srpnja 1929. u Hrtkovcima, osnovnu i srednju školu završio je u Vinkovcima, a 1955. diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radio je kao profesor, ravnatelj Gradskog kazališta u Vinkovcima, a od 1965. na RTV-u Zagreb kao radijski urednik-dramaturg, te je prilagođavao književna djela za radio, televiziju i kazališta. Autor je više zbirki pjesama, drama, novela, kratkih priča, eseja, crtica, humoreski te knjiga za djecu. Nakon smrti brata Slavka, pjesnika, pokraj svojega imena piše i njegovo ime. Prvu pjesničku zbirku *Raskršće vjetra* objavio je 1955. Formirao se unutar »izgubljene generacije« okupljene 1950-ih oko časopisa *Krugovi*. Kako stoji u Hrvatskom biografskom leksikonu, izrazito vezan za zavičaj, u svim zbirkama (*Mislim na sunce*, 1955; *Lenije zelene lenije*, 1965; *Velika polja*, 1974; *Pjevat će Slavonija*, 1982; *Žita zemlje*, 1993; *Putna glazba*, 1996; *Jesenja berba*, 1999; *Kolodvori jave*, 2001; *Stihovi dugih naslova*, 2007; *Daleki vlak*, 2008., i dr.) obnavlja stalni krug tema mijenjajući tek registar raspoloženja i gledišta prema provinciji, prirodi, selu i djetinjstvu. U izrazu prevladava asocijativno povezivanje riječi i slika, metaforičnost i izrazita ritmičnost. Stihovi

su mu uglavnom strofično organizirani, nejednaki, vezani, slobodni ili pak pripadaju tek uvjetno tipu slobodnoga stiha. Iako mu je lirika primarni medij, okušao se i u prozi – od feljtona (*Asser Savus*, 1978.), preko putopisa (*Neput*, 1989.) do autobiografskog romana (*Gdje lopoči cvjetaju*, 1996.) u kojem je na satirično-melankoličan način oživio sliku života 1960-ih u Vinkovcima i Slavoniji. Piše i priče za djecu te dramske tekstove (*Junaci*, 2003.). Njegova pjesma *Pjevat će Slavonija* iz 1969. godine, koju je uglazbio **Branko Mihajević**, stekla je veliku popularnost. Brojna djela su mu doživjela i uprizorenje na hrvatskim kazališnim pozornicama, a poezija uvrštena u nekoliko antologija. Književna djela su mu prevedena na poljski, talijanski, mađarski i druge jezike. Višestruki je sudionik i manifestacije *Dani Josipa i Ivana Kozarca*. Za svoje stvaralaštvo Mađer je primio nekoliko uglednih nagrada, među kojima 1998. književnu nagradu *Vladimir Nazor* za životno djelo, a prošle je godine dobio nagradu *Dragutin Tadijanović* koju dodjeljuje Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU).

U sunakladi Društva hrvatskih književnika, Ogranka Slavonsko-baranjsko-srijemskog i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, 2014. objavljene su mu Izabrane pjesme I (359 str.).

Priredio: D. B. P.

Arsen

Legendarni hrvatski kantautor **Arsen Dedić** umro je u ponedjeljak, u 78. godini života. Vijest o njegovoj smrti našla se među udarnim vijestima u medijima širom regije, što svjedoči o velikom utjecaju koji je ostvario na ex-yu sceni tijekom skoro šest desetljeća duge i stvaralački iznimno bogate i svestrane karijere.

O njegovoj glazbi i karijeri zasigurno više znaju generacije kojima ne pripadam, generacije koje su njegov intenzivniji dio karijere pratile »uživo«. Ja sam ga upoznao preko televizijskih snimki i dvije ploče u obiteljskoj kolekciji, od kojih je jedna kompilacijski *Arsenal* (*Jugoton*, 1981.) No, i to je bilo sasvim dovoljno za prepoznavanje jednog nesvakidašnjeg talenta, kantautorskog standarda koji se čini nedostižnim današnjim akterima na glazbenoj sceni. Ukratko rečeno, Arsen je s pravom, već za života, postao legenda.

A u čemu je tajna njegove glazbene veličine? Uz talent, ona se krije i u posvećenosti. Glazbi je, na sreću naš sljushatelja, posvetio praktično cijeli život – od naobrazbe (završio je Muzičku akademiju u Zagrebu) preko karijere koja je trajala do posljednjih mjeseci njegova života.

Osim što je bio školovani glazbenik i skladatelj, njegove pjesme odlikuje i vrsna lirika. Poznato je i kako je poeziji pristupao veoma ozbiljno o čemu svjedoči više od trideset objavljenih zbirki pjesama, kao i prestižna nagrada *Goranov vijenac* koja mu je dodijeljena 2003. godine. Sve ovo njegovim pop pjesmama daje težinu tzv. visoke umjetnosti.

Premda je i navedeno već dovoljno za titulu velikana i vječnu slavu, ne smijemo ne spomenuti i njegov zapaženi rad na polju primijenjene glazbe (kazalište, film i televizija).

Iza Arsena je ostalo veliko umjetničko djelo. Djelo koje bi moglo inspirirati i mnoge buduće generacije. Stoga mu u ovom trenu s pravom možemo zahvaliti za svaku skladanu notu i svaki ispisani stih.

D. B. P.

U SUBOTICI ODRŽANA 19. MEĐUNARODNA LIKOVNA KOLONIJA *BUNARIĆ*

Ravnica u oku umjetnika

*Na koloniji je sudje-
lovalo 50 slikara iz
Srbije i Hrvatske, među
kojima 25-ero članova
Likovnog odjela HKC
Bunjevačko kolo, koji
ovu likovnu manifesta-
ciju i organizira*

Kao posljednja mani-
festacija u sklopu ovo-
godišnje subotičke
Dužijance, prošlog je tjedna,
od 13. do 15. kolovoza, održan
19. saziv Međunarodne likov-
ne kolonije *Bunarić*. Kolonija
u organizaciji Likovnog odje-
la Hrvatskog kulturnog centra
Bunjevačko kolo ove je godine
okupila ukupno 50 slikara iz
Srbije (Subotice, Čantavira, Ade,
Sombora, Zrenjanina, Novog
Sada, Beograda) i Hrvatske
(Vinkovaca, Slavonskog Broda i
Orahovice), među kojima i 25
članova spomenutog Odjela. U
pitanju su mahom slikari amate-
ri, a jedini akademski umjetnik
među njima bio je **Zoran Kezić**
iz Novog Sada. Osim u dvorištu
i dvorani HKC-a, sudionici kolo-
nije stvarali su jedan dan i na
Paliću, u tamošnjem restoranu
Mala gostiona.

Iako kolonija nije imala
tematski okvir, većina nastalih
radova motivski je vezana za
ovdašnje, ravničarske prizore i
prirodu, a neki od autora inspira-
ciju su pronašli u nedavno zavr-
šenoj žetvenoj svečanosti – risa-
rima, žitnim poljima, salašima...

TRADICIJA SUSRETANJA

Mato Pisac iz Orahovice
čest je gost ove likovne kolonije.
Ona mu, osim razmjene iskusta-
va, pruža i priliku za druženje s
kolegama. »Kolonija s ovoliko
sudionika logički donosi puno
različitih stilova i pristupa, svi

gledamo svijet različitim očima.
Dobro je da ima toliko različi-
tosti, jer i publika ima različit
ukus«, navodi Pisac.

Josipa Križanović, čla-
nica Likovnog odjela HKC
Bunjevačko kolo, sudionica je
ove kolonije dulje od desetlje-
ća. »Mislim da smo imali dobar
odabir gostujućih umjetnika što

Vukov zadovoljna je ovogodiš-
njim sazivom kolonije i nastalim
djelima. Kao kuriozitet ovogo-
dišnjeg saziva ističe kako je sudi-
onicima kolonije, zadnjega dana
priređen *risarski doručak*, kakav
se služi u okviru *Takmičenja*
risara, jednog od najatraktivni-
jih programa Dužijance. Ovaj
gastronomski detalj prijatno je

Risarski doručak oduševio goste

Rad na Paliću

i slike pokazuju. Na ovu koloniju
standardno dolaze i naši prijatelji
iz udruga u Osijeku, Somboru,
Slavonskom Brodu... To je već
duga tradicija susretanja, a
imamo stoga i uzvratne posjete
kao članovi Likovnog odjela«,
kaže Križanović.

RISARSKI DORUČAK

Voditeljica Likovnog odje-
la HKC *Bunjevačko kolo* **Ivana**

iznenadio goste. »Oni su sa odu-
ševljenjem fotografirali risarski
doručak i nadamo se da bi to
mogla biti tema nekih od radova
na narednim kolonijama«, pojaš-
njava Vukov.

Nastali radovi bit će pred-
stavljeni sljedeće godine na
izložbi u okviru Dužijance, kada
nas očekuje i jubilarni dvadeseti
saziv ove kolonije.

D. B. P.

SPOMEN PROGRAM POVODOM 75. OBLJETNICE SMRTI ALEKSE KOKIĆA

Čovjek tihe adoracije

*Aleksa živi u nebeskoj sreći, ali i u srcima svih onih koji vole Boga i svoj hrvatski narod!
Hvala Ti, Aleksa što nisi svoje divne talente zakopao, nego si ih umnožio,
da tvoj rod uvijek crpi snagu za nove generacije, kazao je vlč. Bela Stantić*

Spomen program: Collegium Musicum Catholicum

književnom opusu govorila je **Bernadica Ivanković**. Ocijenivši kako je u svom kratkom životu Kokić stvorio djelo neprolazne vrijednosti, ona je dodala da se stoga s pravom možemo ponositi čovjekom »bili salaša«, »čovjekom nizine«, »Marijinim sinom«, čovjekom tihe adoracije. »Aleksa je bio ne samo iznimno nadaren već i plodan spisatelj, napose pjesnik. Kao pjesnik divi se 'ljudima nizine' s bačke ravnice na kojoj je i sam rođen, njegove su pjesme svojevrsna molitva izrečena u stihovanoj formi, molitva u kojoj nižući riječi zahvaljuje Bogu za život, za blagoslov, za svoje svećeničko zvanje. Pjesme su mu tople, jasne i ekspresivne, ali i meditativne, sugestivne, te se i mi danas lako u njima možemo pronaći«, kazala je Bernadica Ivanković.

Kokićeve uglazbljene stihove u djelima skladatelja kao što su **Albe Vidaković**, **Milan Asić** i **Ljubo Stipišić** – izveli su zbor *Collegium Musicum Catholicum* pod ravnanjem **Miroslava Stantića** i zbor Franjevačke crkve kojega vodi s. **Mirjam Pandžić**. Stihove ovoga pjesnika kazivali su **Ivan Huska** (*Budimo veseli*), **Željka Zelić** (*Srid žutog klasja*) i vlč. **Dragan Muharem** (*Tiha adoracija*).

Nakon spomen-programa, kojemu su nazočili i rođaci poznatog svećenika i pjesnika, položen je vijenac na Kokićevu bistu u dvorištu župe Isusova Uskrsnuća. Organizator ovoga programa bio je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskom čitaonicom i župom Isusova Uskrsnuća.

D. B. P.

Prije 75 godina, točnije 17. kolovoza 1940., preminuo je svećenik i pjesnik **Aleksa Kokić**. Tim povodom, a u okviru Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, njemu je u čast u ponedjeljak je u Subotici, priređen spomen-program u okviru kojeg je bilo riječi o njegovu djelu, a čule su se i njegove pjesme kako u izvedbi recitatora tako i one uglazbljene koje su nam dočarali članovi dvaju zborova.

Program je počeo polaganjem cvijeća na svećeničku grobnicu na Bajskom groblju, nakon čega je služena svečana sveta misa u crkvi Isusova Uskrsnuća koju je predvodio tamošnji župnik vlč. **Bela Stantić**.

ŽIVO EVANĐELJE

Vlč. Stantić je u svojoj proповijedi, među ostalim, istaknuo kako su Kokićeve pjesme živo evanđelje, u kojima on vrši svoju

veliku zadaću: proslavljati Boga i voljeti ljude. »On plače s njima, radostan je s njima, duboko suosjeća s njima kad su pogaženi

vole Boga i svoj hrvatski narod! Hvala Ti, Aleksa što nisi svoje divne talente zakopao, nego si ih umnožio, da tvoj rod uvijek

Polaganje vijenca na grob

i prezreni. On dobro zna da je čovjek nesretan bez Boga i samo Bog može čovjeku dati punu sreću«, rekao je vlč. Stantić.

Poručio je i kako Aleksa nije umro, te da i nakon 75 godina govori. »Aleksa živi u nebeskoj sreći, ali i u srcima svih onih koji

crpi snagu za nove generacije!«, naveo je vlč. Stantić.

DJELO NEPROLAZNE VRIJEDNOSTI

U programu koji je uslijedio nakon svete mise, O Kokićevom

O HIGIJENSKIM NAVIKAMA BUNJEVAČKIH HRVATA NA PRIJELAZU XIX. U XX. STOLJEĆE (9.)

Tradicionalno i gospodsko odijevanje

Funkcija svile nije bila jedino učiniti ženu lijepom. Važnije od toga bilo je pokazati kako je obitelj dovoljno bogata da je može priuštiti, te da je djevojka poželjna udavača.

Na propast imanja radi kupnje svile upozoravao je i tadašnji tisak: »Jedan od najvažnijih uzroka, koji čine da mnogi od našeg svita današnjim danom propadaju, bez svake sumnje je luksuz, koji se u naš svit u velikoj miri uvukao (...) Da je naš svit luksuzan, može i najpovršniji posmatrač vrlo lako primijetiti – Pođemo li ulicom, svr-

le gradske gospođe po aktualnoj svjetskoj modi. Mađutim, kako bi ipak bile u trendu, Bunjevkice su lemeše prilagođavale modnim trendovima. Kod Bunjevaka iz grada ili sa salaša nije bilo razlike u oblačenju.

U MODNIM TRENDOVIMA

»Bluze – lemeši, bile su po modi. Kakve su gospođe nosile haljine, takvi su bili lemeši. Ako je moda bila haljine s kragom, te godine lemeš je bio s kragom, ako je moda bila haljina na bobice,

Nakon Drugog svjetskog rata sve manje žena se oblačilo na bunjevački način. Međutim, na ovaj način obučeni starijih žena moglo se vidjeti na ulicama Subotice još koncem 20. stoljeća.

ZAKLJUČAK

Analizirajući iskaze kazivača jasno je kako su Bunjevkice puno energije ulagale kako bi obitelj odjenule, a salaš i čeljad održale čistim. Upada u oči s koliko pažnje su se namještale uštirkane i izglacane suknje, kako se

a kasnije pod maramom, osim u rijetkim slučajevima kada se kosa neudanih žena posebice dotjerivala, što je bilo na godove, kada se išlo na igranke ili u kolo.

Oglasi u kojima se nude roba i usluge vezane za uljepšavanje i njegu tijela u tjevnim novinama govore o modnim trendovima i potrebama ljudi kroz vrijeme. Tako u drugoj polovici 19. stoljeća prevladavaju oglasi u kojima se nudi tekstil i rijetko gotova roba. Veliki preokret dogodio se nakon Prvog svjetskog rata, kada su se putem novinskih oglasa nudili gotovo svi proizvodi za njegu i uljepšavanje koje možemo naći i danas, uključujući i tablete za mršavljenje. Novinski tekstovi pomažu u shvaćanju duha vremena i odnosa među ljudima. Nažalost, ono što je znakovito, a što se kroz novinske članke moglo zaključiti, je da nije bilo puno Bunjevaca u tadašnjem građanskom visokom društvu. Ipak, bilo je i obrazovanih Bunjevki čiji se životni stil u potpunosti razlikovao od žena na salašu, a koje su pratile aktualnu modu i trendove koje je nametalo suvremeno društvo. O tome da građansko društvo na početku 20. stoljeća nije bilo imuno na ljepotu žene svjedoči činjenica da je 1924. godine na Paliću održano prvo natjecanje u ljepoti žena.

Žene Bunjevkice su bez sumnje imale osjećaj za lijepo, počevši od haljina koje i danas plijene ljepotom, preko ručnih radova na bijelom platnu, do umjetnosti izrade predmeta od slame. Čini se kako su Bunjevkice, uskraćene za mogućnost uljepšavanja vlastitog tijela, kanalizirale svoju potrebu za lijepim u jednostavne materijale kao što su bijelo platno i slama, čineći njih filigranske vezove i zlatne slike.

nemo li na kaku zabavu, dođemo li u crkvu – svuda ćemo vidjeti kako se kod nas osobito ženski svit nadmeće, ko će se ljepše odjenuti, ko će više pokazati (...) Često se u obranu našeg neopravdanog luksuza navodi to, kako se na taj način djevojke mogu bolje naprovađati, kako na taj način ljudi mogu steći većeg kredita itd.« (1895:2)

Žene su se u Subotici prije Drugog svjetskog rata oblačile ili na tradicionalni bunjevački način ili na gospodski. Tradicionalni bunjevački način značio je da su imale duge suknje i lemeše (bluze), a gospodski su se oblači-

onda je i lemeš bio na bobice.« (kazivačica s Verušića, Subotica)

»Nije bilo svejedno kako će žena obući i nositi suknju. Suknja nije smjela 'visiti'. Kao jedan od načina oblačenja suknje (suknja je imala ispod još dvije do tri uštirkane podsuknje), bio je taj da se suknja objesila o kuku na plafonu, te bi je spustili na djevojku. Žena zadužena za oblačenje djevojke izišla bi za njom na sokak i pazila visi li suknja, te bi je ukoliko je to bilo potrebno, izravnala. Suknja koja na jednom kraju visi bila je znak da je djevojka neuredna.« (kazivač iz Đurđina, Subotica)

morala vezati maramu, kako bi žena izgledala kao iz izloga. Život žena nije se bitno razlikovao na salašu i u gradu. Njihov položaj bio je podložan volji muža i starijih žena u obitelji, a sama je o malo toga odlučivala. Težak svakodnevni rad i rađanje djece svakako su utjecali na njen izgled. Međutim, čini se kako zadaća udane žene niti nije bila biti lijepom u današnjem smislu poimanja ljepote žene, kada se trudimo na različite načine očuvati mladost što dulje možemo. Kosa, koja je ukras svake žene, ostala je skrivena, najprije pod kondom,

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Razvojni planovi

Kao što smo dosada vidjeli, procesi regionalizacije ili centralizacije imaju više aspekata i razne dimenzije: društvenu, političku, ekonomsku, ali i neophodnu planersku. Ako parafraziramo geslo moreplovaca: *navigare necesse est, vivere non est necesse* (ploviti se mora, živjeti nije neophodno), mi inženjeri-planeri tvrdimo da – planirati se mora, a ostvarenje planova nije neophodno (ovu tvrdnju dokažat ćemo kasnije). Planiranje je sigurno nastalo kada i sjedilački način života ljudske zajednice. Ti »prvobitni planovi« odnosili su se uglavnom na to kako ćemo preživjeti do sljedećeg uroda, što sve trebamo uskladištiti (trag ovoga je »zimnica«). Kako se društvo razvijalo, tako su planovi postajali sve složeniji, globalniji. O samom planiranju, pak, postoje razmišljanja koja se kreću između dvije krajnje točke. Jedno stanovište je »laissez faire« (neka teče), da sve treba prepustiti vremenu, bez mnogo uplitanja. »Najveća glupost koju čovjek može počinuti je sjesti i na tablici olovkom i šestarom isplanirati novi ljudski život«, misli **V. G. Summer**. Suprotno ovom mišljenju stoji proaktivni stav »da budućnost ne treba predviđati, nego je treba stvarati, treba stvoriti novi način razmišljanja i novi sustav djelovanja. Postoje dvije budućnosti: budućnost Želja i budućnost Sudbine, iako budućnost Sudbine ne možemo saznati prije nego što ona stigne, na budućnost Želja možemo utjecati svojim umom«, kaže Sir **Arthur C. Clark**.

OPSJEDNUTOST PLANOVI-MA

U doba »sorealizma« tvrdilo se da je planiranje glavna

razlika između »socijalističkog svijeta« u odnosu na »kapitalistički« gdje uglavnom vlada kaos. »Sasvim je razumljivo da u planskom gospodarstvu ne može biti mjesta neplanskoj izgradnji i daljnjem stihijskom razvoju zemlje. Zadatak je urbanizma omogućiti pravilnu organizaciju

Kuće u nizu na »polderima« (Nizozemska)

života i rada unutar jedne određene zajednice s perspektivom njenog daljnjeg razvoja. Jedan od zamašnih zadataka, koji se u socijalizmu postavlja, jest otklanjanje suprotnosti između grada i sela, a unutar naselja brisanje razlike između centra i periferije«, detalj je iz jedne publikacije iz 1953. godine. Ovakvo zamišljeno planiranje (samo inženjeri-urbanisti) nosio je u sebi mnogo skrivenih zamki (npr. i dan-danas u Srbiji je problem »neplanska gradnja«) ili, pak, što Francuz **Bernard Oudin** konstatira: »Poželjno bi bilo da su urbanisti svjesni pogrešaka koje proizlaze iz samog duha zanata, jedna od većih je svakako

neskromnost. Tko ne zamišlja sebe pomalo bogom kada može graditi (glavni) grad? Oprostiv grijeh, ali je ipak pogreška. Iz ovog proizlazi nasilna primjena osobnog stava na stvarnost čak i onda kada se projektirana rješenja gube u apstrakciji. Oudin tu ne govori o još dva

vrlo važna čimbenika izgradnje, a to su političari i investitori. Što se događa onda, kada neki političar(i) sebe zamišlja(ju) »pomalo bogom(vima)« i imaju grandiozne planove?!

ŠTO JE REGIONALNO PLANIRANJE?

Iz gore rečenog proizlazi da u principu imamo dvije vrste planova životnog prostora: urbanističke, koji se odnose na grad ili dio grada, i regionalne, koji se odnose na grad i njenu bližu okolicu, na pokrajinu, a »ustav u planiranju« je prostorni regionalni plan cijele države. »Otac regionalnog planiranja« **Artur**

Glückson, arhitekt, prostorni planer i ekologist, o planiranju kaže: »Uopće uzevši, zajednice pristupaju planiranju tek onda kada je suviše kasno da se učini više nego što je krpanje strukture naselja. Potreba za planiranjem proizići će iz jednog od sljedećih slučajeva: u periodima nevolja, nužde ili kritične nestabilnosti koja prati habitabilnost čitave regije, pa čak i zemlje, ili kada izvjesne zajednice svjesno preuzmu zadatak remodelirati oblike i intenzivnost svojih naselja«. Glückson (1911.–1966.) je živio i radio uglavnom u poratnom Izraelu, gdje je planiranje novih naselja bilo izuzetno aktualno. On je 1950. godine izvjesno vrijeme boravio i u Nizozemskoj, gdje je proučavao planiranje i gradnju na »polderima«. To je dio zemlje koju su Nizozemci višedecenijskim marljivim radom »oteli od mora«. Naime, niske, često plavljene dijelove kopna, pješčane otoke i močvare su kanalima, branama, nasipanjem i regulacijom pretvorili u plodno poljoprivredno zemljište, naravno s cestama i naseljima. Svojim očima sam vidio (1970.) da se na ovoj »najskupljijoj zemlji« ipak grade objekti pristojne, čovjekomjerne visine. Kod nas se na malom placu, umjesto prizemne kuće, za tili čas izgradi višestambena petokatnica. Iz naše dosadašnje prakse vidimo da postojanje »zakona« i »planova« ne znači mnogo, jer na djelu su i »neki divlji zakoni građenja i planiranja«. Istovremeno vidimo da skupocjeno izgrađeni objekti, primjerice kanalski sustav DTD, koji je sličan pothvat nizozemskom, sve više propadaju zbog nedostatka održavanja, zagadivanja, nekorištenja.

Proštenje sv. Roka u Subotici

Na blagdan svetog Roka u istoimenoj subotičkoj crkvi proslavljeno je proštenje. Samome blagdanu prethodila je devetnica u kojoj su vjernici svakodnevno molili za svoje potrebe i na određene

zajedničke nakane. Prije svečane svete mise, 16. kolovoza prethodilo je euharistijsko klanjanje na kojem se molilo za spas nerođene djece, te je ovom molitvom dana i zadovoljština za grijeh pobačaja. Molilo se da sv. Rok, kao što je nekoć spasio Suboticu od bolesti kuge, sada spasi naš narod i grad od pošasti bijele kuge (pobačaja). Misno slavlje predvodio je preč. **Julije Bašić**, bikovački župnik i dekan uz koncelebraciju svećenika i bogoslova subotičke biskupije. Kako je već dugogodišnji običaj na blagdan sv. Roka, na kraju svete mise uslijedio je poseban blagoslov trudnica, nositeljica života, kako je u propovijedi istaknuo preč. Julije Bašić.

RUŽICA ŽIGMANOV ROĐ. MAČKOVIĆ (1934.–2015.)

Okrijepljena sakramentima pomirenja i bolesničkoga pomazanja, u miru s ljudima i čvrsto uzdana u Gospodina, tiho, požrtvorno i zatajno, kako je i živjela, preminula je 13. kolovoza.

Hvala liječnicima Odjela kardiologije subotičke bolnice Aleksandru Živkoviću i Dimitriju Dončenku, te načelniku Branislavu Vidačiću na iznimno stručnom i zauzetom liječenju u posljednjih 10 dana njezina ovozemaljskoga života. Napose hvala medicinske osoblju Odjela na djelatno očitovanoj brizi, a osobiti sestrama Jeleni Dulić i Danijeli Benčik na nesebičnom posvećenosti i pružanju pomoći.

Zahvalni smo župniku Franji Ivankoviću na riječima utjehe tijekom sprovoda na Tavankutskome groblju, kao i njegovoj subraču Istvanu Palatinusu i Mirku Štefkoviću na sudjelovanju u obredu. Hvala i časnim sestrama dominikankama na izrazima sućuti. Hvala i predstavnicima hrvatskih institucija i organizacija iz Vojvodine te Republike Hrvatske, kao i rođacima, prijateljima, poznanicima i *komšijama*, što su podijelili bol s nama. Krijepi nas žalosne nada da oni koji su za života svjedočili ljubav, koji su nesebično voljeli i bili voljeni, ne umiru nikada! Tvrdo vjerujemo da se u tome *pisku* života nalazi *slime* spasenja...

Dica: Marija, Pere, Tome, Ana i Kata, s obiteljima, i sestra Terezija.

Sveti Rok u Lemešu

Blagdan Svetog Roka drugi je zapovjedni blagdan u Lemešu još iz Doba kada je kuga vladala ovim prostorima, stoga se tada obitelj Vujević zavjetovala postiti dan uoči Roka, na Veliku Gospojinu, a obitelj Knezi na sam blagdan sveca, jer je u istom danu 16. kolovoza kuga odnijela 28 vjernika nositelja ista prezimena. Svi pravovjerni Lemešani priključili su se tada gorljivu postu ne bi li izmolili milost Očistitelja gubavih i obdržati zavjet, pa se tako i dan-danas svečanom svetom misom spominje svetoga Roka. Svetac uživa veliku čast i štovanje, o čemu svjedoči i pozicija kipa koja se nikada nije mijenjala u crkvi, tik uz oltar Žalosne Gospe s čije druge strane je kip svetog Antuna, najposjećenije mjesto molitve i poklona vjernika prije svakog bogoslužja. Malobrojni su koji danas drže post kao oblik štovanja, ali ima još uvijek onih koji mole devetnicu među štovateljima Gospine krunice, a ove godine su prvi puta u Lemešu primili na sebe moliti devet dana uoči blagdana i kronicu svetog Roka te litanije da bi na sam blagdan okupljeni na iznimnoj večernjoj pobožnosti javno častili Ovdjetnika svojih predaka. Priča se po Lemešu

da je tih nemilih dana dok je harala opaka bolest svećenik stajao u vratima crkve i odatle kratkom molitvom posvetio tijela pokojnika umotana samo u posteljinu i tako ih pripremio na vječni počinak. Mnogi Lemešani pokopani su u zajednički, neobilježeni grob na sirotinjskom groblju bez nazočnosti obitelji, posipani velikim količinama vapna.

Ž. Zelić

Proštenje na Bikovu

U nedjelju, 16. kolovoza, vjernici župe Uznesenja Blažene Djevice Marije na Bikovu kod Subotice svečano su proslavili svoju nebesku zaštitnicu Veliku Gospu. Svetu misu proštenja predvodio je vlč. **Siniša Tumbas Loketić**. Na misi je pjevao župni zbor pod ravnanjem orguljašice **Nade**, a vjernici su aktivno sudjelovali u liturgiji čitajući Božju riječi, pjevajući Psalam i Molitve vjernika. U prostoru oko crkve slikar **József Gál** izložio je svoju zbirku slika koje prikazuju Deset Božjih zapovijedi.

A. A.

VIJESTI

DOGAĐANJA NA
MARIJANSKOM
SVETIŠTU –
BUNARIĆ

22. kolovoza, subota - Bl.
Djevice Marija Kraljica, sveta
misa u 18 sati

27. kolovoza, četvrtak -
Trodnevica u 19 sati - klan-
janje

28. kolovoza, petak -
Trodnevica u 19 sati - križni
put

29. kolovoza, subota -
Trodnevica u 19 sati - bdijenje

30. kolovoza, nedjelja -
PROŠTENJE

PROSLAVLJENA
VELIKA GOSPA NA
BUNARIĆU

Marijansko svetište Bunarić
na blagdan Velike Gospe oku-
pilo je lijepi broj vjernika koji
su došli moliti za svoje potrebe.
Svetu misu, 15. kolovoza pred-

vodio je mons. **Slavko Večerin**,
rektor Svetišta uz koncelebra-
ciju braće svećenika. Pod sve-
tom misom je svirao Subotički
tamburaški orkestar pod rav-
nanjem **Marijane Marki** i uz
umjetničko vodstvo **Stipana
Jaramazovića**. Pjevanje na misi
predvodio je zbor župe Marije
Majke Crkve, a nakon svete
mise je uslijedio polusatni kon-
cert Subotičkog tamburaškog
orkestra.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

»**T**vrda je to posjeda!«
(Iv 6,60) zaključak
je mnogih Isusovih
učenika nakon što su ga slušali
kako govori o sebi i svom podri-
jetlu odozgo, o sebi kao kruhu
života te potrebi da čovjek jede
njegovo tijelo i pije njegovu krv
ako želi imati život vječni. Sve
to o čemu Isus govori za njih je
neprihvatljiv i neshvatljiv govor
koji oni ne mogu slušati i pitaju
se tko uopće može. Tako otkri-
vaju svoj stav prema Isusu, koji
je njemu dobro poznat iako je
izrečen kroz mrmljanje.

TVRDO SRCE

Već treći tjedan za redom
čitamo iz poznatog Isusovog
govora u kojem on sebe naziva
kruhom koji je s neba sišao, i
kruhom koji je njegovo tijelo za
život svijetu. To što je on govorio
njegovim je učenicima bilo neja-
sno i izazvalo je mrmljanje među
njima. Neki, nazvavši to tvrdom
besjedom, odlaze jer je ne mogu
prihvatiti. Međutim, iza toga što
su Isusovu besjedu nazvali tvr-
dom krije se njihovo tvrdo srce,
pa zato i mrmljaju. Tvrdo srce
je ono koje Boga ne prihvaća,
koje mu se ne priklanja, to je
srce koje protiv njega mrmlja.
A mrmljanje je izraz nezado-
voljstva. Čovjek je nezadovoljan
kada mu nešto ne ide kako je
zamislilo, kada nije po njegovom.
Protiv Boga mrmlja kada mu se
Bog ne otkriva onako kako on
očekuje. Svaki čovjekov poku-
šaj da Boga stavi u svoje kalupe

Tvrda besjeda
ili tvrdo srce

završava mrmljanjem, jer se Bog
ne može svesti na čovjekove želje
i vizije. On je nedokučiv, djeluje
u uvijek u našu korist, ali na nama
potpuno neočekivan način.

Mnogi Isusovi suvremeni-
ci, među kojima i neki učenici,
imali su svoje vizije Mesije, svoje
vizije Božjeg djelovanja, zato su
mrmljali. Ni jedna njihova vizija
nije bila ostvarena, jer se Bog u
Isusu iz Nazareta objavljuje na
potpuno neočekivan način. Zato
njihovom tvrdom srcu Isusova
besjeda postaje tvrda. Njihova
vjera je slaba, ukalupljena u tra-
dicionalno, pa ne prihvaća Božje
očitanje na jedan nov i dru-
gačiji način. Tvrdoća srca neke
odvodi od Isusa, odbacuju ga
oglušujući se na njegove ponude
i zahtjeve.

Ipak, nisu svi bili tvrdog srca i
nisu svi odbacili Isusovu besjedu
iako im je bila teško shvatljiva
u prvi mah. Petar istupa u ime
dvanaestorice koji ne dopuštaju
da im srce bude tvrdo za Isusa,
koji, iako ne razumiju, vjerom
prihvaćaju ono što im on govori,
te ostaju uz njega i nastavljaju
ga slijediti. Tako Petar ispovijeda
ono što su učenici vjerovali, a i
svi mi danas trebamo vjerovati:
»Ti imaš riječi života vječnoga!
I mi vjerujemo i znamo: ti si
Svetac Božji« (Iv 6,69).

I DANAS JE ISTO

U evanđelju čitamo kako
su Isusa u njegovo vrijeme neki
prihvatili, a neki odbacili zbog
tvrdoće svoga srca. A kako je
sa suvremenim čovjekom, je li
se išta promijenilo kroz gotovo
dvije tisuće godina? Već na prvu
vidimo da nije. Isusova besje-
da i danas je za mnoge tvrda,
osobito njegovi zahtjevi koje bi
kršćani trebali izvršavati. I umje-
sto da su se poput Petra zapitali

»Gospodine, kome da idemo?«
(Iv 6,68), odlaze od njega.
Oglušuju se na njegove riječi »Ja
sam kruh života« (Iv 6,48) te
zapoostavljaju euharistiju u koji-
ma se obistinjuje ono što je Isus
rekao. Euharistija je izvor i vrhu-
nac svega kršćanskog života - uči
nas Crkva, ona je hrana za vječ-
nost i predokus buduće gozbe.
Čini se kao da današnje vjernike
treba podsjetiti na to, jer su zao-
kupljeni ovozemaljskom hranom
i ugodnostima zaboravili na onu
hranu koja daje više od ovoze-
maljskog - daje vječnost.

Isto tako, problem stavljanja
Boga u ljudske kalupe nije bio
samo problem Isusovog vreme-
na, to je stalni čovjekov problem.
Svi mi imamo od Boga neka oče-
kivanja, zamišljamo kakav bi on
trebao biti i što bi trebao činiti. A
kada njegovo djelovanje iznevjeri
ta naša očekivanja, koja su obično
vrlo ovozemaljska i banalna, mi
ga odbacujemo, mrmljamo pro-
tiv njega. Takav stav pokazuje da
smo isti poput Isusovih suvreme-
nika. Mnogi ne žele Boga uistinu
upoznati, nego žele da on ispu-
njava njihove vizije i očekivanja.
Ne zanima ih da vjeruju, nego
da im on pomogne da ostvare
svoje ciljeve. Tvrda besjeda su
zahtjevi koje traži evanđelje, ali
bi dobro došle uslišene molitve.
Takvi stavovi stvaraju ljude tvr-
dog srca. Svaki se vjernik može
uhvatiti u takvom razmišljanju,
jer se čovjek ne može uvijek,
zbog svoje slabe naravi, odupri-
jeti utjecajima ovog svijeta, ali
ono što ga čini pravim Isusovim
nasljedovateljem je želja da ide za
Isusom svjestan da jedino on ima
riječi života vječnog. Jer, briga za
vječnost počinje na zemlji, stoga
treba paziti da ne postanemo
ljudi tvrdog srca kojima je tvrda
Isusova besjeda.

ROCKERI KLASIČNE GLAZBE PRVI PUT NA JEDNOM HRVATSKOM OTOKU

2Cellos zasvirali u Jelsi na Hvaru

Početkom kolovoza glavni trg u malenom hvarskom mjestu Jelsi imao je priliku ugostiti 2Cellos, svjetsku glazbenu atrakciju, koju čine čelisti **Stjepan Hauser** i **Luka Šulić**. Iako su prve krupnije kapi kiše, koje gotovo nikada nema na Hvaru, prijetile pokvariti ovaj nesvakidašnji spektakl, ipak se nebo smilovalo i uslijedio je koncert za pamćenje. Koncert koji će ući u povijest kao prvi koji su 2Cellos održali na nekom od hrvatskih otoka.

»Izuzetno nam je drago što prvi puta sviramo na nekom hrvatskom otoku i vjerujem kako će ovakvih nastupa biti još u budućnosti«, istaknuo je Stjepan Hauser i dodao kako je ozračje na koncertu bila odlična, a i vrijeme je ipak poslužilo.

A stvarno je bila. Sat i pol vrhunskog muziciranja, koje je ovaj neobični bend već proslavilo diljem svijeta, proteklo je u trenu. Započelo i završilo Bachom, a između velikog klasika smjenjivale su se njihove obrade popularnih hitova *Rolling Stonesa*, *Nirvane*, *Michaela Jacksona* i mnogih drugih. Ipak, kulminaciju koncerta predstavljala je njihova nadaleko poznata obrada velikog hita *Thunderstruck* australskog heavy metal sastava *AC/DC*, što je publika propratila s velikim oduševljenjem.

Koncert je organizirala TZ Jelsa uz potporu Općine Jelsa, a na koncu je uslijedio vatromet kojim je ovaj glazbeni spektakl uzdignut na višu kulturnu razinu, što je istaknuo i **Niko Skrivanelli**, direktor Turističke zajednice Jelsa.

Do organizacije koncerta 2Cellos došlo je velikim zalaganjem TZ i Općine Jelsa, a sve u želji poboljšanja turističke ponude i podizanja kulturne ponude ovog mjesta na mnogo višu razinu koje ono i zaslužuje.

D. Prčić

Photo: Mirko Crnčević

IGRA

Bela

Igru počinje igrač prvi s desne strane djelatelja. Slijedi ga sljedeći igrač do njega koji ne samo da mora poštivati boju koja je bačena, nego treba baciti i kartu koja je veća od prethodne bačene karte. Na primjer, ako prvi igrač baci osmicu pik, a sljedeći igrač u rukama drži sedmicu pik i desetku pik, on mora na osmicu baciti desetku, a ne sedmicu. Igrač treba uvijek baciti jaču kartu, naravno ako je ima. Ukoliko igrač nema odgovarajuću kartu, onda baca adut. Ako nema ni aduta, onda može baciti bilo koju kartu po želji.

U slučaju da je prva karta adut, sljedeći igrač ponovno mora baciti jaču kartu u adutu, ako je ima, ali ako se odigra boja koja nije adut, a igrač koji je na redu nema odgovarajuće karte pa zbog toga mora baciti adut, sljedeći igrač može baciti boju koja se prvobitno tražila i ne mora baciti jaču kartu zato što je bačen adut.

Na primjer, adut je srce, prvi igrač baci osmicu pik, sljedeći igrač nema pikove pa baca bilo koje srce. Sljedeći igrač u rukama ima keca pik i sedmicu pik. Slobodno baca sedmicu pik, jer pravilo jače karte ne vrijedi kada se neka boja presiječe adutom. Igrač koji je bacio najjaču kartu, kupi štih i igra prvi u sljedećem bacanju.

Ako se bilo koje od navedenih pravila prekrši, protivniku/protivnicima se pišu 162 boda. Tu partija završava i kreće se ispočetka u novo dijeljenje.

BODOVANJE

Svaki igrač skuplja svoje štihove.

Igrač koji nosi zadnji štih, dobiva još dodatnih 10 bodova. Igraču ili paru se zvanje (uključujući i belu) ne priznaje ukoliko nisu pokupili barem jedan štih. Ako igrač ili par pokupe sve štihove, dobijaju još dodatnih 90 bodova.

Takozvana čista igra (igra u kojoj nije bilo zvanja) iznosi 162 boda. Igrač ili par koji je zvao mora sakupiti najmanje pola+1 bodova od ukupne igre ako želi proći. Dakle, ako je igra čista, treba se sakupiti 82 boda za prolaz, u suprotnom se ne prolazi nego pada.

Zbir igre raste ukoliko su u dijeljenju bila zvanja. Sva zvanja se sabiraju i dodaju na 162, od dobivenog iznosa se za prolaz ponovno zahtijeva pola+1 (ako je bilo 20 zvanja, igra iznosi 182, prolaz je 92; ako je bilo 50 zvanja, igra je 212, prolaz je 107 bodova).

Kada se bela igra u troje, igrač koji zove adut treba sakupiti više od zbira štihova ostala dva igrača.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 23 KOLOVOZA, HRT 2 18.50

18. festival dalmatinske šansone

Prikazujemo skraćenu snimku Večeri internacionalne glazbe s 18. festivala dalmatinske šansone održanog 21. kolovoza. Prisjetimo se zajedno velikih

hitova Sanrema, Eurosonga, opatijskog i drugih festivala u izvedbama sjajnih vokala: **Renate Sabljak**, **Helene Bastić**, **Bernarde** ...

UTORAK 25. KOLOVOZA HRT 2 16.45

Mačak pod šljemom

Mačak pod šljemom, razigrana, živopisna ratna priča Jože Horvata pretočena u televizijsku seriju već je pri prvom emitiranju 1978. godine osvojila gledatelje

svojim humorom, maestralno izgrađenim likovima te sjajnim nastupima cijele plejade velikana hrvatskog glumišta. ...

VRIJEDI PROČITATI

GORAN TRIBUSON

Rani dani

Svi oni, ili svi mi, imamo svoje kolačice, znamo naslove prvoodgledanih filmova, pamtimo mladenačke fascinacije i boli za koje smo mislili da nikada neće nestati, sjećamo se i vlakova u kojima smo putovali na važne kazališne predstave. Knjiga je naša i onda kada nismo, na način Tribusona, fascinirani **Godardom** ili piscima iz generacije Studentskoga lista. I svako novo izdanje predstavlja se kao prvo, jer su iskustva onih koji stasaju i kreću u čitanje, posvema drukčija. Jasno, u prostorima motiva, ali ne i u drhtaju emocija. To je Goranu Tribusonu jasno.

Baš kao i onima koji će se razveseliti novom izdanju *Ranih dana* jer će na postavljeni upit – Imate li nešto novo od Tribusona?, moći odgovoriti: »Imamo, ponovljeno, ali kao da je opet novo.«

Objavljeni prvi puta 1997. u Biblioteci ITD, *Rani dani* u podnaslovu Kako smo odrastali uz filmove i televiziju otkrivaju nam da pisac namjerava tematski pripovijedati o zajedničkoj prošlosti vezanoj uz ta dva medija, ali istodobno ne može, pa i ne želi, izbjeći priču o vlastitom odrastanju. Nije se teško složiti s onima koji misle da nitko kao Tribuson nije napisao tako izvanredno duhovitu i zanimljivu priču o običnom životu u šezdesetim godinama prošloga stoljeća.

PJESMA ZA DUŠU:

Gori lampa na srid Vinkovaca

Krunoslav Kićo Slabinac

Gori lampa na srid Vinkovaca
dodji, diko, bit će poljubaca

Ref. 2x
Oj, jadi, jadi, jadi, jadi
ne valja što radi

Sati biju, ajziban se kreće
ode moje mirisavo cvijeće

Ref. 2x

Sedam uri, ide lola curi
ne voli je pa se i ne žuri

Ref. 2x

Devet sati, ide lola Kati
ide Kati pa se i ne vrati

Ref. 2x

Diko moja, četiri su sata
skidaj ruke sa mojega vrata

Ref. 2x

Pred zoru je lipo milovanje
kad se mlađan spremam na oranje

Oj, diko moja, diko moja
ljubim usta tvoja

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 21. do 27. kolovoza

21. KOLOVOZA 1919.

Gradonačelnik i veliki župan Subotice i Baje dr. **Stipan Matijević** šalje nadležnim vlastima u Beograd brzopuz kojim službeno priopćava da grad Subotica ima točno 101.276 stanovnika.

21. KOLOVOZA 1998.

Izvršni odbor Skupštine općine odlučio da se Trošarina na Somborskom putu »izmjesti« na novu lokaciju (rušenjem i nazovi rekonstrukcijom) premda je ova zgrada stavljena pod zaštitu zakona kao nepokretno dobro od velikog značaja.

22. KOLOVOZA 1925.

U vojarni Trećeg konjičkog puka Vojske Kraljevine SHS priređena je velika gospodarska izložba sa sajmom, na kojoj su sudjelovali i gospodarstvenici Austrije, Čehoslovačke, Mađarske i Rumunjske.

22. KOLOVOZA 1952.

Odlukom vlasti pristupilo se ubrzanom elektrifikaciji naselja u okolini Subotice – Bačkih Vinograda, Bajmoka, Kelebije, Ludoša, Masarikova, Žednika i dr.

22. KOLOVOZA 1958.

Završena su arheološka iskopavanja duž Biserne obale Ludoškog jezera, u Nosi. Ekipe arheologa koju su vodili dr. **Draga** i dr. **Milutin Garašanin**, utvrdila je da ostaci u Nosi otkrivenog naselja potječu iz ranog neolita, oko 3.000 godina prije Krista.

22. KOLOVOZA 1986.

Kopajući u dvorištu svoje kuće, Tavankućanin **Marko Ušumović** otkrio je avarsko groblje.

23. KOLOVOZA 1887.

Toplički liječnik je izvijestio gradonačelnika da bi ubuduće trebalo zabraniti tzv. berbu sode na obalama Paličkog jezera. Umjesto toga sodu bi trebalo pomesti u jezero kako bi se sačuvala njegova ljekovita svojstva, u protivnom jezero bi se moglo pretvoriti u baruštinu.

23. KOLOVOZA 1917.

U Zagrebu je rođen maestro **Milan Asić**, daroviti glazbenik, cijenjeni dirigent i plodan skladatelj. Potomak glasovite dubrovačke obitelji, Muzičku akademiju završio je u Zagrebu, dirigiranje usavršava u klasi maestra

Frana Lhotke, a kompoziciju kod maestra **Krste Odaka**. Od 1943. djeluje u Radio Zagrebu, a od 1945. do umirovljenja čelnik je Glazbene grane subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, zatim subotičkog Opernog ansambla i ravnatelj Subotičke filharmonije, kada je ona (početkom pedesetih godina) proglašena najboljom u Jugoslaviji, za što maestro Asić dobiva Sedmojulsku nagradu. Od 1955. do 1957. umjetnički je direktor zagrebačkog Kazališta komedija, potom se vraća u Suboticu. Autor je velikog broja vrijednih djela ozbiljne glazbe, brojnih teatarskih skladbi, te zbornih pjesama, pa i u puku omiljenih uspješnica u žanru zabavne glazbe. Bio je rado pozivan i viđen gostujući glazbenik i dirigent na svim onodobnim muzičkim scenama u zemlji

(Beograd, Zagreb, Ljubljana, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Niš i dr.). Unatoč njegovim stvaralačkim kvalitetama i nespornim zaslugama za razvoj glazbenog života u Subotici, do danas nije prikupljena potrebna građa za izradu njegove cjelovite bio-bibliografije. Umro je u Subotici 19. rujna 1986.

24. KOLOVOZA 1862.

Subotica je dobila telegraf. Deset godina kasnije izvršeno je podražavljenje pošte, a tijekom 1887. Poštanska i Telegrafska služba su objedinjene u jednu instituciju.

24. KOLOVOZA 1896.

Zdravstveni odbor grada jednoglasno je usvojio prijedlog dr. **Antala Barte** o utemeljenju Spasilačkog društva, koje bi se bavilo prijevozom bolesnika u novopodignutu Bolnicu i obavljanje dezinfekcije u gradu. Ova, u početku mala, skromna ustanova izrasla je u današnju suvremenu opremljenu službu Hitne medicinske pomoći.

25. KOLOVOZA 1929.

Poznati spisatelj i publicist **Petar Pekić** završio je rukopis djela *Povijest Hrvata u Vojvodini od najstarijih vremena do 1929. godine*, tiskano 1930. nakladom zagrebačke Matice hrvatske.

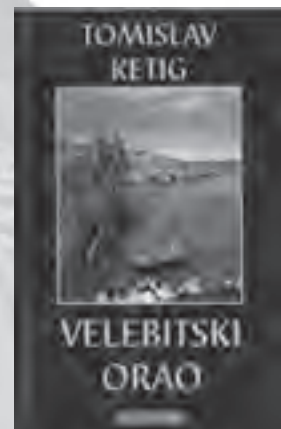
25. KOLOVOZA 1990.

U 68. godini umro je poznati slikar i dizajner **Gustav Matković**, svojim djelima zastupljen u više galerija i muzeja u ondašnjoj zemlji Jugoslaviji i inozemstvu.

25. KOLOVOZA 2007.

U Gradskoj knjižnici predstavljena su dva romana **Tomislava**

Ketiga, poznatog hrvatskog pisca iz Vojvodine – *Velebitski orao* objavljen u Nakladničkoj djelatnosti NIU Hrvatska riječ i

dvotomnog romana-kronike pod naslovom *Duga sjena svitanja*, u izdanju novosadske kuće *Mir*.

26. KOLOVOZA 1541.

U okolini Budima Turci su zarobili **Balinta Töröka**, vlastelina Subotice, i radi otkupa sprovedi ga u Carigrad, gdje ostaje zatočen do smrti u »utvrdi sa sedam kula«. Novi vlastelin našega grada postaje njegov sin **Ferenc**.

26. KOLOVOZA 1994.

U povodu 55. obljetnice umjetničkog djelovanja i 75. godine života, pjesniku **Jakovu Kopiloviću** tiskana je knjiga pjesama *Moja dužijanca* u likovnoj opremi **Ivana Balaževića**, nakladom Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović**.

27. KOLOVOZA 1897.

Rođena je **Klara Gereb**, slikarica i grafičarka, također zapažena i kao dizajnerica. Studira u Beču i Parizu, a prvu samostalnu izložbu priređuje u Bunjevačkoj matici 1927. godine. Nestala je u Auschwitzu 1944. godine.

Zabava

Ne treba vas čuditi naslov, jer u Gibarcu smo za priredbu, uprizorenje dramskog djela ili kazališnog komada, uvijek govorili, zabava. Bilo je to odomaćeno među domaćim pukom, pa, iako je na plakatu stajalo, primjerice, Dramska sekcija KUD-a

dobio 1958. godine, a prvi tv-prijemnik instaliran je u Maloj dvorani Zadrugnog doma 1961. godine, a za praćenje programa naplaćivalo se 5 dinara. Tih godina, u selu je bilo već 50-tak radio aparata, a polovicom 60-tih narod je već kupovao i tv-prijamnike, mada je većina

DRAMSKA SEKCIJA

Od vremena izgradnje Zadrugnog doma radi i KUD *Vladimir Nazor*, a dramska je sekcija bila jedna od boljih, no mora se reći da je i ranije bilo kulturnog života u selu pa je ovaj KUD slijednik tradicije

Slavomira Nastasijevića, pitke i smiješne radnje sa dosta satire. Mi smo prilično ozbiljno shvaćali i izvršavali sve zahtjeve učiteljice Ruže, naše osnovnoškolske učiteljice, i na kraju smo do suza nasmijali naše Gibarčane, i ne samo njih. Naime, gostovali smo u okolnim selima, bili nagrađeni pljeskom u Lovasu, Ilači, Slakovcima i nastupili na općinskoj smotri u Šidu, ali nismo se plasirali za zonsku smotru u Mitrovici.

Pred vama je fotografija iz 1965. godine, pa je ovo i prilog obilježavanju 50. obljetnice od kako je objektiv fotoaparata Mila Mađarca ovjekovječio trenutak generacije iz 1947. godine uz dvorišni zid gibaračke osnovne škole. Osobe koje vam se smiješe sa fotografije svakako zaslužuju da se ponešto i kaže o njima. S lijeva na desno stoje; **Slavko Orozović, Ivan Darabošić, Marija Antić, Mata Vidaković, Stipa Mutavdžić, Ljuba Begović, Stipa Kozarević, Ivica Mutavdžić i Emil Gestić.** Čuče; **Slavko Žebić, Dragica Užarević, Antun Čolić, Marija Ubrenić i Mata Barišić.** Na žalost, prepolovili smo stanje. Od 14 osoba, koliko ih je na fotografiji, čak 6 je Bog pozvao k sebi, a dvojica prijatelja su trenutačno u bolnici, jedan u Osijeku a drugi u Srijemskoj Mitrovici. Što bi rekao najpoznatiji Lala, **Đorđe Balašević,** putuje moje društvo a i ja čekam na red. Tri osobe s fotografije danas su u Osijeku, jedna u Tenji i jedna u Našicama i samo nam je još jedna Gibarčanka u Šidu. I da završim, parafrizirajući poznatu pjesmu **Stanka Šarića** iz *Dukata*, ili kako se danas zovu, *Najboljih hrvatskih tamburaša*, ako gore postoje isto tako daske koje život znače, još ćemo se mi kadgod okupiti i zajedno nastupiti u kakvom sakralnom kazališnom komadu.

Slavko Žebić

Vladimir Nazor iz Gibarca iduće subote prikazuje komediju **S. Nastasijevića** *Ženidba Pavla Alamunje* u režiji učiteljice **Ruže Divald**, Gibarčani su znali reći; u subotu je ponovno neka zabava. Ruku na srce, to i jest bila zabava za Gibarčane, posebice kada u selu nije bilo struje, o televizorima da i ne govorimo, a u čitavom selu bilo je tek pet, šest radio aparata; na željezničkoj postaji, u Hrvatskoj čitaonici, radio je imao i prvi predsjednik u selu, **Josa Žebić** i učitelj **Andrija Divald** te župnik **Antun Cvrković**.

NOVO VRIJEME

Tijekom godina stanje se mijenja, pa je Gibarac struju

Gibarčana i dalje program pratila u Domu. *Hrvatska čitaonica* je u to doba bila priča za sebe, u čitaonicu se dolazilo u večernjim satima, odlagalo kaput ili kakav ogrtač i obvezno šešir, sjedalo se za stolove i netko je čitao knjige a netko tisak. Posebice je omiljen bio *Vjesnik u srijedu*. U čitaonici se igrao i šah, u tišini, bez komentara, a u dugim zimskim večerima igrao se i turnir. Jake gibaračke snage smjenjivale su sa na vrhu natjecateljske tablice a među boljima su bili **Ivan Fišer, Marijan Žebić, Mirko Bilandžija** i dr. Poslije su stizali i neki novi klinci pa su stare asove u vrhu smijenili **Đura Jurišić, Đuka Bataković** i dalo bi se još tu nabrajati.

Ogranka *Seljačke sloge*, udruga koje su 20.tih prošloga stoljeća formirane diljem Hrvatske pa napatku HSS-a. Već sam pisao o kulturnom životu u Gibarcu i spominjao *Seosku lolu*, dramski komad s pjevanjem kojega su na gibaračke daske postavljale sve generacije kako su dolazile. Priložio sam i fotografiju iz 1959. godine, jer ta ekipa je i najdulje taj komad držala na repertoaru. Govorio sam i kako su Gibarčani najčešće igrali hrvatske spisatelje, od **Ilije Okrugića** do **Ante Jakića** i **Joze Ivakića**, no igrani su u Gibarcu i **Branislav Nušić, Milan Ogrizović, Velimir Subotić** i drugi, a moju je generaciju na pragu punoljetstva zapala komedije srpskog autora

Meditacija vlč. Dragana Muharema

Vrijedni radioničari

Pogodno mjesto za zabavu

Tko je više zvijezda izbrojao?

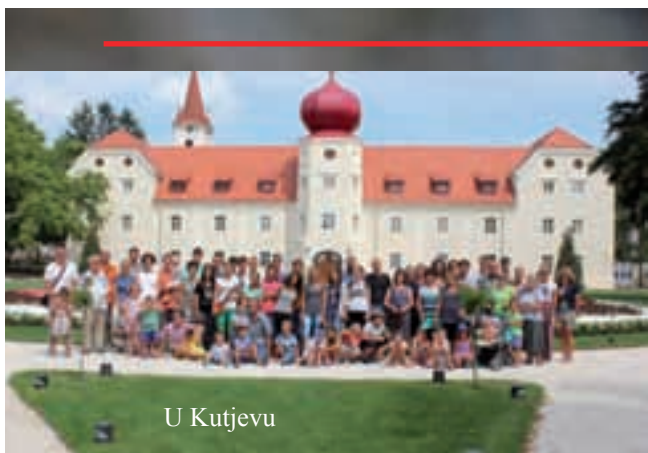
NA PRVIČU

Zahvaljujući udrugama *Naša djeca* i *Stopa*, i ove godine su učenici hrvatskih odjela u subotičkim osnovnim školama imale mogućnost ljetovanja na hrvatskom otoku Prviću. Iako uvijek dođe neko novo pojačanje, djeca hrvatskih odjela se na ovom otočiću pokraj Šibenika već osjećaju kao doma. Don **Božo**, kuharice Sandra i teta Slavica dugogodišnji su naši dragi domaćini. Klasičan cjelodnevni odgoj tijela i duše, ove godine je bio obogaćen zanimljivim radionicama izrade magnetića i kantica s morskim motivima. Dok su mlađa djeca bojala, starija su se zabavljala uz gitare braće **Čavrgov** i mladih iz Rijeke koje su tamo upoznali. Na povratku s Prvića zadržali su se u Kutjevu kod velečasnog **Marjana Đukića**. Nazočili su Svečanoj misu, posjetili vinograd i vinski podrum nakon čega je bilo veselo u autobusu na povratku kući. Ovo je još jedna lijepa crtica u arhivu ljetnjih škola jezika, kulture i duhovnosti u organizaciji Udruga *Naša djeca* i *Stopa*.

NA BRAČU

Skupina mladih iz Subotice pošla je početkom kolovoza na sljetovanje u Postirama na Braču. Gostoprimstvo su im uzvratili salezijanci i salezijanska mladež, koji su ove godine bili gosti mladima iz Subotice. Tjedan dana, koje je organizirao don **Damir Stojić**, prošlo je brzo i bilo je ispunjeno ne samo zabavom i kupanjem, već i duhovnim programom. Mladi su svaki dan služili misu, molili, imali Lectio Divina, krunice i klanjanja, a na raspolaganju su im uvijek bila četiri svećenika, jedan raspjevani đakon i bogoslov. U pravom salezijanskom duhu, igrale su se razne igre, organiziran je stolnotenisački turnir i pjevale se pjesme. Osim onog za dušu, ono što će ostati najvrjednije jesu ostvarena prijateljstva i suradnja koja je počela između mladih iz Subotice i mladih iz salezijanske župe Sv. Mati Slobode u Zagrebu – dvije vrlo različite zajednice koje mogu mnogo naučiti jedno od drugih i obogatiti ih.

V. Cvijin

U Kutjevu

Don Božo pjeva kako Ana svira

More i gitare

U Kutjevačkim podrumima

VIS Ritam vjere na izletu u Bolu

Mladost u Postirama

PETAK
21.8.2015.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:13 Capri
 10:10 Projekt: Zemlja -
 Hrana, vatra i voda,
 dokumentarni film
 11:03 Dr. Oz, talk show
 11:45 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame,
 telenovela
 13:15 Jezik za svakoga
 13:30 Milostiva prije svega,
 humoristična serija
 14:00 Velika obitelj
 15:00 Uže, američki film
 16:30 Hrvatski kraljevi,
 dokumentarna serija
 17:20 Hrvatska uživo
 18:09 HAK - promet info
 18:10 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Kulturni Kolodvor
 20:35 Rocky 4, američki film
 22:10 Dnevnik 3
 22:40 Most
 01:40 Uže, američki film
 02:58 Milostiva prije svega
 03:28 Jezik za svakoga
 03:38 Reprizni program
 03:58 Hrvatska uživo
 04:48 Kulturni Kolodvor
 05:18 Dr. Oz, talk show
 06:00 Rame uz rame,
 telenovela

05:55 Generalna špica -
 zastava, himna
 06:10 Juhuhu
 09:00 Zlatni klasici, crtana
 serija
 09:30 Hello Kitty, crtana serija
 09:55 Priče iz divljine,
 dokumentarna serija
 10:25 Papreni detektivi, serija
 za djecu
 11:00 Babybonus, emisija pod
 pokroviteljstvom
 11:30 Dinastija
 12:20 Hughove čarolije s 3
 sastojka, dokumentarna
 serija
 12:45 Istrage gospođice Fisher
 13:35 Assumed Killer,
 američki film
 15:05 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Agrumi
 15:25 Svijet vrtlara,
 dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Konjanik, serija

17:40 Sicilija s Aldom i
 Enzom, dokumentarna
 serija
 18:05 Napravljeno po mjeri,
 dokumentarna serija
 18:20 Šušur: Split
 19:10 Dinastija, serija
 20:05 Vjenčanje iz vedra neba,
 američki film
 21:45 Vrijeme na Drugom
 21:50 Zločinci u odijelima,
 serija
 22:35 Završni udarac, serija
 23:25 Plavi grom, američki
 film
 01:10 Zločinački umovi, serija
 02:00 Noćni glazbeni program
 - spotovi
 05:07 Noćni glazbeni program
 - 7. dalmatinske šansone
 Šibenik 2004.: Večer
 starih skladbi

06.15 RTL Danas
 07.00 Virus attack
 07.15 Chuggington,
 animirana serija
 07.40 Sve u šest, magazin
 08.10 Tog se nitko nije sjetio!,
 game show
 09.10 TV prodaja
 09.25 Hitna služba, dramska
 serija
 10.20 TV prodaja
 10.35 JAG, kriminalistička
 drama
 11.30 JAG, kriminalistička
 drama
 12.25 TV prodaja
 12.40 Hitna služba, dramska
 serija
 13.35 Četiri vjenčanja,
 lifestyle emisija
 14.30 Kolo sreće, kviz
 15.30 Shopping kraljica,
 lifestyle emisija
 16.30 RTL Vijesti,
 informativna emisija
 17.00 Četiri vjenčanja,
 lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme,
 informativna emisija
 19.20 Tog se nitko nije sjetio!,
 game show
 20.00 Kolo sreće, kviz
 21.10 Shopping kraljica,
 lifestyle emisija
 22.00 Lovina, igrani film,
 akcijski
 23.05 Eurojackpot
 23.10 Lovina, igrani film,
 akcijski
 01.40 RTL Danas,
 informativna emisija

SUBOTA
22.8.2015.

06:52 TV kalendar
 07:05 Eko zona
 07:30 Nepopustljiv,
 američki film
 09:05 Normalan život:
 Volontiranje je vrijedno
 i važno
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Vrtlari: Mahune
 11:00 Slavna svjetska
 kupališta: Western Cape
 u Južnoafričkoj
 Republici,
 dokumentarna serija
 11:45 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 HAK - promet info
 12:25 Bljesak, američki film
 13:53 Prizma -
 multinacionalni magazin
 14:40 Australija sa Simonom
 Reeveom,
 dokumentarna serija
 15:45 Nikolaj i Julie, serija
 16:30 Nikolaj i Julie, serija
 17:15 HAK - promet info
 17:20 Provodi i sprovodi,
 humoristična serija
 17:55 Lijepom našom: Sv. Ivan
 Zelina
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Vrijeme
 20:00 U potrazi za Markom
 Polom, dokumentarna
 serija
 20:55 Savršena formula,
 američki film
 22:40 Dnevnik 3
 23:00 Most
 01:00 Nepopustljiv,
 američki film
 03:50 Eko zona
 04:15 Normalan život
 05:00 Prizma -
 multinacionalni magazin
 05:45 Lijepom našom:
 Sv. Ivan Zelina

05:55 Generalna špica -
 zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Kronike Matta Hattera,
 serija za djecu
 09:25 Pipi Duga Čarapa,
 serija za djecu
 09:50 Martin Misterija,
 serija za djecu
 10:15 Ivica i Marica u borbi
 protiv zla, američki film
 za djecu
 11:45 Gorski liječnik, serija
 12:35 Smočnica u vrtu,
 dokumentarna serija
 13:05 Najbolja jela Toma
 Kerridgea,
 dokumentarna serija

13:35 Jela na žaru Darrena
 Robertsona,
 dokumentarna serija
 14:05 Rocky 4, američki film
 15:35 Dva i pol muškarca,
 humoristična serija
 16:30 Volim Hrvatsku
 17:45 Ludnica u Clevelandu
 18:30 Svaki dan dobar dan:
 Sve za svoje dijete
 19:02 H2O! Uz malo vode
 19:27 H2O! Uz malo vode
 19:52 Glazba, glazba...
 20:00 Gušti su gušti: Gundinci
 21:00 Uvijek je sunčano u
 Philadelphiji
 21:25 Vrijeme na Drugom
 21:30 Tržnice - Trbuh grada:
 Središnja tržnica u
 Budimpešti
 22:30 Conan Razarač,
 američki film
 00:15 Obitelj Borgia
 01:10 Noćni glazbeni program
 - zabavna i laka
 orkestralna
 04:16 Noćni glazbeni
 program: 47. festival
 kajkavskih popevki -
 "Nove skladbe"

06.35 RTL Danas,
 informativna emisija
 07.20 Legenda o Tarzanu,
 animirana serija
 08.05 Mala sirena,
 animirana serija
 08.30 Sportske igre mladih,
 emisija za mlade
 08.45 Mijenjam ženu
 12.10 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 13.20 Dobro jutro, ubojice,
 igrani film, triler
 15.10 Lovina, igrani film,
 akcijski
 16.30 RTL Vijesti,
 informativna emisija
 16.40 Lovina, igrani film,
 akcijski
 17.05 Ljubav je na selu,
 dokumentarna sapunica
 18.30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme,
 informativna emisija
 19.15 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 20.00 Avanture neustrašivog
 Teda - TV premijera,
 igrani film, animirani
 21.50 Lara Croft: Tomb
 Raider, igrani film,
 avanturistički
 23.55 Iza neprijateljskih linija
 2, igrani film, akcijski
 01.40 Astro show,
 emisija uživo
 02.40 RTL Danas,
 informativna emisija

NEDJELJA
23.8.2015.

06:37 TV kalendar
 06:50 Klasika mundi: L.van
 Beethoven: 9. simfonija
 - Berlinska filharmonija
 na Waldbühne 2013.
 08:15 Imitacija života,
 američki film -
 Zlatna kinoteka
 10:10 Vino u krvi, serija
 11:45 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 HAK - promet info
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva:
 Igor Mandić
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Kolačić sudbine,
 američki film
 17:40 The Voice -
 Najljepši glas Hrvatske
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Vrijeme
 20:05 Naše malo misto,
 dramska serija
 22:05 Dnevnik 3
 22:25 Queen: Days of Our
 Lives
 23:30 Vino u krvi, serija
 01:05 Imitacija života,
 američki film -
 Zlatna kinoteka
 02:55 Nedjeljom u dva:
 Igor Mandić
 03:55 Reprizni program
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Rijeka: More

05:55 Generalna špica -
 zastava
 06:00 Juhuhu
 09:00 Kronike Matta Hattera,
 serija za djecu
 09:25 Pipi Duga Čarapa,
 serija za djecu
 09:50 Martin Misterija,
 serija za djecu
 10:50 Biblija
 11:00 Zagreb: Misa,
 prijenos
 12:00 Raj, serija
 13:00 Dobar, bolji,
 najbolji... britanski
 slastičar,
 dokumentarna serija
 14:00 Umorstva u Midsomeru,
 serija
 15:30 Kirstie preuređuje:
 Vintage domovi,
 dokumentarna serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијасце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

16:25 Savršena formula, američki film
18:05 Seoska gozba: Vukovar
18:50 Festival dalmatinske šansone - Šibenik 2015., snimka 1. večeri
20:00 Pjevaj moju pjesmu
21:30 Vrijeme na Drugom
21:35 Sunčevi misteriji, dokumentarni film
22:30 Osumnjičeni, serija
00:00 Vladarica
00:45 Vladarica
04:29 Noćni glazbeni program

06.40 RTL Danas, informativna emisija
07.25 Legenda o Tarzanu, animirana serija
08.10 Mala sirena, animirana serija
08.35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
10.15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
12.00 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
13.05 Lara Croft: Tomb Raider, igrani film, avanturistički
15.10 Avanture neustrašivog Teda - TV premijera, igrani film
16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
16.40 Avanture neustrašivog Teda - TV premijera, igrani film
17.05 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20.00 Johnny English, igrani film, komedija
21.45 Alfie, igrani film, komedija
23.40 Pakao, igrani film, akcijski
01.30 Astro show
02.30 RTL Danas

PONEDJELJAK
24.8.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:15 Capri
10:10 U životinjskome umu, dokumentarna serija

11:05 Dr. Oz
11:45 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga
13:25 Milostiva prije svega, humoristična serija
13:55 Naše malo misto, dramska serija
15:00 Lupeži, američki film
16:45 Hrana kao lijek: Prehrana i kretanje, dokumentarna serija
17:20 Hrvatska uživo
18:09 HAK - promet info
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
19:57 Vrijeme
20:00 Šušur: Varaždin
20:45 Velika obitelj
21:40 Obiteljsko breme, serija
22:35 Dnevnik 3
23:05 Le Bossu, francuski film
01:15 Lupeži, američki film
03:05 Milostiva prije svega
03:35 Reprizni program
04:25 Šušur: Varaždin
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame

05:55 Generalna špica - zastava, himna
06:00 Juhuhu
09:00 Zlatni klasici, crtana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi
11:00 Babybonus, emisija pod pokroviteljstvom
11:30 Dinastija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher
13:30 Charliejeva brijačnica, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena
15:25 Svijet vrtlara
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Konjanik, serija
17:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
18:20 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Mani Gotovac
19:10 Dinastija
20:00 Divlja Francuska, dokumentarni film
20:50 Vrijeme na Drugom
21:40 Zločinci u odijelima
22:25 Završni udarac

23:10 Sherlock
00:40 Kuća laži
01:10 TračERICA
01:55 Noćni glazbeni program
04:55 Noćni glazbeni program: Massimo u Gavelli

06.15 RTL Danas, informativna emisija
06.55 Virus attack
07.10 Chuggington
07.40 Sve u šest, magazin
08.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
09.25 Hitna služba, dramska serija
10.35 JAG, kriminalistička drama
12.40 Hitna služba, dramska serija
13.35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
14.35 Kolo sreće, kviz
15.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija
16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
17.00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 RTL Vrijeme
19.20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22.15 RTL Direkt, informativna emisija
22.45 Dr. House, dramska serija
23.35 Kost, kriminalistička serija
01.15 Kost, kriminalistička serija
03.05 RTL Danas, informativna emisija

UTORAK
25.8.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:10 U životinjskome umu, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz
11:45 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga

13:25 Milostiva prije svega
14:05 Velika obitelj
15:00 Jedan, dva, tri - američki film
16:45 Hrana kao lijek
17:20 Hrvatska uživo
18:09 HAK - promet info
18:10 Dolina sunca
19:00 Dnevnik 2
19:57 Vrijeme
20:00 Šušur: Čakovec
20:45 Velika obitelj, serija
21:40 Obiteljsko breme, serija
22:35 Dnevnik 3
23:05 Ispod istog mjeseca, meksičko-američki film
00:50 Jedan, dva, tri - američki film
02:35 Milostiva prije svega, humoristična serija
03:05 Reprizni program
04:25 Šušur: Čakovec
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
06:00 Juhuhu
09:00 Crtana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi
11:00 Babybonus, emisija pod pokroviteljstvom
11:30 Dinastija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
12:45 Istrage gospođice Fisher
13:30 Vjenčanja, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Brodski jelovnici
15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Mačak pod šljemom, serija
17:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
18:20 Šušur: Varaždin
19:10 Dinastija
20:05 Sve o jednoj djevojci, britanski film
21:55 Vrijeme na Drugom
22:00 Zločinci u odijelima
22:45 Završni udarac
23:30 Ne lažu samo ubojice, serija
01:00 Kuća laži, humoristična serija
01:30 TračERICA, serija
02:15 Noćni program - spotovi

05:10 Noćni glazbeni program:
Zdenka Kovačiček "Žena za sva vremena" - 30. godina solističkog rada

06.15 RTL Danas
07.00 Virus attack
07.15 Chuggington
07.40 Sve u šest, magazin
08.10 Tog se nitko nije sjetio!
09.25 Hitna služba
10.35 JAG
12.40 Hitna služba
13.35 Četiri vjenčanja
14.35 Kolo sreće, kviz
15.30 Shopping kraljica
16.30 RTL Vijesti
17.00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19.20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22.15 RTL Direkt
22.45 Dr. House
23.35 Kost
00.30 CSI
01.15 Kost
02.05 Astro show
03.05 RTL Direkt

SRIJEDA
26.8.2015.

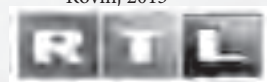
06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:15 Capri
10:10 U životinjskome umu
11:05 Dr. Oz, talk show
11:45 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Milostiva prije svega
14:00 Velika obitelj
14:55 Lola Montes
16:45 Hrana kao lijek: , dokumentarna serija
17:20 Hrvatska uživo
18:09 HAK - promet info
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
19:52 Vrijeme
20:00 Šušur: Varaždin
20:45 Velika obitelj
21:40 Obiteljsko breme, serija
22:35 Dnevnik 3

23:05 A Late yuartet, američki film
00:50 Lola Montes, francusko-njemački film
02:40 Milostiva prije svega, humoristična serija
03:10 Reprizni program
04:25 Šušur: Varaždin
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava
06:00 Juhuhu
09:00 Crtana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi, serija za djecu
11:00 Babybonus
11:30 Dinastija
12:20 Hughove čarolije s 3 sastojka
12:45 Istrage gospođice Fisher, serija
13:30 Rat sestrinstva, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Velike jatarice
15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Mačak pod šljemom
17:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija

18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
18:20 Šušur: Čakovec
20:00 Nogomet
20:35 Nogomet, LP - play off, prijenos utakmice
22:42 Nogomet, LP - emisija
23:20 Ne lažu samo ubojice, serija
00:50 Kuća laži humoristična serija
01:20 Kalifornikacija, serija
01:50 Noćni glazbeni program - spotovi
04:59 Noćni glazbeni program: Koncert zbora In Crescendo, Rovinj 2015

06:15 RTL Danas
07:00 Virus attack
07:15 Chuggington,
07:40 Sve u šest, magazin
08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
09:25 Hitna služba
10:35 JAG
11:30 JAG
12:40 Hitna služba
13:35 Četiri vjenčanja
14:35 Kolo sreće, kviz
15:30 Shopping kraljica
16:30 RTL Vijesti
17:00 Četiri vjenčanja
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:20 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica,

22:15 RTL Direkt
22:45 Dr. House
23:35 Kost
00:30 CSI
01:15 Kost
02:05 Astro show
03:05 RTL Danas, informativna emisija

ČETVRTAK 20.8.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:15 Capri
10:10 Kako izgraditi planet, dokumentarni film
11:05 Dr. Oz, talk show
11:45 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga
13:25 Milostiva prije svega
14:05 Velika obitelj, serija
15:05 Čovjek koji je previše znao, američki film
17:20 Hrvatska uživo
18:09 HAK - promet info
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Šušur: Koprivnica
20:45 Velika obitelj
21:40 Preljub, serija
22:35 Dnevnik 3
23:05 Gnjavator, francuski film
00:30 Čovjek koji je previše

znao, američki film
02:25 Milostiva prije svega, humoristična serija
02:55 Reprizni program
04:25 Šušur: Koprivnica
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:30 Papreni detektivi, serija za djecu
11:00 Babybonus, emisija pod pokroviteljstvom
11:30 Dinastija, serija
12:20 Kulinarstvo
12:45 Istrage gospođice Fisher
13:30 Medvjed zvani Winnie, kanadski film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena
15:25 Svijet vrtlara
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Mačak pod šljemom
17:40 Sicilija s Aldom i Enzom
18:05 Napravljeno po mjeri
18:20 Šušur: Varaždin
19:10 Dinastija, serija
20:05 Ljubav i druge nemoguće potrage, američki film
21:45 Vrijeme na Drugom
21:50 Zločinci u odijelima, serija

22:35 Završni udarac, serija
23:20 Ne lažu samo ubojice, serija
00:50 Kuća laži, humoristična serija
01:20 Kalifornikacija, serija
04:52 Noćni glazbeni program: Ibrica Jusić "Amanet"

06:15 RTL Danas
07:00 Virus attack
07:15 Chuggington
07:40 Sve u šest, magazin
08:10 Tog se nitko nije sjetio!
09:25 Hitna služba,
10:35 JAG
11:30 JAG
12:40 Hitna služba
13:35 Četiri vjenčanja
14:35 Kolo sreće, kviz
15:30 Shopping kraljica
16:30 RTL Vijesti
17:00 Četiri vjenčanja
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:20 Tog se nitko nije sjetio
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica
22:15 RTL Direkt
22:45 Dr. House
23:35 Kost
00:30 CSI
01:15 Kost, kriminalistička serija
02:05 Astro show, emisija uživo
03:05 RTL Danas, informativna emisija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIJZI JU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 *Vojvođanski tjedan*
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

VANDA BORKOV, DIPLOMIRANA INŽENJERKA ŠUMARSTVA

Imati svoj kutak, svoju oazu mira

Vanda je diplomirana inženjerka šumarstva, završila je Šumarski fakultet u Zagrebu. Uposlena je u Gradskoj upravi u Subotici na poslovima izvršitelja za poljoprivredu, odsjek za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište. Na

ovome radnom mjestu je pet godina.

BIJEG OD GRADSKE VREVE

Kako je Vanda inženjerka šumarstva nije neobično da izgradi sebi svoj kutak mira i

tišine, kutak gdje može, kako kaže, pobjeći od gradske vreve. Sve se to još pravi, razrađuje, u fazi je sadnje. Ona je uporna i za par godina očekuje da će imati baš ono što je zamišljala i željela. Samim tim što živi u kući, omogućeno joj je stvoriti ono što voli i želi. Vanda dodaje: »Živim u kući. Uredila sam dio vrta za uzgoj rajčica, tikvica i blitve. Ostali dio vrta postupno, po par četvornih metara godišnje, uređujem drvećem (npr. uz postojeće višnje zasadila sam gingko i brezu i željela bih još i trešnju), grmljem (divlje ljeske, kao i dugo željenu pisku, a na godinu planiram još ribizlu i malinu), puzavicama, cvijećem i vrtnim figurama. Nadam se da će za par godina, kad se uređivanje završi, to biti moja mala zelena oaza, odnosno magični kutak za bijeg iz gradske vreve. Gajim još kaktuse koji me opčinjavaju svojim prekrasnim cvjetovima, neobičnim oblicima i raznoraznim bodljama.«

Tu je i kućni ljubimac kojeg rado spominje. »Imam hiperaktivnog psa Reu koju sam dobila od prijateljice iz Male Bosne. S obzirom da je rase pulin ima genetsku predispoziciju trčati i čuvati ovce te mislim da joj je naša okućnica mala. Obožava skakati, trčati. Nestašna je.«

Kako je vrijeme godišnjih odmora i svi negdje pobjegnu od užarenog gradskog asfalta, pitali smo Vandu planira li ona neki godišnji, ili ga je možda već iskoristila.

»Godišnji odmor ću iskoristiti u rujnu, planiram otići do Grčke, prvi put. Do sada sam išla na Jadran, a ove godine sam

odlučila malko priviriti i na neko drugo more.«

AKTIVISTICA DSHV-A

»Čitam knjige, različite žanrove, ali najviše znanstvenu fantastiku. Volim gledati serije i filmove. Volim putovati, tako da smo u zadnjih par godina obišli Vojvodinu i upoznali se s vojvođanskim prirodnim ljepotama kao što su: Carska bara, Obedska bara, Jegrička, gornje Podunavlje, Kopački rit i dr.«

Vanda Borkov jedna je od mlađih pripadnica generacije hrvatskog korpusa, politički aktivna u DSHV-u gdje je predsjednica MO Aleksandrovo i članica Vijeća DSHV-a.

Odgovorom na pitanje ima li neke želje kaže da želi biti vlasnica šume. Eto, oko Vande uvijek šume, drveća, raslinja, zelenila, mira, spokoja i tišine, koji su nam svima potrebni. Što to znači, pitali smo je. »Maštam o šumi, male površine od 3–4 ha, koju bi moji ukućani i ja vlastitim snagama mogli podići. Po trenutačnom razmišljanju sadili bi Paulownia bellissima. To je hibridna vrsta koja je nastala ukrštanjem P. elongate i P. fortunei, selekcionirana za naše područje, odlikuje je brzi rast, ima sterilno sjeme, veliko lišće (slovi kao rudnik kisika i čistač zraka) bogato dušikom, ima prekrasan grozdasti cvat, medonosna je vrsta, a polen ne izaziva alergije, drvo je cijenjeno, koristi se u brodogradnji, avioindustriji, za glazbene instrumente i dr., ima veliku kalorijsku vrijednost...«

Branka Dulić

Došli smo na koncu i do teme gdje svi volimo zaviriti, pročitati po neki recept, obogatiti i našu kuhinju. A to je, volite li što kuhati za sebe ili druge i, volite li što posebice jesti? Vanda je odgovorila: »I kuhati i jesti. S obzirom na ove visoke temperature svaki slobodni trenutak koristimo za bijeg iz grada u prirodu, gdje najčešće kuhamo u kotliću, pečemo na tanjurači ili roštiljamo te vam stoga izdvajam jednu marinadu za pileća krilca.«

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

MARINIRANA PILEĆA KRILCA S MEDOM

Sastojci:

- 1/3 šalice ulja
- 1/4 šalice meda
- 1/4 šalice soja sosa
- 1/4 šalice gorčice
- 1/4 šalice soka od limuna
- 4 češnja češnjaka, protisnutog
- 12 komada pilećih krilaca

Priprema:

1. Za marinadu sve sastojke osim krilaca staviti u nemetalnu zdjelu i sjediniti.
2. Krilca staviti u marinadu, dobro izmiješati i ostaviti par sati u hladnjaku.
3. Povremeno promiješati.
4. Peći ih na umjerenoj vatri.

Četiri decenije braka i ljubavi

U nedjelju 16. kolovoza u crkvi Isusova uskrsnuća sveta Misa je bila prikazana za obiteljski blagoslov Josipa i Marije Kopilović povodom obilježavanja 40 godina njihovog braka. Obraćajući se slavljenicima, velečasni

Bela Stantić je između ostalog rekao: »Josip i Marija su sakristani u našoj crkvi. Oni imaju dva sina i dvije kćeri i za sad petero unučadi. Njihova obitelj je zaista uzorna obitelj i njih dvoje su divni roditelji! Oni su nam pravi blagoslov za župu. Crkvu održavaju kao ljekarnu! Vidi se da sve što rade, čine iz ljubavi prema Gospodinu! Neka ih Gospodin blagoslovi dobrim zdravljem i obiljem milosti na dobro našoj župi, a na radost njihovoj djeci!! Živjeli!

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Dakovića 7/a Tel.: 024/554-136

Tooth optika

SUBOTICA
024/ 551 045

**LJETNA AKCIJA,
BISTROG POGLEDA**

-50%
-20%

od 1.8.2015. do 31.8.2015.

POGLED S TRIBINA

NORMALA

Dinamo je ponovno prvi na tablici 1. HNL i stvari se u hrvatskom klupskom nogometu polagano vraćaju u tzv. normalu. Što je posve i logično, jer je tek kolovoz. Mjesec u kojem višestruki uzastopni hrvatski prvak nije najteže bitke u svakoj natjecateljskoj sezoni. Bitke za europski život.

Najskuplja momčad lige jednostavno mora igrati tijekom jeseni u nekom europskom natjecanju inače golemo ulaganje nema smisla. Uvjerljivom pobjedom protiv dotad prvoplasirane momčadi *Splita* (3:0) *Dinamo* je sebi dao najbolju moguću injekciju samopouzdanja pred prvi duel posljednje runde kvalifikacija za plasman u skupine Lige prvaka. Realno, tj. normalno, modri bi trebali preskočiti albanskog šampiona *Skenderbeu* i vizirati svoje mjesto među 32 najbolje europske momčadi.

Iako još tablica to ne govori, i druge dvije najbolje hrvatske momčadi, *Hajduk* i *Rijeka*, polagano se normaliziraju i na dobrom su putu povratka u vrh tablice 1. HNL. Međusobnim remijem u jadranskom derbiju, istina bez golova (0:0), navijestili su kontinuitet boljih rezultata i nakon bodovnih posrtanja u prvim kolima sve su bliže gornjem domu. Osobito je *Hajduk* u uzlaznoj putanji, jer je nakon prvih prvenstvenih kikseva i sjajnih igara u kvalifikacijama Lige Europe, pronašao normalu igranja na dva kolosijeka. Mlada momčad *Damira Burića* je uspjela vezati dva dobra rezultata na strani (pobjeda i remi) i ubrzo bi trebala uhvatiti korak u borbi za naslov prvaka.

Na koncu, vijest o senzacionalnom transferu *Matea Kovačića* u *Real Madrid* je već na određen način normala po pitanju nepresušnih talenata hrvatskog nogometa. Nakon *Šukera*, *Jarnija*, *Prosinečkog* i *Modrića* još jedan će vatreni odjenuti bijeli kraljevski dres.

Hrvatska je zbilja mala zemlja velikih nogometaša. Normalno.

D.P.

NOGOMET

DINAMO PONOVO LIDER

Uvjerljivom pobjedom protiv *Splita* (3:0) u 6. kolu *Dinamo* se vratio na prvo mjesto tablice 1. HNL.

Rijeka i *Hajduk* remizirali su u jadranskom derbiju (0:0) i polagano se približavaju vrhu.

Ostali rezultati 6. kola: Inter – Slaven 2:1, Zagreb – Istra 1961 1:1, Osijek – Lokomotiva 0:1

Tablica 1. HNL: *Dinamo* 12, *Split* 11, *Istra 1961* 9, *Rijeka* 8, *Lokomotiva*, *Hajduk*, *Inter* 7, *Slaven* 6, *Osijek* 5, *Zagreb* 3

KOŠARKA

DVIJE POBJEDE

Hrvatska je košarkaška reprezentacija u sklopu priprema za predstojeće Europsko prvenstvo dva puta pobijedila Njemačku

u roku od samo dva dana. Nakon neizvjesnog duela u Zagrebu, gdje su izabranici **Velimira Perasovića** slavili tek nakon produžetaka (74:72), revanš u Bremenu donio je uvjerljivu pobjedu (80:63).

TENIS

KARLOVIĆ SVE BLIŽI IVANIŠEVIĆU

Iako su mnogi vjerovali kako rekord **Gorana Ivaniševića** po broju ispaljenih as srevisa dugo (nikad) neće biti oboren (10.183), hrvatski teniski veteran Ivo Karlović sve je bliži postolju najboljeg servera svih vremena. Tijekom prošlog turnira iz Masters serije u Montrealu prešao je famoznu petocifrenu brojku i vrlo je vjerojatno kako će možda već na posljednjem Grand Slamu sezone u New Yorku preskočiti legendarnog Zeca. Jedno je sigurno – Hrvatska ima dva najbolja servera u povijesti bijeloga sporta.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com

Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marama, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marama, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijelom od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Polnegovićeva naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali traktor-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Prodaje se apartman 36 m² u Jadranovu 5 km od Crikvenice.

Tel.: 024 4527499 ili 064 1839591.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 22. 8. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamučić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamučić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica Hrčka)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

Provala i Vukovarska ada u općini Bač

Jezero *Provala* nalazi se na području Općine Bač, na samo kilometar od naseljenog mjesta Vajska. Od Novog Sada ovo najdublje jezero u Vojvodini udaljeno je 72 km. Nastalo je tijekom velike poplave Dunava 1924. godine. Nabujala rijeka probila je nasip i izdubila bazen ovog prirodnog jezera. Najveći dio jezera dubok je od 2 do 5 metara, a maksimalna dubina mu je 19 metara. Jezero je još uvijek podzemnim kanalima povezano s Dunavom, tako da se neprestano nadopunjava svježom vodom, iako nema niti jednu vidljivu pritoku ni otoku. Dijelovi jezera s pješčanom obalom pretvoreni su u perfektно uređenu plažu, najveće kupalište u Općini Bač. Plaža je opremljena suncobranima, kabinama za preodijevanje, tuševima,

toaletom, klupama i stolovima, ali i drugim sadržajima za sportske i zabavne aktivnosti – dječjim igralištima, splavom sa skakaonicom, te terenima za vaterpolo i odbojku. U toplim, ljetnim danima na Provali se okuplja veliki broj kupaca i izletnika, a tijekom cijele godine i ribolovaca. U sklopu ovog prekrasnog jezerskog kompleksa uređen je i veliki kamp prostor. Jezero je nadaleko poznato po bogatstvu raznovrsnom ribom, poput šarana, štuke, soma, amura, i idealno je mjesto za ribolovce. Na ovoj lokaciji se svake godine održavaju razna natjecanja u ribolovu i kuhanju paprikaša i čorbi u kotlićima. U sklopu jezera se nalazi i ugostiteljski objekt, tako da je kupcima, kojih se zna okupiti i do 3.000 dnevno, u svako doba na raspolaganju i ne pretjerano skupa hrana i piće. Tijekom ljetnih mjeseci na jezeru se održava moto-susret, Prvenstvo Srbije u odbojci na pijesku, te škola odbojke na pijesku za najmlađe s voditeljem **Vanjom Grbićem**. I ove godine, ranijim dogovorom lokalnih uprava, kupcima je dostupno jedno je od spornih područja na Dunavu između Hrvatske i Srbije – *Vukovarska ada*. Iako ovaj problem službeno nije riješen na relaciji Zagreb – Beograd, dogovorom između Grada Vukovara i Općine Bač Vukovarsku adu nesmetano koriste već nekoliko godina žitelji s obiju strana Dunava. Pri tome nisu u obvezi nositi niti osobne dokumente.

I. A.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Baš vrućina...

Piše: Branko Ivković

Faljniš čeljadi moja. Av jak pa ni pod orom ne valja, taka je vrućina da čovik ne zna di bi se sakrijo. Ovi naši moderni salaši od »tvrdog materijala«, izijo i ko ji izgustiro, već drugi dan kanikule ugrijali se ko lerne pa lipo čovik da zaplače. A kažedu Braniša božem prosti zaosto pa stalno spominje salaše. Ta kako ne bi spominjo, kadgod na salašu u Ivković šoru zidine debele cijo meter, debelo slime, gredice, a tavanice koliko voliš, liti si ozebo ako se nisi pokrijo barem s ćepetom. Ovo sad ni na čeg ne liči nek kaže ko šta oće, malko dasaka, gipsani ploča i onog novog... da se sitim... stiropora, to vam ono što kokoške i patke ogrizu, i gotova kuća. E, borme se kadgod lipo nabilo i kad se skinile poslidnje daske lipo je gepez provuko zaušiljastu trsku kroz cijo naki debo zid. Ako je trska lipo prošla e ondak je dobro nabijeno... prosikli se pendžeri i vrata, onako zaušiljasto, da se ne sruši dok se ne uvuku grede i tako ostavilo da se suši koju nedilju dana, pa se tek posli dalje opravljalo kroviste i tavanica. E, kad su taki salaši lipo umazali blatom od žute zemlje izmišanim s plivom, pa krečom sve mriši, to je borme bilo zdravo, a sad kad namoluju koji kaki plastični dletovima kugod da živimo u kakoj ribijoj konzervi, samo velikoj. No, doće nama kandar iz... u glavu, veli Pere, nevdite vi da onaj odozgor sve više i više grije, ove naše lipe moderne škatulje nas neće sačuvati. Nije to dobro, nije za sprdnju, sad će mudro Josu, ta eto kandar i na glavu udara ova vrućina, jeto na priliku ovi naši varoški oci razvalili skoro sve sokake, ni da prave li prave tamo di je bilo opravljeno, a kad se zađe u varoški atar ono bogu plakat, ta i bečar atar su uradili samo do Ajdukovog salaša, i to samo s kamenom, ta nji mi sirotinja više ne zanimamo, doduše samo ondak kad triba glasat nas se site, a posli nas se site kad će porez tribat platit. Sad su već toliko nasajkali poreza da kad čovik nije više vridan radit, jel kad nemade mašineriju pa mora izdat u arendu i poplaća porez – ne ostane mu ništa. Čeljadi moja, jeto sitili se malkoc ovi na vlasti pa da bi vratili mladež na šorove i sela kupujuđu njim kuće, sve je to lipo al ritko ko oće u te kuće, nije valjdar dotleg došlo da sela ni zabada vad ne tribadu, svi bi u varoš. Pa nek, al okreniče se u karucama ruda, u varoši se svaka sitnarija plaća, tamo ne raste jaje na drvetu, a pilež se ne smi držat, veli Pere. Baš si smišan moj Periša, ta imade toliko farma ovi moderni kokošivi što nosidu jaja i ujtru i u večje da možedu čitav svit naranit, a kamol ove u varoši, oni ne idu kugod ti, jedan nasad jedna kajgana, oni lipo pojidu dvoje, najviše troje. E, to si Braniša moj tako slago da je za ajzlog, di si ti vidijo taku kokošku s dvoje jaja na dan da mi znat, znadem da drže u škrletkama, al da dvared snesivaju to ne znadem. Pa nisam ja kriv što sve viruješ, neg ajmo radit, zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Sto put slađe
neg kupovno

Bač Iva i njegova se dali na novi posov oko bašče. Kirbaj ide, sosa već davno zarudila, al suša neiskazana, pa se više peče neg što zrije. Skoro na svake ima žuta fleka na mistu di je izložita suncu. Nji dvoj lipo svako veće kante u šake, pa pod struk. Jedni jim kažu da bi to bolje bilo radit izajutra, drugi velu najbolje kasno uveče, treći, ope, kažu da bi tribalo poljat i list, da se ne osuši. Bač Iva jim svima odvraća da je bolje poljivat, neg samo stat, pa filtozirat i divanit ka i kako bi tribalo. Par dana

Piše: Ivan Andrašić

prid kirbaj, samo što se latili poljivanja, naišo kum Tuna. Jel slučajno tako naišo, jel baš naciljo. Oma se krenijo za njima u bašču, samo što ni pono kanticu. »Idi, kume, šta se samo patite, eno doneli u dućan friške, rumenija o rumenije, ko nactana. Nema na njoje fleka ko na vaše. Mi svo jako voljimo take, jedino dica neće jist«, veli kum Tuna i izbere jednu krupniju sa struka. »Ajoj, kume, kako si baš potrefijo tu što sam ostavila za sime? Pa te triba još par dana da dozrije na struku. Vada ti se ne sviđu ve što su sitnije od njoje. A i šta ji imaš brat, ka su ne tvoje iz dućana lipše?«, bida se bač Ivina što je kum izbro baš tu najlipšu, najkrupniju, vada ima bliže kile. A nikoga ni ni pito. »Ta idi, kumo, šta si stala za jednu sosicu? Ja to samo da vidim oće li dica jist o te«, veli kum Tuna i podraflje se ispod šešira. »Nego, kume, ja vam se jako čudim. Imadete dva-put više grumta neg mi. Mogli ste metnit bašče, pa imat svega što vam se srce zaželji. A vi lipo zapušćali travu, pa još i platite nomu sirotanu da vam pokosi šćim malo naraste. Ni to niste kadri, a ima vas u kuće ko mračne trave. Kanda je to kod vas tako: ima se, može se, pa se valja malo i pokazat prid svitom. Vada bi vam bilo i sramota da vas kogod vidi vako ko nas, da svako veće oprtite kante, pa u re.«, veli mu bač Iva i malo pogladi brk. »A znadeš, kume, ranije litos nam se potrefilo da nam dojdju obadve cure i deran o starije u isti dan. Za frustuk načeli šunku što ostala od zimus, pa iz dućana doneli sose i paprike, bila još ofanj skupa, za kilu sose mogo si komotno kupit kilu ipo rebara. Počeli frustukovat, starija rasikla jednu sosu, pa drugu, al ji tako rasićene i ostavila. Vidim i zašto. Iznapolja lipe, rumene, a iznutri sve u nikaki korenja, ko da si u sosu turijo šaku, pa raširijo prste. Paprika lipa, sjajna, a ka je zagrižeš, iz njoje špricne voda do po astala. Mlada se oma digla, ošla u vojat, pa donela nikoliko oveći glavica luka. Očistile ji, nari-zale nako na rebarca, pa jim dada moro u jednu malo veću zdilicu nasolit i izgvanjit, tako se navadile odmalena. Napucale se, sve se zarumenile. Luka jijo i deran o starije, veli sto put mu slađi neg kupovna sosa i paprika«, veli bač Ivina, uzme sosu što je izbro kum Tuna i otide napunit kantu.

21. kolovoza 2015.

MISLI POZNATIH

- **Luther King:** Uvijek je pravo vrijeme da se uradi ono što je ispravno.
- **Seneka:** Prijatelje stvara sreća, a nesreća provjerava.
- **Camus:** Ne želimo li bježati od stvarnosti, moramo u njoj tražiti svoje vrijednosti.

KVIZ

Arsen Dedić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski književnik i kantautor?
Kada je pokazao svoju sklonost prema glazbi?
U kom časopisu je objavio svoje prve pjesme?
S kojom pjesmom se počeo probijati na glazbenoj sceni?
Kako se zove band koji je osnovao s **Mrvojem Hegedušićem**?
Koje su neke od njegovih najpoznatijih pjesama?
Pod kojim nazivom je objavio prvi studijski album?
U kojim je sve umjetničkim sferama bio izuzetno aktivan?
Kada i gdje je umro Arsen Dedić?

Rodio se 28. srpnja 1938. godine u Šibeniku.
Osnivanjem klape tijekom gimnazijskog školovanja.
U Pristutnosti 1958. godine.
Mornarev cha-cha-cha koja je pobijedila na festivalu Zagreb '59.
Zagrebački vokalni kvartet.
Millioner, Jesenji dažd, Bolero noći, Onaj dan...
Čovjek kao ja
U kazalištu, na filmu, koncertima...
Umro je 17. kolovoza 2015. godine u Zagrebu

FOTO KUTAK

Ni jedan isti

VICEVI

- Kaže tata Perici:
- Ako danas iz matematike dobiješ jedinicu, ja i ti se više ne poznajemo!
- Kada se Perica vratio iz škole, tata ga je upitao:
- Što si dobio iz matematike?
- A Perica će na to:
- Tko si ti!?
- Žali se Ivica prijatelju:
- Moja žena se u tržnom centru kreće brzinom od 200 eura na sat.

NOGOMET

Prijateljski susret Gibarčana i Vukovaraca

Prije 19 godina utemeljen je nogometni turnir, koji nosi naziv prema Gibarčaninu i hrvatskom branitelju **Martinu Fišeru**, stradalom prigodom obrane Vukovara, koji se održao svih ovih godina, ali kako su financijska sredstva slabije dolazila, dolazilo je i sve manje ekipa, pa su na blagdan Sv. Roka u nedjelju 16. kolovoza, Gibarčani odigrali utakmicu s prijateljima iz Vukovara – HNK *Mitnica*, koja je završila neodlučenim rezultatom 3:3, mada rezultat

u ovakvim prigodama nikada i nije bio važan, već prijateljstvo i druženje, a ono je nastavljeno u trećem poluvremenu. Ovogodišnja nogometna utakmica odigrana je u Osijeku, na stadionu NK *Mursa* na Mačkamami, a u klupskim prostorijama održano je i treće poluvrijeme. Vrijeme je bilo oblačno, izuzetno toplo, dapače vruće, ali kada su se prijatelji rastajali, počela je i kiša i ugodno je zahladilo. Susret je počeo nadmoćnijom igrom gostiju, koji su vrlo brzo povelu s 1:0 pogotkom **Home**, i nedugo zatim i s 2:0 lijepim golom **Patočnja**. Gibarčani kao da se trgnuli, pa je **Mlinarić** smanjio na 2:1 a pred odlazak na poluvrijeme izjednačio je **Francem**. U drugom poluvremenu Gibarčani su povelu pogotkom **Milankovića** i tako se igralo do prije samog kraja, kada su gosti izjednačili preko **Brkića**. Možda je tako i najbolje. Kako je priznao **Babić**, gosti su odlična ekipa, čak dvije razine ispred Gibarca, no Gibarčani su prikazali odličan nogomet. Što se tiče planova za ubuduće, Babić je rekao da su se pojačali s 4, 5 odličnih igrača i da ove godine ozbiljno razmišljaju o prvom mjestu i plasmanu u viši razred. U ligi je i dalje 6 ekipa, međusobno se svi dobro poznaju, no prvak – ekipa

NK *Beketinci* je otišla gore, a u ligu su se vratili Čepinski Martinci, što Gibarčani cijene kao partnera za odličan dobrosusjedski derbi.

S. Žebić

Remi na startu

NOVI BANOVC – Nogometaši *Bačke 1901* odigrali su neodlučno na gostovanju protiv *Omladinca* (1:1) u 1. kolu novog prvenstva Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem kolu, u subotu 22. kolovoza, crveno-bijeli ponovno gostuju a protivnik će im biti momčad *Radničkog* iz Nove Pazove.

Poraz Tavankuta

SRBOBRAN – Domaća momčad *Srbobrana* bila je bolja od *Tavankuta* (2:0) na startu Bačke lige. Priliku za osvajanje prvih ovosezonskih bodova Tavankučani će imati na svom stadionu u nedjelju 23. kolovoza od 17 sati kada im u gosate stiže *Zadrugar* iz Srpskog Miletica.

Plasman u Ligu prvaka

OSIJEK – Pobjedom protiv domaće ekipe *Osijeka* (3:0) u posljednjem susretu kvalifikacijskog turnira, nogometašice ŽNK *Spartak* osigurale su plasman među 32 najbolja ženska nogometna kluba Europe.

TENIS

Serbia F 10 ITF Futures

SUBOTICA – Kvalifikacijskim susretima u subotu 22. kolovoza na terenima TK *Spartak* počinje još jedno izdanje ITF Futures turnira u Subotici, početnog stepenika u karijeri svakog profesionalnog tenisača. Glavni turnir koji se igra za nagradni fond od 10.000 USD počinje u ponedjeljak 24. kolovoza.

ATLETIKA

Ultramaraton Sombor – Baja

SOMBOR– Pobjednik ultramaratona Sombor–Baja, dugog 61 kilometar, je **Mihal Šulja** (5 sati i 18 minuta) iz Kovačice, drugoplasirani je bio Somborac **Mirko Erdelji** (5, 23 h), a treće mjesto zauzeo je **Roberto Bašić** (5, 39 h) iz Osijeka. Najbrža štafeta bili su Letači iz Sombora i čijem sastavu su bili **Josip Major**, **Jakša Zeković** i **Đuka Čeljuska**. Njima je za relaciju od Baje do Sombora trebalo 4,11 h. Ultramaratonska utrka koja se trči na relaciji između Sombora i Baje, dva bratska grada, održana je u nedjelju, 16. kolovoza. U pojedinačnoj konkurenciji bila su 32 atletičara, a u štafeti su trčale 24 ekipe.

Z.V.

DAVOR VUJKOVIĆ, STUDENT I TENISAČ NA MISSOURI VALLEY COLLEGE

Lijepo sam primljen

Sustav školskih i sportskih obveza je izuzetno dobro osmišljen

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Po okončanju srednjoškolske naobrazbe u rodnoj Subotici, mladi tenisač Spartaka **Davor Vujković** s reketom se zaputio prema SAD-u i školovanje nastavio na Missouri Valley College u istoimenoj američkoj saveznoj državi. Dio školskih ferija proveo je u Londonu, gdje je radio skupa sa svojim ocem, a ostatak slobodnih ljetnih dana na sjeveru Bačke. Kada se vrati na koledž, slijedi mu posljednja, četvrta godina studija menagementa i marketinga, te novi teniski ogledi u diviziji

svezi života u drugoj sredini. Ali, bio sam izuzetno dobro primljen i polako sam se počeo snalaziti i navikavati na novo okruženje. Puno mi je pomogao trener, pa je sve iz dana u dan počelo dolaziti na svoje mjesto«, iskren je Davor na početku razgovora o njegovoj američkoj studentskoj priči.

VIKING

Pomalo neobično ali tenis momčad njegovog koledža ima naziv *Vikings*, pa je Davor već tri godine američki teniski viking.

ciji akademskih i sportskih obveza. Primjerice kondicijski trening je rano izjutra, potom slijede predavanja, pa nakon ručka slijedi teniski trening i ostale aktivnosti. U našoj momčadi nastupaju još i studenti iz Kanade, Bahama, Španjolske, Albanije i St. Vincenta.«

TK SPARTAK

Vjerojatnu presudnu ulogu u nastavku akademske naobrazbe pod okriljem tenisa imao je Davorov teniski staž u TK *Spartak* iz Subotice.

Zahvaljujući svemu tome imam i vrlo solidne rezultate u igrama za svoju momčad, i mislim kako sam ispunio očekivanja svog trenera.«

ŽIVOT U KAMPUSU

Kako izgleda život jednog američkog studenta?

»Živim u kampusu našeg koledža, nemam cimere jer sam sam u sobi. Generalno mogu reći kako je studentski život izuzetno dobar, jer se sve aktivnosti mogu potpuno isplanirati i nađe se vremena za mnogo toga. Pored školskog i sportskog dijela dana imam prostora i za tzv. studentski rad od nekoliko sati tjedno pa sam u prilici i zaraditi malo džeparca. Dobro sam se navikao na američki način života, i stvarno mi prija život na mom Missouri Valley Collegeu.«

PLANOVI

Kakvi su Davorovi daljnji planovi nakon završetka četvrte godine studija?

»Po završetku osnovnog studija od četiri godine imam mogućnost ostanka ili nastavka master studija negdje u Europi. No, to je još uvijek daleko i zbilja još ne znam kako će se stvari odvijati do sljedeće godine. Teniski mislim i dalje biti aktivan i nakon završetka koledža, ali u kako će to izgledati i u kojoj formi još uvijek ne znam. Sada je u prvom planu četvrta godina i okončanje studija«, zaključio je na koncu razgovora Davor Vujković, student četvrte godine na Missouri Valley Collegeu.

NEPOZNANICA

»Gotovo nitko ne zna odakle točno dolazim i često misle da sam Rus«, nasmijano govori Davor.

NAIA u kojoj nastupa za prvu momčad svoga fakulteta.

»Na Missouri Valley College sam otišao 2011. godine i moram priznati kako mi je u početku bilo dosta teško. Sve mi je bilo posve novo, čak mi je i let za Ameriku bio prvi let zrakoplovom u tadašnjem životu. Jednostavno nisam imao nikakvog iskustva u

Na naš upit kakvi su mu natjecateljski rezultati viking Vujković odgovara:

»Moj koledž se natječe u teniskoj NAIA diviziji i ligaške susrete sam igrao u desetak saveznih američkih država poput Illionisa, South Caroline, Iowe, Oklahome, Floride i drugih. Sustav je jako dobro osmišljen u kombina-

»Mnogo mi je pomoglo što sam godinama trenirao u *Spartaku* pod paskom trenera **Relje Dulića** i **Ladislava Demetera**, što mi je potom u mnogome olakšalo igranje na koledž razini u SAD. Tek kada sam otišao u Ameriku spoznao sam kvalitetu rada i treninga koji sam imao u svom matičnom klubu.

UMJETNIČKA KOLONIJA Stipan Šabić

V. saziv
od 25. do 29. kolovoza
Palić – vila DDOR

